

UTDANNING

11

4. OKTOBER 2019

utdanningsnytt.no

Sceneskifte

Fra rektor
til ordfører

Kaja Mejlbo
Ansvarlig redaktør
kaja@utdanningsnytt.no

Harald F. Wollebæk
Redaksjonssjef
hw@utdanningsnytt.no

Paal Svendsen
Nettredaktør
ps@utdanningsnytt.no

Ylva Törngren
Deskjournalist
yt@utdanningsnytt.no

Sonja Holterman
Journalist
sh@utdanningsnytt.no

Jørgen Jelstad
Journalist
jj@utdanningsnytt.no

Kirsten Ropeid
Journalist
kr@utdanningsnytt.no

Marianne Ruud
Journalist
mr@utdanningsnytt.no

Kari Oliv Vedvik
Journalist
kov@utdanningsnytt.no

Inger Stenvoll
Presentasjonsjournalist
is@utdanningsnytt.no

Tore Magne Gundersen
Presentasjonsjournalist
tmg@utdanningsnytt.no

Ståle Johnsen
Debatt- og bokansvarlig
sj@utdanningsnytt.no

Linda Sjødal
Markedsjef
ls@utdanningsnytt.no

Hilde Aalborg
Markedskonsulent
ha@utdanningsnytt.no

Anita Ruud
Markedskonsulent
ar@utdanningsnytt.no

Innhold

● Hovedsaken: PEDAGOGITIKER

Over hele landet
entrer pedagoger fra
skoler og barnehager
politiske verv etter
kommune- og fylkes-
tingvalget.
I dette nummeret
av Utdanning får du
møte 13 av dem.

Innhold

Aktuelt	4
Valg 2019	10
Kort og godt	24
Ut i verden	25
Diagnosen stopper Tryms skolegang	26
Unge og eldre lærer av hverandre	30
Brannvern i barnehage	32
Barnehage med brevvenner	38
Friminutt	40
Glimt	41
Aktuell bok	42
Innspill	44
Debatt	50
Kronikk	56
Minneord	59
Kryssord	60
Lov og rett	61
Fra forbundet	62
Medlemstilbud	66

● Senterpartiet vil gi gass for små skolar i Finnmark

22

Leiar i Finnmark Senterparti, Geir Adelsten Iversen, lovar hardare kamp for småskolane i fylket. Samla sett fekk partiet ein oppslutnad på 19,2 prosent i det nye fylket Troms og Finnmark.

● Unge og eldre lærer av hverandre

Flere ganger i måneden møter elever fra Flosta skole eldre i Flosta Bo- og omsorgssenter, til både nytte og hygge. Beboer Bjørn Andreassen snakker med Emilia Bråten og Marius Tobias Haave Krosshøl. Bjørn kan mange fakta om gamle dager, men det mest spennende er å høre hva han har opplevd selv.

Utdanning på nettet

I Utdannings nettutgave finner du blant annet løpende nyhetsdekning og debatt, utgaver av bladet i pdf-format og som eblad, samt informasjon om utgivelser: utdanningsnytt.no

● Skolestans på grunn av Downs

Mens de andre 17-åringene i Longyearbyen går på videregående skole, jobber Trym med moren sin på kafé. Han har Downs syndrom, og på Svalbard stopper den diagnosen videre skolegang.

● Fotoreportasje

I barnehagen Kidsa Brønnåsen i Bergen begynte de med en brannvernuke som nå er blitt en måned. Benjamin og Edwin Elias slukker en lekebrann i lekehuset.

UTDANNING

Utgitt av Utdanningsforbundet
Oahppolihttu

Besøksadresse

Utdanningsforbundet,
Hausmanns gate 17, Oslo
Telefon: 24 14 20 00

Postadresse

Postboks 9191 Grønland, 0134 Oslo

e-postadresse

redaksjonen@utdanningsnytt.no

Godkjent opplagstall

Per 1. halvår 2018: 172.801

issn: 1502-9778

Design

Itera Gazette

Dette produktet er trykket etter svært strenge miljøkrav. Det er svanemerket og 100 % resirkulerbart.

Trykk:

Stibo Complete
<https://stibocomplete.com>

Abonnementsservice

Medlemmer av Utdanningsforbundet melder adresseforandringer til medlemsregisteret. E-postadresse: medlem@utdanningsforbundet.no

Medlem av

Fagpressen

Utdanning redigeres etter Redaktørplakatens og Vær Varsom-plakatens regler for redaksjonell uavhengighet og god presseskikk. Den som føler seg urettmessig rammet av Utdanning, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) behandler klager mot pressen.

Mer informasjon:
presse.no/pfu/etiske-regler

Forsidebildet

Rektor den ene dagen,
ordfører den neste.
Fra 9. oktober er Monica Myrvold Berg ordfører i Drammen.
Foto: Maja Ljungberg

Leder Steffen Handal

1. nestleder Terje Skyvulstad

2. nestleder Hege Valås

Sekretariatssjef Lars Erik Wærstad

● Leder

Kaja Mejlbo | Ansvarlig redaktør

Ingen skam å snu, Sanner

– **Det er viktig** å sikre at alle elever, uansett hvilket fylke de bor i, får større mulighet til å velge hvilken videregående skole de vil gå på, uttalte kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner (H) til VG i august.

Med det varslet han to høringsforslag om hvordan fritt skolevalg, eller karakterbasert inntak, kan innføres i videregående skole i hele Norge.

Resultatet fra årets kommune- og fylkestingsvalg tyder imidlertid på at Sanner har lagt ut på tur i sterk motvind.

I dag bestemmer hvert fylke hvilken inntaksordning de ønsker i videregående skole. Regjeringens forslag innebærer å frata fylkene den retten.

Det er kontroversielt når regjeringen i snart seks år har forsvart kommune- og regionreformen med at større enheter skal gi mer makt til underliggende forvaltningsnivåer. Timingen tyder på at noen helt glemte å sjekke både værforhold og føre.

Distrikts-Norge er lei av sentralisering og reformer med avsender Løvebakken. Det er Senterpartiets brakvalg et bevis på. Folk demonstrerer for akuttmottak og fødetilbud der de bor, de raser mot politireformen, og regionreformen har møtt stor motstand i deler av landet.

– **En overkjøring** av lokaldemokratiet, uttalte Senterpartiets Marit Strand til Utdanning da hun hørte om Sanners utspill.

– Virkelighetsfjernt, mente Arbeiderpartiets Martin Henriksen.

Mens Aftenposten på lederplass oppfordret ministeren til å skrote hele ideen.

Storingsrepresentant Strand undret seg også over tidspunktet for uttalelsen.

– **Vi er** midt inne i en regionreform der fylkespolitikere landet rundt skal foreta en rekke vanskelige valg og avveininger for å finne fram til felles løsninger i de sammenslåtte fylkene. Inntaksordningen til de videregående skolene er eksempel på en ordning det har vært mye debatt rundt og som det har tatt tid å enes om, sa hun.

Det kan virke som ministeren hadde lagt reformbabyen bort et øyeblikk og konsentrert seg om å stoppe hovedstadens skolebyråd Inga Marte Thorkildsen (SV). En lik inntaksordning i hele Norge vil bety slutten på hennes planer om å endre dagens system i Oslo-skolen, en skole som har vært selve utstillingsvinduet for Høyre.

Nå har han fått svar. Høyres valgnederlag tyder på at folk ikke tror kunnskapsministerens forslag er det beste for skoleelever hverken i Finnmark, Innlandet eller Agder.

Grav det ned i tide, Sanner!

Samfunnsfag

Stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen skal snakke med skoleklasser over hele landet.

FOTO STORTINGET/PETER MYDSKE

Stortingspresidenten tar skoletimen

Elever i Norge kan få stortingspresident Tone W. Trøen direkte på Skype inn i sitt klasserom. – De kan spørre meg om akkurat hva de vil, lover Tone W. Trøen.

TEKST Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no

Tilbudet gjelder elever fra 5. trinn til og med videregående. Hver uke fra starten av oktober kommer stortingspresidenten til å stille opp én time i uka.

– Det er noen uker jeg er opptatt, men som regel vil jeg stille til egen «spørretime» for elever som har lyst til å stille meg spørsmål, sier Trøen.

– *Må de sende inn spørsmålene på forhånd?*

– Neida. Jeg skal svare så godt jeg kan på alle spørsmål jeg får. Det er opp til læreren om de vil supplere med undervisning i forkant eller etterkant om temaer som er knyttet til for eksempel Stortinget eller demokrati.

– *Hvorfor gjør du dette?*

– Jeg er personlig opptatt av å engasjere barn og unge i demokratiet vårt. Det er ikke alle som har anledning til å besøke Stortinget, så det kan være et nyttig supplement for dem som ikke får til det. Jeg vil selvfølgelig også at elever fortsatt

skal komme på Stortinget og få omvisning. Det har vært et tilbud lenge og vil fortsette.

Book på nett

Timen vil bli lagt til onsdager. Først leder stortingspresidenten spørretimen på Stortinget før hun selv må møte spørsmål fra den yngre garde.

– Jeg ser frem til at nysgjerrige unge mennesker kommer med sine spørsmål og at jeg kan være med å opplyse dem litt. Med dette håper jeg å være med på å ufarliggjøre hva politikk er, sier Tone W. Trøen.

Det er laget et eget bookingsystem på Stortingets nettsider, der en kan gå inn og bestille time.

– *Kanskje det blir så stor pågang at du må tilby flere timer i uka?*

– Det ville jo vært hyggelig om det ble så stor etterspørsel, men det får vi se på hvis det blir aktuelt.

Språk

Spansk holder stand som språket flest ungdomsskoleelever velger.

FOTO INGER STENVOLL

Ungdomsskoleelever foretrekker spansk

Spansk er mest populært blant ungdomsskoleelever.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

46 prosent av elevene i ungdomsskolen som har to fremmedspråk, har spansk ved sida av engelsk. Mens 60.000 elever har spansk, har 50.000 tysk og 20.000 fransk, ifølge Statistisk sentralbyrå.

I 2012 hadde 35 prosent av elevene spansk, 26 prosent tysk og 15 prosent fransk.

– Spansk kom som ei kule for rundt tjue år siden. Før det var det tysk og fransk som dominerte, sier Steinar Nybøle, leder for Nasjonalt senter for fremmedspråk i utdanninga.

Nytt med spansk

– Da var det ganske nytt med spansk. Mange elever hadde foreldre som kunne fortelle om timer med vanskelig tysk grammatikk. Få og ingen kunne fortelle liknende historier om spansk, sier han.

– *Veit vi noe om hva som får elever til å velge et spesielt språk?*

– Skoletilbudet er svært avgjørende for hvilket språk som flest tar. Bare de største skolene kan tilby både spansk, tysk og fransk, sier han, og fortsetter:

– Så tror vi jo at når spansk ble så populært, spilte det inn at det var nytt og ikke hadde noe dårlig rykte. Mange unge har sikkert vært på ferie i Spania og blitt inspirert. Jeg tror dessuten at noen av dem har forstått at spansk er et verdensspråk i større grad enn tysk og fransk, sier Nybøle.

– Det betyr at de ikke har sett på NHOs prognoser for hva næringslivet trenger. For de vil ha folk som kan tysk, sier Steinar Nybøle.

● Landsmøtet i Utdanningsforbundet 2019

Meislar ut politikken for dei neste fire åra

– Dokumentet «Vi utdanner Norge» skal skape debatt om kva for politikk vi skal ha og korleis organisasjonen vår skal utvikle seg, seier leiar i Utdanningsforbundet, Steffen Handal.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

Nå er den reviderte versjonen av styringsdokumentet klar for landsmøtebehandling.

– Dokumentet legg opp til at Utdanningsforbundet skal halde fram med den politiske hovudkursen vi har hatt, men med tilpassing til den aktuelle situasjonen og tema vi ser kome, seier Handal.

– På landsmøtet skal vi, ein organisasjon med 180 000 medlemmer, meisle ut politikken for dei neste fire åra. Korleis skal lønns- og arbeidspolitikken vere, kva for utdanningspolitikk skal vi ha, korleis skal vår eigen organisasjon utvikle seg. Dokumentet skal skape debatt om dette.

Handal minner om at dokumentet blant anna byggjer på arbeidet alle lokallag og fylkeslag gjorde på sine årsmøte.

– Kan det, når ein les politiske dokument som dette, vere lurt å sjå etter det som ikkje står?

– Det er alltid ein god måte å lese politiske dokument på. For meg har det vore viktig at eit dokument som vi skal stake ut kursen etter, har klart å fange opp impulsar frå organisasjonen, seier Steffen Handal.

Landsmøtet i november skal vedta endeleg versjon. Til da, og på sjølve møtet, held arbeidet og diskusjonane fram.

Ikkje ord utan mening

I Sogn og Fjordane skal Fylkesrådet, som består av fylkestyret, alle lokallagsleiarane og 17 fritt valde representantar, arbeide med «Vi utdanner Norge».

– Vi er heilt i oppstarten av delegasjonsarbeidet og er ikkje ferdige med konklusjonane. Vi har likevel merka oss nokre viktige område vi vil sjå nærare på, skriv fylkeslagsleiar Steinar Strømsli i ein e-post.

No er revidert styringsdokument klar for landsmøtebehandling. Det byggjer blant anna på arbeidet lokallag og fylkeslag gjorde på sine årsmøte våren 2019.

FOTO YLVA TÖRNGREN

Det gjeld blant anna formuleringane i «Vi utdanner Norge» knytt til miljø og berekraft.

– Vi er alle samde om at vi har ei klimakrise. Forbundet sitt engasjement i saka har auka dei siste åra. Vi kjem til å utfordre landsmøtet på kva vi legg i dei ulike formuleringane. For oss er det viktig at det ikkje er ord utan mening, men at vi alle er omforeinte om kva formuleringane faktisk betyr, forklarar Strømsli.

– Vi vil òg sette stort trykk på retten til permisjon med lønn for å skulere tillitsvalde. Vi har sett ei svært negativ utvikling dei siste åra. Tillitsvalde vert i større grad nekta permisjon med lønn. Den tillitsvalde skal vere ein samarbeidspart for leiinga på arbeidsplassen, i tillegg til å ta i vare interessene til medlemmene sine. Dette krev tillitsvalde som er trygge i rolla si. God opplæring er ein føresetnad for dette, skriv han.

Tekst eller punkt

«Vi utdanner Norge» er bygd opp samanhengande, utan innsatspunkt. I eit innlegg på Utdanningsnytt.

no skriv hovudtillitsvalt for Utdanningsforbundet Ullensaker og landsmøtedelegat Asle Jahren at han er bekymra: Ein slik «prostatekst», som han kallar det, vil bety at bestillingane, som vanlegvis kjem gjennom ein del av landsmøtevedtaka i saka, får mindre styrke.

– Eg ser faren for at saker grunnplanet har fremma, ikkje blir like utvitydige marsjorderar til organisasjonen som tidlegare, skriv Jahren.

Strømsli trur derimot at eit dokument med innsatspunkt fort kan få mange punkt som gjer det vanskeleg å prioritere i fireårsperioden dokumentet gjeld. Men han ser også utfordringar med ein samanhengande tekst.

– Viss landsmøtet vel å følgje sentralstyret si innstilling om eit «Vi utdanner Norge» utan innsatspunkt, er det viktig at representantskapet får ei tydelegare rolle i arbeidet med den årlege strategiske planen til forbundet. Slik kan òg «Vi utdanner Norge» bli ein meir dynamisk reiskap for politikken i perioden, meiner Strømsli.

● Utdanningsforbundets landsmøte 2019

Lærerprofesjonens etiske råd ble opprettet i 2015 for å støtte arbeidet med Lærerprofesjonens etiske plattform. Nå vil sentralstyret i Utdanningsforbundet at rådet skal videreføres.

FOTO PAAL SVENDSEN

– Lærerne skal fortsatt ha et profesjonsetisk råd

Sentralstyret i Utdanningsforbundet vil at Lærerprofesjonens etiske råd skal videreføres.

TEKST Paal Svendsen | ps@utdanningsnytt.no

Basert på erfaringer med rådet, evalueringen og den organisasjonsmessige behandlingen anbefaler sentralstyret å videreføre Lærerprofesjonens etiske råd, heter det i innstillingen fra sentralstyret i Utdanningsforbundet til landsmøtet på Lillestrøm 4.–7. november.

Rådet ble opprettet etter en åpen nominasjonsprosess og hadde sitt første møte i juni 2016. Rådet behandler og belyser innkomne saker av prinsipiell etisk karakter, og legger ut ny informasjon, uttalelser, høringer og aktuelle etiske problemstillinger på rådets nettsider laereretikk.no, heter det i innstillingen fra sentralstyret.

Rådet har trengt tid til å konstituere seg og finne sin rolle og form, og dette har også påvirket evalueringen. Medlemmene av rådet har opplevd oppstarten av rådet som utfordrende, men har en felles opplevelse av å være med på å skape noe nytt og viktig, heter det i innstillingen.

Det er Senter for Profesjonsstudier (SPS) ved Oslo Met som har evaluert rådet. Konklusjonen er at å etablere rådet var et riktig, viktig og fremoverrettet initiativ, og at rådet bør videreføres og styrkes.

Alle fylkesårsmøtene og mange lokallag har behandlet saken om etisk råd. 11 fylkeslag har innstilt på å videreføre rådet, to fylkeslag går til landsmøtet med en åpen innstilling, og to fylkeslag vil ikke at rådet videreføres.

Tre fylkeslag foreslår at rådet evalueres igjen etter kommende landsmøteperiode. Sentralstyret mener at en ny evaluering etter kort tid kan oppfattes som mangel på tillit. Det kan også redusere mulighetene for å tiltrekke seg kompetente rådsmedlemmer.

● Lærerprofesjonens etiske råd

Rådet skal styrke profesjonen innenfra, i møte med krav utenfra og for å bygge tillit mellom profesjonen og samfunnet.

Fem medlemmer skal komme fra profesjonen og ha sitt daglige virke i utdanningsfeltet. Lederen skal ifølge mandatet også komme fra profesjonen. Fire medlemmer skal ha annen relevant kompetanse.

Rådet behandler og belyser saker av prinsipiell etisk karakter, som for eksempel vurdering, læreres rolle når det gjelder tildeling av statsborgerskap, taushetsplikt, ytringsfrihet, og digitalisering, personvern og karaktersetting.

Landsmøtet 2015 vedtok at rådet skulle evalueres før landsmøtet i 2019.

Kilde: Utdanningsforbundet

Foreslår lavere medlemskontingent

Sentralstyret i Utdanningsforbundet vil redusere kontingenten. Med en årslønn på 500.000 kroner vil kontingenten reduseres med rundt 500 kroner.

TEKST Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no

Sentralstyret foreslår kontingentreduksjon fra og med 2021. I dag betaler Utdanningsforbundets medlemmer 1,35 prosent av brutto lønn. Sentralstyret foreslår å senke den til 1,25 prosent. Maksimum innbetaling settes til 768 kroner per måned, og minimumssatsen settes til 105 kroner. Medlemskap vil fortsatt være gratis for studenter, mens pensjonistene skal betale 47 kroner i måneden.

Hvis kontingenten reduseres med 0,1 prosentpoeng, medfører det en årlig reduksjon i inntektene på 57 millioner kroner, hvis en legger medlemstall og lønnsnivå for 2018 til grunn.

I forslaget foreslås det å kutte 21 millioner i tilførsel til konfliktfondet. Fylkeslagene og sentralt nivå vil få 26 millioner mindre, og det blir 10 millioner mindre til lokalt nivå på grunn av sammenslåing av lokallag.

Utdanningsforbundet går fra 19 til 11 fylkeslag, og det blir om lag 70 færre lokallag.

Det avsettes 57 millioner til å dekke overgangskostnader relatert til sammenslåing av fylkeslag og lokallag, heter det i innstillingen fra sentralstyret.

Etikkrådet ønsker seg mer tid

– Vedtar Utdanningsforbundets landsmøte å videreføre rådet, anbefaler vi at det settes av mer tid til arbeidet. Da når vi lettere ut til profesjonen og offentligheten, sier leder Hilde Wågsås Afdal.

TEKST Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

Da Lærerprofesjonens etiske råd ble evaluert i 2018, kom det fram at rådet ikke har vært synlig nok i profesjonen og ikke bidratt aktivt nok i offentligheten. Samtidig skriver forskerne bak evalueringen at gitt rådets relativt korte eksistens og omfattende mandat, er det kanskje ikke annet å vente.

– Vi rådsmedlemmer har andre jobber og ingen spesifikk tid satt av til rådsarbeidet. Vi har derfor i hovedsak behandlet innkomne saker og i mindre grad initiert arrangementer og debatter i profesjonen og i det offentlige rom, sier rådets leder Hilde Wågsås Afdal og legger til: – Med mer tid kunne vi for eksempel arrangert temadager og laget flere artikkelsamlinger, sier hun.

– Er det noen temaer du gjerne skulle løftet?

– Problemstillinger knyttet til læreres og elevers bruk av digitale verktøy skulle vi gjerne hatt mer tid til å sette oss inn i, drøfte og initiere aktiviteter knyttet til, sier hun.

Hefte om ytringsfrihet

På rådets hjemmeside ligger ni artikler, uttalelser og kommentarer publisert siden etableringen i 2017.

– Kun i større prinsipielle saker har vi gitt skriftlige uttalelser. I enkeltsaker kan personvern-hensyn føre til at vår behandling ikke publiseres. Totalt har vi behandlet litt over 30 saker siden etableringen, sier Afdal.

Flere rådsmedlemmer har fått publisert kronikker i media. Rådet har også laget en film i forbindelse med utkastet til Generell del av læreplanen og deltatt under Arendalsuka.

– I år har rådet publisert en artikkelsamling om ytringsfrihet. Hvorfor?

– Malkenes-saken og Sandefjord-saken er to

– Læreres og elevers bruk av digitale verktøy er noe vi gjerne kunne tenke oss å sette oss inn i, drøfte og initiere aktiviteter knyttet til, sier Hilde Wågsås Afdal, leder av Lærerprofesjonens etiske råd.

FOTO BÅRD HALVORSEN, HØGSKOLEN I ØSTFOLD

viktige grunner til at vi laget heftet «Ytringsfrihet i pedagogiske kontekster». Begge sakene bringer på bane spørsmålet om læreres rett til å ytre seg om kritikkverdige forhold. Vi ønsker at artikkelsamlingen brukes som grunnlag når det skal tas stilling til lignende saker lokalt i skoler og barnehager, sier Afdal.

Vil ha de andre lærerorganisasjonene med

– Utdanningsforbundet står bak rådet. Hva med de andre lærerorganisasjonene?

– Vi har hatt et møte med Skolelederforbundet, Lektorlaget og Skolenes landsforbund om å videreutvikle profesjonsetikken på tvers av lærerorganisasjonene, men ikke fått dem med oss, sier Afdal.

– Det er foreslått å endre rådets navn til Utdanningsforbundets etiske råd. Hva mener du om det?

– Det mener jeg vil være uheldig. Et etisk råd bør stå fritt, sier Afdal.

Har møtt kritikk

Fylkeslagene Rogaland og Hordaland vedtok på

sine årsmøter at de ønsker å legge ned rådet. Tormod Korpås i sentralstyret tar til orde for at etikken heller bør utvikles av profesjonen på arbeidsplassen.

– Hva er din kommentar til det?

– I etisk utfordrende saker kan det trengs spesialkompetanse, med noe avstand til saken, for å belyse og analysere sakene, sier Afdal og legger til:

– Mange etiske problemstillinger kan ha stor interesse for flere i yrket. Dessuten har andre norske landenes lærerorganisasjoner hatt lignende etiske råd i mange år allerede. Andre profesjonsorganisasjoner har også sine etiske råd. Det viser at det er behov for etiske råd som kan løfte etiske dilemmaer og problemstillinger og avgi uttalelser.

«Et etisk råd bør stå fritt.»

Hilde Wågsås Afdal

Aktuelt navn

Den nye filmstjerna

Som ny direktør skal Kjersti Mo lyse fra toppen av Norsk filminstitutt.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no FOTO Ole Berg-Rusten, NTB/Scanpix

● Kjersti Mo (45)

Hvem

Har vært direktør for kvinnesegmentet, bolig og foreldre i Egmont Publishing.

Har også vært redaktør og programleder for «Puls» i NRK og styremedlem i Norsk Redaktørforening.

Aktuell

Ny direktør i Norsk filminstitutt.

Hvorfor vil du bli direktør for en virksomhet som ifølge Riksrevisjonen har tydelige habilitetsutfordringer, mangler klare prioriteringer og forvalter tilskudd lite effektivt?

Målet er vel ikke alltid at ting skal være enkelt? Jeg vil gjerne gjøre en innsats for at vi fortsatt skal lage norsk innhold som speiler norsk virkelighet, språk og kultur. Jeg kan bidra med mine erfaringer i hvordan jobbe annerledes når verden endrer seg. Jeg tenker på teknologi, brukeratferd og forretningsmodeller. Filmbransjen går gjennom mye av det samme som mediebransjen har opplevd. Levende bilder konsumeres nå i mange ulike formater og på ulike plattformer, slett ikke bare som film på kino.

Å kutte i staben var blant dine oppgaver i Egmont. Hilser fortsatt dine gamle AUF-venner på deg?

Naturligvis gjør de det. Omstillingene jeg har hatt ansvaret for, handlet om å opprettholde lønnsomhet, investeringsevne og innovasjon. Uten dette kan mange flere arbeidsplasser bli borte. Det skjønner AUF-vennene mine.

Som direktør i Egmont Publishing og som styremedlem i Redaktørforeningen ble du av Kapital kåra til Norges 20. mektigste kvinne. Klatrer du på den stigen?

Jeg tar denne jobben for å bidra med noe jeg synes er viktig. Hvordan Kapital vurderer det, bryr jeg meg ikke om.

Har du en favoritt blant norske filmer?

Egentlig ikke.

Hvilken norsk film gleder du deg til å se?

«Barn», av regissøren Dag Johan Haugerud. Jeg likte filmen hans «Som du ser meg» svært godt, og jeg er også veldig fan av Henriette Steenstrup som spiller der.

Du får holde en skoletime for det norske folk. Hva skal den handle om?

Jeg holdt en skoletime for 5. klasse forrige uke. Den handla om medienes rolle i demokratiet, forskjellen på redaktørstyrte medier og sosiale medier, falske nyheter og behovet for å være kritisk til alle kilder. Jeg kunne kanskje holde den for flere?

Hvilken kjent person ville du hatt som lærer?

Jeg er fristet til å svare menneskerettighetsaktivisten Malala Yousafzai eller klimaaktivisten Greta Thunberg. Forventningene mange barn nå uttrykker om at vi skal være ansvarlige og handlende voksne, er det mye å lære av. Samtidig hadde det vært spennende å få undervisning av Barack Obama. Det diskuteres hvor mye konkret politikk han fikk gjennomført. Like fullt er han en moderne leder som har preget og fascinert en hel verden.

Hva gjør du for å redde verden?

Jeg sorterer søppel, kjører elbil, kjøper og selger brukt og slikt. Ikke særlig imponerende. Så prøver jeg å oppdra barna mine til å bli kritiske og engasjerte. Det trenger verden. Nå skal jeg også bidra til at norske verdier og tradisjoner når ut i verden gjennom godt innhold i film, serier, spill og mer.

«Målet er vel ikke alltid at ting skal være enkelt?»

SETTⁱⁱ

27.-28. november 2019
Norges Varemesse Lillestrøm

Møteplassen for
moderne og innovativ
læring

Årets temaer

Fagfornyelsen – tverrfaglighet
og dybdelæring i fokus

Barnehagelærerrollen
og lekens betydning

SETTdate

Stedet for de gode
pedagogiske samtalene,
lek og avslapping

Over 80
utstillere

Deler den nyeste forskningen
om elevers evne til å lese kritisk.

Marte Blikstad-Balas

Samarbeidspartnere

Arrangører

Meld deg på www.settdagene.com

til PEDAGOG OG POLITIKER

Fra

Minst fire kommuner blir styrt av lærere de neste årene. I Drammen forbereder rektor Monica Myrvold Berg seg til jobben med et ordførerkjede av hjertesjokolade.

Siste dag som rektor
på Hallermoen skole
nærmer seg for
Monica.

Lærerstyrte kommuner

Kommunestyre og fylkesting over hele landet fylles i disse dager opp av pedagoger.

TEKST Sonja Holterman | sh@utdanningsnytt.no
Jørgen Jelstad | jj@utdanningsnytt.no
Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no
Marianne Ruud | mr@utdanningsnytt.no

FOTO Maja Ljungberg

– Gratulerer, roper en elev fra bak et tre.

– Tusen takk, ler rektor Monica Myrvold Berg (46) tilbake.

Hun har tatt seg en tur ut i høstsola, til den lille skogen bak Hallermoen skole på Konnerud i Drammen.

Monica er inne i sin første måned som rektor, og i sin siste. Elevene på Hallermoen er stolte og forventningsfulle til hva rektoren deres skal utrette som ordfører de neste fire årene. Myrvold Berg er en av dem som får nye oppgaver etter valget 9. september.

Et valg hvor Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Folkeaksjonen nei til mer bompenger gikk kraftig fram, mens Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Arbeiderpartiet fikk færre stemmer enn ved forrige valg.

I Drammen gjorde imidlertid Ap et såpass godt valg at elevene ved Hallermoen skole mister rektoren sin. Men de forventer å få noe igjen.

– Barna her på skolen er blitt veldig opptatt av politikk. De kommer nok til å passe på at jeg holder løftet om å jobbe for hjertesakene mine, sier Monica.

En av dem er lekser.

– En mor fortalte meg nettopp at sønnen var så lykkelig for nå skal det visst bli slutt på lekser. Jeg tror det beste for elevene er å få gjøre leksene på skolen, med hjelp fra en voksen. Slik får de ha fri når de kommer hjem, sier hun.

Som Arbeiderpartiets neste ordfører i Drammen har Monica Myrvold Berg gode sjanser til å få bort hjemmeleksene.

Hemmelig venn

Inne på kontoret ligger et ordførerkjede. Det er laget av rosa sjokoladehjerter, og lå der da hun kom på jobb.

– Vi har et opplegg med hemmelig venn. Både elevene og vi voksne, og dette fikk jeg av min, sier

hun og henger det rundt halsen.

– Er du klar for å bli heltidspolitiker?

– Nei, følelsesmessig er jeg ikke det akkurat nå, sier hun og smiler. – Men jeg får dra tilbake hit på besøk.

For seksten år siden begynte Monika Myrvold Berg på lærerutdanningen, og samtidig gikk hun inn i politikken. Siden den gangen har hun vært lærer, sittet i kommunestyret, formannskap og hovedutvalg og vært i skoleledelsen.

Hun kikker på klokka. Halv elleve må hun være på rådhuset. Hun skal møte den avtroppende ordføreren. Det er ennå litt tid igjen.

– Jeg kommer fra en Arbeiderparti-familie og har alltid vært engasjert. Engasjementet får man bruk for på skolen også, men etter hvert så jeg at det er så lite skolen får gjort alene, sier hun.

Møtes i rådhusdora

– Det kommer nok skoler og barnehager til gode at så mange lærere sitter i kommunestyre og fylkesting. De kjenner sektoren og vet hva de uttaler seg om, sier Johannes Bergh, forsker ved Institutt for samfunnsforskning.

En kommune som har mye skolekunnskap i rådhuset, er Rauma. I Romsdal-kommunen er både avtroppende og påtroppende ordfører lærere.

SV-politiker og allmennlærer Yvonne Wold går i disse dager fra jobben som rådgiver i videregående skole til ordførerkontoret. Avtroppende ordfører Lars Olav Hustad (53) fra Høyre er lærer og har vært rektor. Han mener erfaringene fra skolen har kommet godt med i politikken.

– Lærer er ikke noe man blir, det er noe en er, var det en som sa en gang. Det tror jeg er riktig. Jeg bruker nok mine pedagogiske ferdigheter uten at jeg er klar over det, men man bør blant annet være god til å legge fram ting på en troverdig måte, sier Hustad.

I løpet av årene som ordfører har han blitt nødt

Fra PEDAGOG til POLITIKER

Minst fire lærere er blitt valgt til ordførere. Monica Myrvold Berg i Drammen er en av dem.

SV-politiker og lærer Bjørnar Tollan Jordet (32) blir ny ordfører i Tolga. FOTO SV

– **Det kommer** nok skoler og barnehager til gode at så mange lærere sitter i kommunestyre og fylkesting, sier Johannes Bergh, forsker ved Institutt for samfunnsforskning.

FOTO INSTITUTT FOR SAMFUNNSFORSKNING

til å fatte vedtak som har rammet skolen.

– Jeg har vært med på å legge ned skoler og strammet inn på bruken av spesialundervisning. Det var noen diskusjoner på lærerværelset i etterkant av det, men jeg syntes det var helt greit.

– *Har du bevilget nok til skolen sånn at du kan drive en bra skole hvis du blir rektor igjen?*

– Generelt er det ikke så verst i skolene i Rauma, med 12 elever per lærer. Alle vil ha mer ressurser, men det skal la seg gjøre å drive en god skole med de midlene vi har bevilget, sier Hustad.

Lærerordfører i Tolga, Hedmark

Forsker Johannes Bergh mener at det å leve tett på konsekvensene av politikken som føres, er med på å skape engasjement: – Mange lærere er veldig samfunnsengasjert. At en god del lærere stiller til valg, er det ikke tvil om. Det har man observert tidligere også, sier han.

Ikke bare engasjementet forklarer det, men også ett personlighetstrekk, som går igjen hos mange lærere, kan være med på å forklare at så mange er aktive i politikken.

– Det å drive med politikk krever en viss grad av utadvendthet. Lærere er jo ofte det. Jobben deres er jo å prate i forsamlinger, sier Bergh.

I innlandskommunen Tolga er det også en lærer som entrer hovedkontoret i rådhuset. SV-politiker og lærer Bjørnar Tollan Jordet (32) blir ny ordfører. Han er grunnskolelærer, og er blant annet opptatt av barnefattigdom.

– Det viktigste er å bekjempe sosiale forskjeller og barnefattigdom. Det arbeidet starter i skolen, og gjennom at barn og unge får delta i et bredt spekter av kultur- og fritidsaktiviteter. Jeg ønsker også å skape bedre inkludering gjennom å gjøre det mulig for flere å engasjere seg i frivillig sektor, sier Tollan Jordet.

Rektor Even Tronstad Sagebakken fra Arbeiderpartiet blir ordfører i nye Lindsnes.

FOTO AP

>

Lærerpolitikere

De neste fire årene sitter disse lærerne i kommunestyret landet rundt.

Helt sør i landet ligger en kommune som også får en rektor i rådhuset. Even Tronstad Sagebakken fra Arbeiderpartiet blir ordfører i nye Lindesnes i Vest-Agder.

Han lover at han skal fortsette å jobbe for skolen, selv om det nå blir som ordfører.

– Tilstrekkelig med ressurser til barnehage og skole er en kampsak. Det innebærer blant annet å gjennomføre bemanningsnormen og lærernormen, sier han.

– Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

– På skolen har vi brukt den såkalte IGP-metoden, individ-gruppe-plenum, for å involvere både elever og personalet. Metoden går ut på å få til medvirkning fra alle før beslutninger fattes i fellesskap. Derfor er metoden også nyttig i politikken.

Høye hæler

På Hallermoen skole på Konnerud nærmer klokka seg ordførermøte. Monica Myrvold Berg pakker veska.

– Er det en fordel for elevene at du forlater skolen til fordel for politikken?

– Ja, det er det. Jeg vet jo hva prioriteringene politikerne foretar betyr i praksis, sier hun og forteller om sin hjertesak.

– Det er så store sosiale forskjeller blant barn. De som har for lite, klarer aldri å ta igjen de andre. Lærerne kan gjøre mye for å jevne ut forskjellene, men vi klarer det ikke alene.

Drammens nye ordfører mener det handler om økonomi, oppfølging, helse og fritid.

– I Drammen er det mange familier som lever under fattigdomsgrensa. Det må vi gjøre noe med. Hjelp til disse barna er ikke en utgift, det er en investering i framtida.

Monica kipper av seg de høyhæla, røde inneskoene: – Jeg er en kjole dame. Går alltid i kjoler og høye hæler, sier hun og tar på seg utesko.

Også uteskoene har høye hæler. På veien over skolegården kommer en fotball susende mot henne. Hun snur seg mot ballen, langer ut og sparker den tilbake mot de fotballspillende elevene.

– Det der er ren refleks, sier hun og hopper inn i bilen.

Monica Myrvold Berg kjører ned mot rådhuset. Fra 9. oktober er hun ordfører i Drammen.

Hanne Benedikte Wiig (Rødt)

Alstahaug kommune, Nordland.

Alder: 44.

Lærer ved Sandnessjøen videregående skole.

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg ble første gang valgt inn i kommunestyret for Rødt i 2007. En engasjert og dyktig lokalpolitiker for Rødt, Marit Steinholt, betydde mye. Hun dro meg med.

FOTO MARGIT STEINHOLT

Hva er din kampsak?

Jeg er med i bunadsgeriljaen og har stått på barrikadene for å bevare lokalsykehuset i Sandnessjøen. Akkurat som med lærerne blir de ansattes fagkompetanse snakket ned. Det må vi få en slutt på. I skolepolitikken vil jeg ha mindre målstyring og dokumentasjonskrav. Jeg er også motstander av såkalt fritt skolevalg, for i Nordland vil det føre til at flere ungdommer må flytte på hybel.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

Som lærer blir man god til å kommunisere, og jeg benytter meg av det jeg kan om retorikk når jeg for eksempel skal holde taler.

Har du vært med på å fatte vedtak som har rammet skole eller barnehage?

På grunn av manglende penger i eldreomsorgen måtte jeg i 2012 være med på å legge ned Sørvik skoles ungdomstrinn. Det var ingen enkel beslutning. Nedleggelsen medførte at elevene nå får en busstur på 15–20 minutter.

Yvonne Wold (SV)

Rauma kommune, Møre og Romsdal.

Alder: 42.

Utdannet allmennlærer, jobber som rådgiver ved Rauma videregående skole. Nå blir hun ordfører.

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg begynte i 2003. Nå har jeg sittet i kommunestyret i åtte år og som fylkestingsrepresentant siden 2015. Mitt politiske engasjement begynte med at jeg meldte meg inn i Amnesty International som tenåring. Jeg er opptatt av solidaritet og like muligheter for alle.

FOTO SV

FOTO PRIVAT

Lena Lund (Arbeiderpartiet)

Ullensaker kommune, Akershus.

Alder: 46.

Barnehagelærer i Espira Brådalsfjellet barnehage.

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg var leder for foreldrenes arbeidsutvalg på skolen i 2011, og vi var ute i media og kjempet for mer penger til skolen. Da ble jeg kontaktet av Anniken Huitfeldt i Arbeiderpartiet og spurt om jeg ville stille til valg. Jeg har alltid stemt Ap, men det hadde ikke falt meg inn å gå inn i politikken. Men siden den gang har jeg sittet i kommunestyret.

Hva slags kampsak har du?

Barn og unge skal ha like muligheter. Gode skoler og barnehager med nok ansatte.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

Jeg vet hva det handler om når det kommer til skole og barnehage, for jeg står midt oppe i det i hverdagen. Det er så lett å sitte på et kontor til hverdags og mene noe om andre yrker man ikke har noen forståelse for. Det er viktig med ulike yrkesgrupper i politikken. Da ser man bak ordene og forstår hvordan ting fungerer i praksis.

Hva tror du kommer til å skje hvis du må være med på å fatte vedtak som rammer skole og barnehage?

Da får jeg nok høre det fra de rundt meg. Vi har sittet i opposisjon, og jeg har vært tydelig på hva jeg synes er ugreit. Men nå kan det endre seg med årets valg. Vi har blant annet sagt at vi ønsker flere lærere i kommunen. Det kom en pappa og hentet i barnehagen etter valget, og han er ansatt på en skole. Det første han sa, var: «Ja, nå må du stå for det du har sagt».

Hva er din kampsak?

Utjevning av sosiale forskjeller. Derfor må både lærernormen og bemanningsnormen i barnehagene oppfylles. Så ønsker jeg leksefrie skoler og skolemåltider til alle elever. I den overordna skolepolitikken vil jeg bort fra måle- og testehysteriet og ha mer fokus på læring enn karakterer.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

Jeg har hele tiden hatt full jobb ved siden av. Gjennom daglig kontakt med elevene vet jeg hva de sliter med både faglig, sosialt og økonomisk.

Den kunnskapen ser jeg som en styrke.

Vil det komme kollegene dine til gode at du er i lokalpolitikken?

Jeg ser det som en viktig oppgave å kjempe for ressurser til skoler og barnehager. Samtidig vet jeg at det blir krevende. I Møre og Romsdal ble det nettopp vedtatt et stort samferdselsprosjekt beregnet å koste 5,2 milliarder kroner. Det vil få konsekvenser langt inn i framtida og kan medføre at vi må foreta store innsparinger på blant annet skolebudsjettene.

Sindre Sørhus (MDG)

Tynset kommune,

Hedmark.

Alder: 39.

Lærer ved Tynset

ungdomsskole. Er også

valgt inn i fylkestinget i

Innlandet.

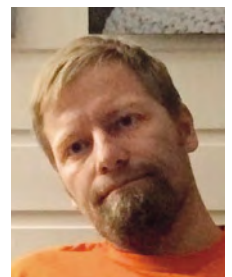

FOTO PRIVAT

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

I 2013 meldte jeg meg inn i partiet og engasjerte meg for fullt. Jeg var bekymret for planeten og økonomien på globalt plan. Det ble gjort for lite, og da var det naturlig å engasjere seg.

Hva er din kampsak?

Klimakrisen og å ta vare på naturen.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

Som ungdomsskolelærer må jeg sette meg inn i stoff og formidle det til elevene. Det samme gjelder i kommunestyret. Begge steder får jeg kritiske spørsmål jeg må kunne svare på. Og ofte er elevenes spørsmål mest kritiske.

Vil det komme kollegene dine til gode at du er i lokalpolitikken?

Det er en fordel at jeg kjenner hvilke utfordringer vi har i skolen. Jeg tar også med elevene ned i kommunestyresalen, og så har vi undervisning der de får prøve seg på å vedta budsjett for eksempel.

Har du vært med på å fatte vedtak som har rammet skole og barnehage?

Vi har måttet vedta budsjettinnsparinger innen skole. Da har jeg av og til forklart kollegaer som lur, hva som førte til at vi måtte kutte.

FOTO PRIVAT

Kari Lægheid (Senterpartiet)

Eidfjord kommune, Hordaland.

Alder: 29.

Lærer ved Voss ungdomsskole i Voss kommune.

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg er helt fersk. Etter at jeg flyttet hjem igjen for fire år siden og deretter fikk barn, har jeg engasjert meg i barnehagesaker. Blant annet begynte jeg å stille spørsmål om hvordan pengene ble brukt i skole og barnehage.

Hva er din kampsak?

Nå er det skole og barnehage, men etter hvert som jeg lærer mer og setter meg inn i ting, kan det bli flere saker jeg brenner for.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

Til å begynne med kommer jeg til å lytte og lære av dem med erfaring. Jeg var ikke helt forberedt på å komme inn i kommunestyret nå. Jeg håpet å være vara i første omgang, men så ble jeg satt på 4. plass på lista og fikk så mange personstemmer at jeg kom inn. Veldig hyggelig det, men jeg trenger litt tid på å komme inn i alt. Jeg vet ikke helt hva jeg går til, men skal gjøre mitt beste.

Vil det komme kollegene dine til gode at du er i lokalpolitikken?

Jeg jobber i en annen kommune enn der jeg er folkevalgt. Så heldigvis slipper jeg å komme på lærerværelset og forklare eller forsvare vedtak som er fattet i kommunestyret.

FOTO PRIVAT

Bjørn Revil (Folkeaksjonen nei til mer bompenger)

Oslo kommune.

Alder: 52.

Lærer ved Norges Toppidrettsgymnas (NTG) i Bærum, Akershus.

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg var med på å starte lokallaget til «Folkeaksjonen nei til mer bompenger» i Oslo tidligere i år. Jeg og tre andre ble valgt inn i bystyret, så vi er veldig fornøyd med det.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

Jeg har fått mye oppmerksomhet i mediene fordi saken vår var viktig i valgkampen. Særlig i debatter på tv og radio er det en fordel å være vant til å snakke fritt i forsamlinger. At man som lærer er vant til å improvisere og å kommunisere et budskap, er selvsagt positivt.

Vil det komme kollegaene dine til gode at du er i lokalpolitikken?

Elevene mine synes det jeg driver med er interessant, og det kan være greit med politisk bakgrunn når man underviser i samfunnsfag og historie. Samtidig skiller jeg det jeg driver med privat fra den profesjonelle rollen som lærer.

Hva tror du kommer til å skje hvis du må være med på å fatte vedtak som rammer skole og barnehage i kommunen din?

Det blir ikke så aktuelt siden jeg jobber i en annen kommune enn der jeg bor. Jeg kommer muligens til å jobbe med skolesaker, men det er uproblematisk i forhold til jobben min på NTG.

venstre

Torstein Tvinneheim (Venstre)

Stryn kommune,

Sogn og Fjordane.

Alder: 49.

Lærer ved Stryn videregående skole.

FOTO PRIVAT

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg gikk inn i politikken i 1999 og går nå inn i min fjerde periode i kommunestyret. Jeg er generelt samfunnsengasjert og ønsker å skape en kommune det er godt å bo og arbeide i.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

I politikken er det viktig å lytte til hva folk sier. Vi er ombudsmenn og -kvinner for folket. I tillegg er det viktig å uttrykke seg på en måte folk forstår.

Vil det komme kollegaene dine til gode at du er i lokalpolitikken?

Ikke på annen måte enn at jeg kanskje har større innsikt enn mannen i gata om hvordan en skole blir drevet, og hvordan det er å være i et klasserom.

Hva tror du kommer til å skje hvis du må være med på å fatte vedtak som rammer skole og barnehage i kommunen din?

Da blir det støy. Skole og barnehage er viktig og vil bli prioritert høyt. En må likevel, i trange tider, se på hva som gjør minst skade. Forhåpentlig slipper vi å la det gå utover skolen, men alle fortjener rettferdig behandling. Det skal mye til at jeg vil være med på å svekke skole- og barnehagetilbudet i kommunen, men blir det stilt opp mot livsnødvendig beredskap, for eksempel på sykehjem, må det være med i kabalen.

FOTO TORSTEIN KROKA

**Jon-Are Åmland
(Kristelig Folkeparti)**

Lyngdal kommune, Vest-Agder.

Alder: 49.

Rektor ved Lyngdal Kristne Grunnskole. Blir nå varaordfører.

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg ble valgt inn i kommunestyret i 2015. Jeg ønsker å bidra til å utgjøre en forskjell med tanke på å utvikle Lyngdal videre. Jeg er opptatt av barn og unges oppvekst, av gode skoler og barnehager, tilbud om fritidsaktiviteter og det å fange opp dem som faller utenfor.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

Politikk handler blant annet om å bygge relasjoner, og å kunne samarbeide med andre på tross av uenigheter. Man må kunne kommunisere godt og argumentere for sakene sine.

Vil det komme kollegaene dine til gode at du er i lokalpolitikken?

Jeg får mer innsikt i hva som rører seg i lokalmiljøet, noe som kan være nyttig for kollegaene mine å kjenne til. Jeg tror også jeg utvikler meg som leder gjennom å forholde meg til mange mennesker gjennom politikken.

Hva tror du kommer til å skje hvis du må være med på å fatte vedtak som rammer skole og barnehage i kommunen din?

Vi er en privat skole, så vi blir ikke direkte rammet av kommunale vedtak. I så fall melder jeg meg inhabil. Men Lyngdal er ikke større enn at folk spør meg om forskjellige saker og ytrer sine synspunkter. Jeg synes imidlertid ikke det er noe problem å skille rollen som rektor fra rollen som politiker.

**Jan Fredrik Vogt
(Fremskrittspartiet)**

Sande kommune, Vestfold.

Alder: 45.

Lektor ved Sande videregående skole.

FOTO ELIN EIKE WØRREN

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg var 15 år og satte meg inn i hva alle partiene sto for. Kanskje litt nerdete, men jeg var opplært av min sveitsiske far til at man skal engasjere seg og delta i samfunnet. Den gangen falt jeg ned på Fremskrittspartiets Ungdom og gikk ganske fort inn i moderpartiet.

Hva er din kampsak?

Jeg er mot eiendomsskatt. Så er jeg for retten til valgfri og romslig brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for personer med funksjonsnedsettelse. Dessuten er mobbefri skole viktig, og jeg har tatt til orde for et mobbeombud i kommunen.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

Jeg prøver å forklare ting på en enkel måte. Det er ikke alltid lett. Skal en få fram budskapet, må vi ikke skrive eller snakke for komplisert.

Kommer det kollegaene dine til gode at du er i lokalpolitikken?

Det hender kollegaer spør når de lurer på noe innen lokalpolitikken, og da kan jeg hjelpe dem. Jeg kan også veilede og gi tips «fra andre siden». I tillegg hender det at man kan gi tips til både ledelse og tillitsvalgte om hva som rører seg i politikken i saker som angår arbeidsplassen. Slik kan de bli proaktive overfor det politiske miljøet, uavhengig av parti.

Andreas Tjolv Kallekleiv (Høyre)

Øygarden kommune, Hordaland.

Alder: 33.

Lærer ved Tjeldstø skule.

Når gikk du inn i politikken og hvorfor?

Jeg ble valgt inn som varamedlem i kommunestyret i 2015. Jeg har alltid vært interessert i hvordan ting blir styrt, og jeg hadde et ønske om å bidra.

Hva er din kampsak?

Oppvekst. Alt fra barnehage til videregående opplæring er de sakene jeg brenner mest for.

Hvilke pedagogiske ferdigheter benytter du deg av i politikken?

En har alltid bruk for pedagogiske ferdigheter når en skal formidle sine meninger og nå sine mål.

Vil det komme kollegene dine til gode at du er i lokalpolitikken?

I noen grad. Jeg sier fra hvis det er midler de kan

FOTO TRUDE BRUN WILHELMSEN

søke på, men det vil jeg jo forsøke å kommunisere ut til alle som jobber i skolen.

Hva tror du kommer til å skje hvis du må være med på å fatte vedtak som rammer skole og barnehage i kommunen din?

Jeg har aldri fått kjeft for avgjørelser jeg har vært med på å fatte i kommunestyret. Det er en spøkefull tone her på jobb, og jeg synes det er lett å skille rollene.

Stavanger:

Satser på økt bemanning i barnehagene

I Stavanger planlegger den nye flertallskoalisjonen å øke grunnbemanningen i barnehagene. Forsøk har vist at det kan gi en innsparing på 23 millioner kroner i vikarbudsjetten.

TEKST Kari Oliv Vedvik | kov@utdanningsnytt.no

Den nye flertallskoalisjonen i Stavanger består av Ap, Sp, FNB, MDG, Rødt og SV. De har kommet til enighet om ny politisk plattform. Eirik Faret Sakariassen (SV) blir leder for utvalg for oppvekst og utdanning.

– I Stavanger har vi hatt et prøveprosjekt med økt grunnbemanning i to barnehager. Der halverte de sykefraværet på kort tid, noe som igjen førte til at de slapp å leie inn vikarer via bemanningsbyrå. I tillegg rapporterte de ansatte at det ga økt ro og trivsel i barnehagene. Ved å øke grunnbemanningen og satse på ansatte i hele stillinger tror vi at sykefraværet vil gå ned og at flere kan stå lenger i jobben sin, sier Sakariassen.

I forsøkene fikk tre ansatte ansvaret for sju barn på småbarnsavdeling, tidligere hadde de ni barn. På storbarnsavdelingene reduserte de ansvaret fra 18 til 14 barn per tre ansatte. Gjennomføres en bemanningsøkning ut fra den modellen, vil det koste 229 millioner kroner.

Eirik Faret Sakariassen (SV) skal lede utvalg for oppvekst og utdanning i Stavanger.

FOTO SV

Økt bemanning og mer bruk av hele stillinger i barnehagene er blant satsningene til det nye politiske flertallet i Stavanger.

ILL. FOTO PAAL SVENDSEN

– *De private barnehagene må få de samme tilskuddene som de kommunale. Har dere mulighet til å bestemme at de private også skal ha samme bemanning som de offentlige?*

– Jeg er usikker på hva vi kan si om bemanning hos private, så da vil jeg foreløpig ikke kommentere det.

Gratis skolemat

Stavanger planlegger også å innføre gratis skolemat i utvalgte bydeler.

– Vi har hatt et prøveprosjekt i noen barnehager og har gode erfaringer med å tilby mat. Dette er en helsesatsing og skal tas fra helsebudsjettet og ikke fra skolebudsjettene. Maten skal lages av fagfolk. Pedagogene skal ikke brukes til dette, de skal brukes som lærere, sier Sakariassen.

Hvor mye som skal brukes til de enkelte tiltakene, blir ikke klart før budsjettene legges frem og vedtas senere i høst.

– Skole og oppvekst skal få økte budsjetttrammer. Vi kommer til å prioritere språkopplæring og

spesialundervisning. Jeg har vært rundt og besøkt alle skolene i kommunen og ser at det er mange som har måttet drive på altfor knappe budsjetter. Vi kommer til å styrke skolerammene, sier Eirik Faret Sakariassen.

UDF er fornøyd

Leder av Utdanningsforbundet Stavanger, Inger Grødem Haraldsen, er positiv til tiltakene som legges frem i den politiske plattformen i Stavanger.

– Vi har store forventninger og er glad for at det satses på pedagognormen og lærernormen. Vi har jevnlig møter med politisk ledelse og kommer til å følge opp, sier Haraldsen.

I et intervju med Utdanningsnytt i sommer understreket hun at de ønsker å utvide bemanningsnormen til å gjelde hele barnehagedagen.

– *De vil innføre gratis skolemat ved noen skoler. Hva synes du om det?*

– Det er ikke vår viktigste sak, men vi er ikke imot gratis skolemat, sier Haraldsen.

Kristiansand:

Ny politisk ledelse sikrer skolestrukturen

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne, Tverrpolitisk folkeliste, SV, Senterpartiet og Rødt har nå laga en felles politisk plattform for hvordan de skal styre byen.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

I **planen** heter det at planene til det forrige styre om å erstatte de nåværende skolene i bydelen Vågsbygd med tre 1 til 10-skoler ikke følges opp. I stedet vil de nye samarbeidspartnerne gå inn for at en liten skole som administreres som en avdeling under en annen skole, blir lagt ned. Ut over dette vil skolestrukturen bestå.

– Viktig for dette resultatet var at vi fikk bevart en skole som har utvikla et godt miljø for flerkulturelt arbeid og med det for integrering, sier Mette Gundersen i Kristiansand Arbeiderparti til Utdanning.

I Kristiansand ble Vidar Kleppe og partiet hans, Demokratene, tredje største parti. Men verken Høyre eller Arbeiderpartiet, som lå på plassene over, ville samarbeide med partiet. Derfor var det spådd å bli vanskelig for partia å finne samarbeidspartnere.

Her på rådhuset i Kristiansand har seks partier blitt enige om å lag en felles politisk plattform for de neste fire årene.

FOTO WIKIMEDIA COMMONS/BJØERTVEDT

Trondheim:

De rødgrønne lover flere lærere

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne, SV og Senterpartiet vil bruke flertallet sitt til å styrke skolene i Trondheim.

TEKST Harald F. Wollebæk | hw@utdanningsnytt.no

«**Trondheimsskolen skal styrkes** gjennom tilsetting av flere lærere», står det i dokumentet som er grunnlaget for samarbeidet med de fire partiene. Partiene skal også styrke den pedagogisk-psykologiske tjenesten, slik at elever som trenger det, får raskt hjelp. Partiene lover også flere plasser i kulturskolen, går det fram av dokumentet.

Partiene er dessuten enige om å jobbe for at alle barnehager skal ha spesialpedagoger tilgjengelige. De vil også innføre «gode moderasjonsordninger som sikrer sosial utjevning».

Rita Ottervik.

ARKIVFOTO TRONDHEIM HAVN/WIKIMEDIA COMMONS

Til tross for en tilbakegang på hele 16,3 prosentpoeng kan Rita Ottervik (bildet) fra Arbeiderpartiet ta fatt på sin femte periode som ordfører. Mona Berger fra SV blir ny varaordfører.

Fortsatt forhandlinger

Da Utdanning gikk i trykken, forhandla fortsatt politikerne i Oslo, Bergen og Tromsø om det politiske grunnlaget for de neste fire årene.

I Oslo vil **dagens byråd** med Arbeiderpartiet, SV og Miljøpartiet De Grønne fortsatt være avhengig av støtte fra ett annet parti. I den forrige perioden hadde byrådet Rødt som viktigste samarbeidspartner. Nå er det spenning knyttet til om Venstre skal overta denne rollen.

I Bergen forhandler Ap, SV, KrF, Venstre og MDG. Det sittende byrådet består av Ap, KrF og Venstre.

I Tromsø prøver Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne å bli enige. Kristin Røymo fra Arbeiderpartiet er ordfører i dag, og partiet har hatt flertall sammen med SV og Rødt.

Rogaland:

Mindre fråfall har høgast prioritet

– Fem parti er samde om å fortsette arbeidet for betre læringsmiljø i vidaregåande skole i Rogaland, seier Solveig Ege Tengesdal (KrF).

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

Ho er påtroppande leiar for opplæringsutvalet i Rogaland fylkeskommune.

Etter valet i 2015 vart ho fylkesordførar. Fylkesordføraren blir nå Marianne Chesak frå Arbeidarpartiet, etter at Arbeidarpartiet, Kristeleg Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og Miljøpartiet vart samde om å styre Rogaland saman.

Mobbeombodet

Marianne Chesak (Ap) sa i januar at ho vil opne for elektronisk varslings om mobbing ved vidaregåande skolar.

– På skolefeltet er vi blant anna samde om å styrke mandatet til mobbeombodet og elev- og læringeombodet, og ser dette som ein del av å betre læringsmiljøet på skolane, seier Solveig Ege Tengesdal og viser til undersøkingar som viser at det framleis er utfordringar knytte til læringsmiljø.

– Å få ned fråfallet skal framleis ha høgste prioritet. I løpet av siste fylkestingsperiode har vi fått ned fråfallet i vidaregåande skole. Av elevane som begynte på skolen i 2012, var det 2,2 prosent fleire som hadde fullført skolen etter fem år enn av dei som begynte i 2011. På landsstatistikken over lågt fråfall har Rogaland rykka opp frå 7. plass til 4. plass, seier ho.

Skoleleiarar og opplæringssej i Rogaland fylkeskommune har sagt at dei håper karakterane i orden og oppførsel blir skrota for godt.

Skal sleppe å måtte bytte skole

Det er òg semje blant dei fem partia om å ikkje opprette private kommersielle vidaregåande skolar. Men for KrF har det vore viktig å få med at friskolar på religiøst eller pedagogisk grunnlag er eit viktig supplement til den offentlege skolen.

– Så er vi einige om at vi skal ha fritt skoleval. Men det standpunktet gjer at vi må finne løysingar som sikrar at elevane ikkje må bytte skole mellom første og andre klasse når dei ikkje har gode nok karakterar til å halde fram der dei starta. Eit slikt bytte er ikkje i tråd med intensjonen om godt skolemiljø og lågt fråfall, seier Solveig Ege Tengesdal.

Vidare vil politikarane ifølgje den felles politiske plattform styrke utdanninga innanfor det dei kallar «grøn omstilling». Profesjonsfridom for lærarane blir understreka.

– Arbeidarpartiet sitt krav frå valkampen om leksefri vidaregåande skole vart det likevel ikkje semje om?

– Det er ikkje med i det politiske grunnlaget, seier Solveig Ege Tengesdal.

Styringskameratar:

Frå venstre Kjartan Alexander Lunde (V), Solveig Ege Tengesdal (KrF), Alexander Rügen-Raustein (MDG), påtroppande fylkesordførar Marianne Chesak (Ap) og Arne Bergsvåg (Sp).

FOTO DANIEL RAYNER, AP.

ILLFOTO JOHN ROALD PETERSEN

Vestland:

Nytt fylke seier

Det blir ingen nye kommersielle vidaregåande skolar i det nye fylket Vestland under det nye fylkestinget. Eksisterande kommersielle skolar får ikkje utvide.

Hordaland, som saman med Sogn og Fjordane nå skal bli Vestland fylke, har hatt den høgaste delen av private skoleplassar i heile landet. Men dei seks partia som skal styre den nye fylkeskommunen, er blitt einige om at det ikkje blir nye kommersielle vidaregåande skolar i det nye fylket. Og eksisterande kommersielle skolar får ikkje utvide.

Agder:

KrF-topp trur ikkje på fleirtal for fritt skoleval

KrF i Agder vil ikkje støtte samarbeidspartnar Høgre i kravet om karakterbasert skoleval.

Det er klart at Høgre får fylkesordføraren og Kristeleg Folkeparti varaordføraren når det nye fylkestinget trer i kraft. Dei skal styre saman med Framstegspartiet, Venstre, Partiet De Kristne og Pensjonistpartiet. Men samarbeidspartnarane har ikkje laga ei felles politisk plattform.

– Vi har jo partiprogramma våre. Ut over det tar vi sakene etter som dei kjem, seier Bjørn Ropstad, som nå sluttar som ordførar i Evje og blir fylkesvaraordførar i Agder fylkeskommune.

– I Høgre sitt program står det at Agder skal ha fritt skoleval. Kristeleg Folkeparti vil ha inntaksreglement som ikkje berre er karakterbasert. Korleis skal de bli samde?

– Eg er temmeleg sikker på at Høgre ikkje får fleirtal i fylkestinget for sitt syn, seier Ropstad og viser til at Arbeidarpartiet og KrF er på line i dette spørsmålet.

Han trur også at KrF vil få støtte frå andre parti til å opprette både mobbeombod, lærlingombod og elevombod. Dette står ikkje i Høgre sitt program.

Samde om private skolar

– KrF vil ha gode vilkår for private ideelle skolar. Også Høgre vil ha god utvikling for private skolar, men understrekar ikkje at dei skal vere ideelle. Markerer dette usemje mellom dykk?

– Eg oppfattar ikkje at vi er ueinige om dei private skolane.

Både partia vil òg bevare skolestrukturen slik han er i dag.

Valfritt sidemål

– Så vil Høgre gjere sidemålet valfritt. Er det semje i KrF Agder om det?

– Nå spør du vanskeleg. Eg er einig, men vi har ikkje drøfta dette i partiet, seier Bjørn Ropstad.

Både Arbeidarpartiet og Høgre fekk ti representantar i det nye fylkestinget. Kristeleg Folkeparti vart nest størst med seks.

Det vert neppe innført karakterbasert inntak til vidaregåande skolar i Agder, meiner påtøppande fylkesvaraordførar Bjørn Ropstad frå Kristeleg Folkeparti.

ARKIVFOTO KRIF

nei til kommersielle skolar

Arbeidarpartiet får utdanning

Arbeidarpartiet skal leie opplæringsutvalet i den nye fylkeskommunen, der SV skal ha nestleiar. Men kva for personar dette blir, er ikkje klart. Av namn er berre Jon Askeland frå Senterpartiet som fylkesordførar og Natalia Golis frå Miljøpartiet De Grønne som varafylkesordførar klare.

Senterpartiet, Arbeidarpartiet, SV og Miljøpartiet skal styre saman med Kristeleg Folkeparti og Venstre.

Ingen skolar skal leggjast ned

Dei seks partia er òg einige om at ingen vidaregåande skolar skal bli lagt ned. Skolestrukturen skal ikkje endrast.

Den felles politiske plattformen vil ha ein reise-

tidsgaranti for elevane for å sikre at dei ikkje får for lang skoleveg. Likevel seier plattformen ingenting om opptakskriteria for vidaregåande skole. Men det er lova at ulike modellar for opptakskriterium skal sendast ut på høyring i haust. Hovudtillitsvald for vidaregåande opplæring i Utdanningsforbundet Sogn og Fjordane, Hilde Kvamsås Aa, seier til Utdanning at ho er svært spent på kva dei kjem fram til og peiker på at her kan det vere ein motsetnad som ikkje er avklart.

Nei til stykkpris

Vidare er dei seks partia samde om at dei vidaregåande skolane skal finansierast ved tilskot til grupper, ikkje stykkpris per elev. Det er slik finansieringa av vidaregåande skole i Sogn og Fjordane

Eksisterande kommersielle skolar får ikkje utvide tilbodet sitt i det nye fylket Vestlandet. Her illustrert med Bergen Private Gymnas.

FOTO GOOGLE, SKJERM DUMP

er i dag og har vore lenge. I Hordaland gjekk ein for to år sidan over til å finansiere 85 prosent av elevgruppa med gruppefinansiering og resten med stykkprisfinansiering.

Dei seks partia er òg samde om at elevane på vidaregåande skole skal få gratis frukost.

Senterpartiet vil gi gass for små skolar i Finnmark

Både taparpartiet i Finnmark, Arbeidarpartiet, og vinnarpartiet Senterpartiet har lærarar som fylkesleiarar. Senterpartileiaren lovar hardare kamp for småskolane.

TEKST Kirsten Ropeid | kr@utdanningsnytt.no

– **Legg du ned skolen,** legg du ned bygda. Vi må halde på dei små skolane, seier fylkesleiar i Finnmark Senterparti, Geir Adelsten Iversen.

Han svarar på spørsmålet om korleis skole- og barnehagesektoren i Finnmark vil merke at partiet har styrka sin posisjon.

Samla sett gjekk Senterpartiet fram med 11 prosentpoeng, og fekk ein oppslutnad på 19,2 prosent i det nye fylket Troms og Finnmark. Dei lokale skilnadane er store. I Karasjøk fekk Senterpartiet 29,5 prosent av røystene, i Lebesby 26,4. I den største kommunen, Alta, gjekk partiet fram 12,4 prosentpoeng til 14,4 prosent.

Trur ikkje små skolar er så dyrt

– *Kva vil de kutte ned på for å finansiere ein skolestruktur med mange små skolar?*

– Eg er ikkje så sikker på at det treng å bli så dyrt, seier Iversen.

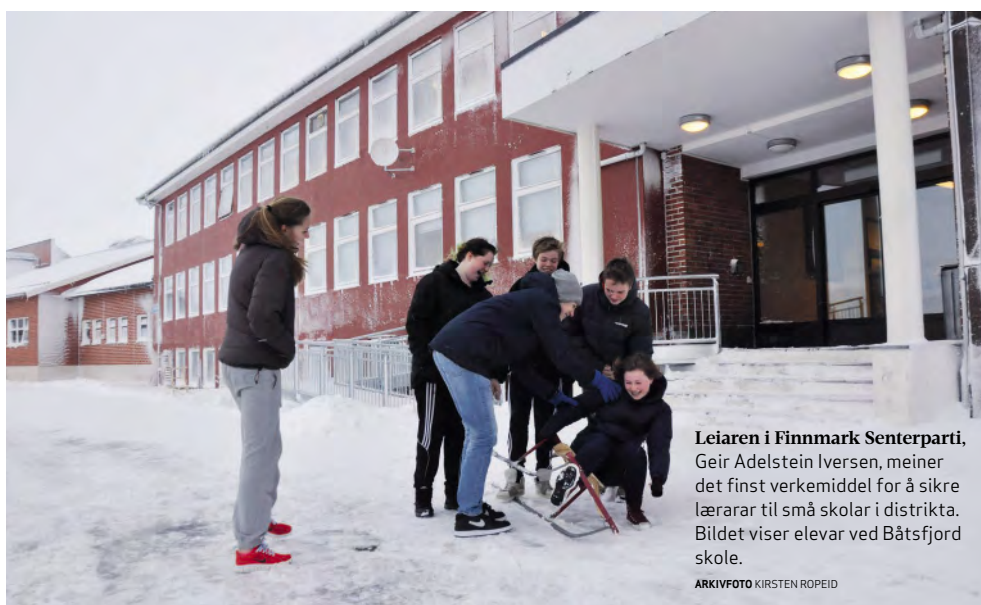
– Da eg var ordførar heime i Måsøy, var det somme som ville slå to skolar saman til ein. Argumentet var at det vart billegare. Men eg rekna på det og fann ut at det ikkje var mykje å tene.

– *Lærarmangelen i Finnmark er stor. Er det ikkje vanskelegare å få kvalifiserte lærarar til små skolar i utkantane enn til større skolar meir sentralt?*

– Kanskje vi har vore heldige i Måsøy, men vi har ikkje merka mykje til det. Nå står vi rett nok framfor eit generasjonsskifte. Dei lærarane vi har hatt, er i ferd med å bli pensjonistar.

Har verkemiddel

– Styresmaktene har verkemiddel for å utdanne lærarar til dei små plassane. Den desentraliserte lærarutdanninga i Alta har vore svært vellykka.

Leiaren i Finnmark Senterparti, Geir Adelsten Iversen, meiner det finst verkemiddel for å sikre lærarar til små skolar i distrikta. Bildet viser elevar ved Båtsfjord skole.

ARKIVFOTO KIRSTEN ROPEID

Små skolar kan ha same kvalitet som store, meiner leiar i Finnmark Senterparti, Geir Adelsten Iversen.

ARKIVFOTO STORTINGET

Og så må vi ikkje leggje ned lærarutdanninga på Nesna, seier han.

Geir Adelsten Iversen er sjølv utdanna ved lærarutdanninga på Nesna. Under intervjuet kjem han heile tida tilbake til den fine skoletida der.

– Nesna leverte 33 nye lærarar til dei små skolane i nord kvart år, konstaterer han.

– *Held dei små skolane akseptabel kvalitet?*

– Resultata frå Hasvik i nasjonale prøver viser at ein liten skole kan vere like god som ein stor, seier han.

Elles understrekar Geir Adelsten Iversen at Senterpartiet vil presse på for å få ein mindre teoretisk skole som har kontakt med primærnæringane.

– Og så er det viktig at vi ikkje sender ungdommane ut av bygda og vekk frå heimen for tidleg, seier Iversen, som sjølv har undervist på LOSA,

Lokal Opplæring i Samarbeid med Arbeidslivet. Det gir finnmarksungdommar høve til å ta første året på vidaregåande med undervisning i heimkommunen, og med kontakt med lærar i Honningsvåg via lyd og bilde, og lokal rettleiar.

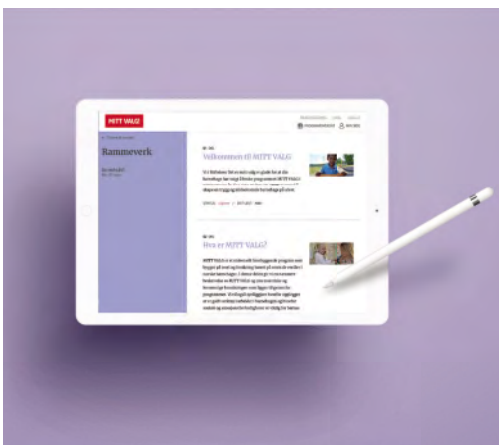
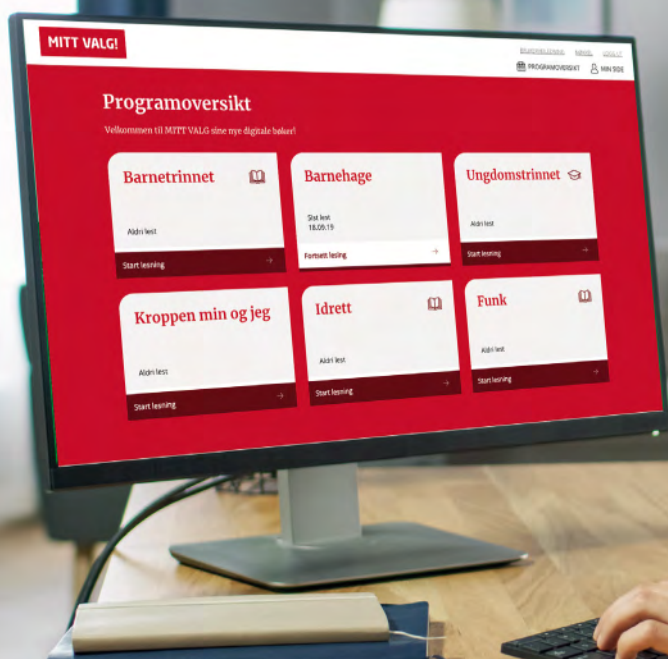
Strid over alt

– Strid om skolenedlegging er det over heile Finnmark, seier Eskild Hoholm Hovland i Utdanningsforbundet Finnmark.

– Dette er det vanskelegaste vi står i. Engasjementet er alltid sterkt, og synspunkta mange. Det er slett ikkje alltid slik at heile lærargruppa i kommunen vil behalde alle skolar, seier han.

Tapte 36,9 prosentpoeng

Finnmark Arbeidarparti er leia av ordførar i Nordkapp kommune, Kristina Hansen. Ho er lærarutdanna og sat mellom anna i styret for Norsk Lærarlag Finnmark. I Nordkapp gjekk Arbeidarpartiet tilbake med 36,9 prosentpoeng, til ein oppslutnad på 17,8 prosent. I det nye fylket Troms Finnmark gjekk partiet tilbake med 9,1 prosentpoeng til 27,2 poeng.

MITT VALG!

Gode valg kan læres

Siden 1988 har ca 50.000 barnehageansatte, lærere og trenere vært på MITT VALG-kurs.

Det siste året har 3.000 av dem tatt i bruk de oppdaterte digitale programmene.

Hver eneste dag bruker flere tusen barn og unge programmene.

Ønsker du å vite mer? Gå inn på mittvalg.no

Det er bedre å bygge barn enn å reparere voksne!

Er du klar for det tverrfaglige temaet «Folkehelse og livsmestring» som skal iverksettes skoleåret 2020/2021? Det er vi i MITT VALG.

Hva er MITT VALG?

MITT VALG er et universelt forebyggende undervisningsprogram i sosial og emosjonell kompetanse, folkehelse og livsmestring. Det dekker barn og unges utdanningsløp fra de starter i barnehagen til de avslutter videregående skole.

Gjennom øving og lek, aktiviteter og diskusjoner kan du som lærer øke læringsutbytte for dine elever, samtidig som du gjør klasserommet til en trygg arena. Dette er helt i tråd med den nye læreplanen, og derfor passer det

bedre enn noen gang å starte med MITT VALG nå!

En trygg samarbeidspartner

Vi har 30 års erfaring på området. Programmet videreutvikles kontinuerlig og i takt med dagens utfordringer. MITT VALG brukes også i mange idrettslag.

Kurs for hele kollegiet

En av mange fordeler med MITT VALG er at vi tilbyr kurs for alle ansatte. Kurset gir ikke bare lærerne økt kompetanse innenfor sosial og

emosjonell læring, men bidrar også til å styrke relasjonene og samspillet i kollegiet.

Oppdatert og digitalisert

Gjennom god støtte fra Helsedirektoratet er hele programmet oppdatert og digitalisert. Vår visjon er «Gode valg for et bedre samfunn». MITT VALG er en del av Lions Norge.

Vil du vite mer om MITT VALG, gå inn på mittvalg.no.

«Jeg kommer ikke drassende med budsjettbalansen midt i en samtale om havet og kjærligheten.»

Jens Stoltenberg (1959–), politiker fra Arbeiderpartiet og generalsekretær i NATO

● Undervisningsforsøk

9.-klassinger underviste i barneskole

Linnea Ingnola Flenstad (t.v.), Sivert Nordvik og Pernille Nalum Isaksen og de andre 9.-klassingene ved Ra ungdomsskole i Larvik var lærere i to dager ved Langestrand barneskole.

Før ferien tok 9.-klassingene fra Ra ungdomsskole i Larvik over undervisningen ved Langestrand barneskole. – Jeg har fått litt mer respekt for lærerne nå, sier Ole Jakob Hallesby Kjærnes til Utdanning.

TEKST OG FOTO Hans Skjong

– **Som dere hører**, er norsk og dansk ganske likt, sier «lærer» og 9.-klassing Pernille Nalum Isaksen. Med «lærerkollegaene» Linnea Ingnola Flenstad og Sivert Nordvik står hun foran en

femteklasse. Hun peker på TV-skjermen hvor et klipp fra en dansk versjon av barneprogrammet «Teletubbies» nettopp er vist.

9.-klassingen Ole Jakob Hallesby Kjærnes har undervist i en annen time: – Jeg har fått litt mer respekt for lærerne våre. Man blir litt sliten når gutta bråker, sier han.

– Elevene våre synes det har vært veldig spennende å ha ungdommer til stede, og at så mange kan hjelpe til i klassen, sier teamleder for 5.-7.-trinn, Toril Sæves Jacobsen.

● Skolefrontens solidaritetspris

Pris til Vestbygda skole i Drammen

Vestbygda skole i Drammen i Buskerud er tildelt Skolefrontens solidaritetspris på 75.000 kroner for 2019. Prisen ble tildelt for skolens solidaritetsarbeid på øya Camiguin i Filippinene, siden 2002. Midler til undervisningsutstyr som har vært avgjørende for driften av vennskapsskolen, har vært samlet inn. Skolen har brevvekslet med og hatt besøk av filippinske elever, og lærere ved skolen og helsesøster har besøkt Filippinene. I tillegg har Vestbygda sammen med andre skoler på Konnerud bygd et helsesenter.

Av **Sven Arne Sørensen, Skolefrontens fond**

Skolebesøk fra Vestbygda skole på Camiguin i vinterferien 2019. Stor glede over nye basket- og fotballer.

FOTO VESTBYGDA SKOLE

● Private barnehager

Kriterier kan ekskludere minoritetsbarn

Kriteriene ved flere private barnehager i Oslo kan ekskludere en rekke barnefamilier, deriblant foreldre med minoritetsbarn.

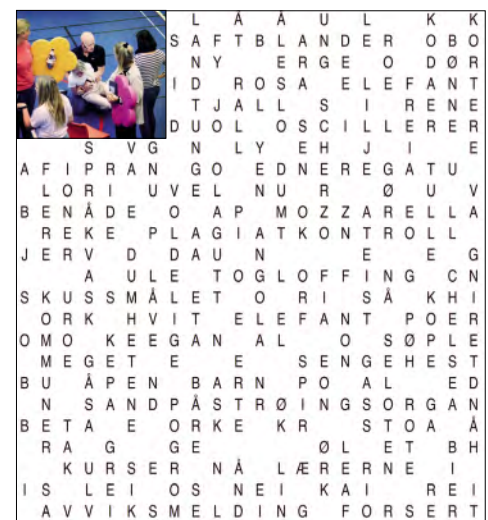
Klassekampen har sett på kriteriene til de 36 dyreste private barnehagene i Oslo.

Noen barnehager oppfordrer til eller krever at foreldre kjøper aksjer for å få plass. Andre prioriterer foreldre som er ansatt i et gitt selskap, for eksempel Hydro eller Thon Holding. Andre igjen ønsker foreldre som er med i en organisasjon eller bor i et spesielt borettslag.

Kommunale Oslo-barnehager har nesten tre ganger så mange minoritetsbarn som de private, ifølge Klassekampen. Hvis minoritetsforeldre som søkte barnehageplass hadde fått sitt førstevalg oppfylt, ville derimot minoritetsandelen i private barnehager ha økt med 14 prosent, ifølge Statistisk sentralbyrå.

– Realiteten er at en privat barnehage har mulighet til å velge mellom barn hvis det er flere som oppfyller kriteriene enn det er plasser, sier forsker Håkon Trætteberg ved Institutt for samfunnsforskning. ©NTB

● Kryssordløsning

Vinnere

Vinnerne av sommerkryssord er Grete Kolpus, 3121 Nøtterøy, og Per Cato Andersen, 1390 Vollen, som vil motta boksjekk på kr. 500. Vi gratulerer!

Kina

Elevlar og tilsette syner kva jentene har laga i timane med undervisningsprogrammet «Gutar og jenter er svært ulike».

FOTO: WEIBO

«Gutar og jenter er svært ulike»

Gutane lærer å lage rakettmodellar, medan jentene strikkar.

Slik skal elevane ved barneskulen Chengdu Caotang vest i Kina få auka «kjønnsmedvitet sitt», melder den Hongkong-baserte avisa South China Morning Post. Kurset som har fått namnet «Gutar og jenter er svært ulike», vart starta førre semester. Skuleleiarar meinte gutar og jenter har blitt likt oppdregne den siste tida, og ifølgje den

kvinnelege rektoren ved skulen, Fu Jin, har dette ført til at gutar manglar nok rom til å vekse i heltemot, medan jenter saknar milde og rolege feminine førebilete.

Undervisningsopplegget har fått kritikk for å forsterke kjønnsstereotypiar. «Dei bind hendene til jenter medan dei er små, og når desse jentene veks opp, vil folk seie at det få kvinnelege vitskapsfolk fordi jenter er fødte ueigna til dette», skriv ein av brukarane på det sosiale mediumet Weibo.

Tyskland

Lærarmangelen blir større enn først varsla

Dei tyske styresmaktene har rekna feil. Lærarmangelen i 2025 blir på minst 26.300 grunnskolelærarar, ikkje på 15.300 som først varsla. Årsaka er at det i 2025 vil vere 168.000 fleire grunn-skoleelevar enn det styresmaktene har gått ut ifrå, skriv avisa Die Welt.

Dei to utdanningsforskarane Klaus Klemm og Dirk Zorn meiner at utviklinga av fødselstal må følgjast tettare for å unngå at slike feilberekningar skjer. I 2016 var

fødselstala høgare enn prognosane hadde vore, men dette var ikkje kome med i offentlege strategiar for lærarårsverk.

Å få lærarar som arbeider deltid til å gå over til fulltid, er blant tiltaka dei to tilrår. Eit anna er å få lærarar til å halde fram etter vanleg pensjonsalder. Ein bør også prøve å få folk med anna utdanning til å ta lærararbeid, foreslår forskarane.

Frankrike

Brigitte Macron blir lærer igjen

Gjør comeback bak kateteret: Brigitte Macron, kona til Frankrikes president.

ARKIVFOTO WIKIMEDIA COMMONS/MEXICO5 PRESIDENTADMINISTRATION

Frankrikes førstedame Brigitte Macron vil tilbake til klasserommet. Hun skal undervise voksne på en skole i en av Paris' forsteder.

Macron skal undervise i fransk. Skolen ligger i forstaden Clichy-sous-Bois øst for Paris, og elevene hennes vil være personer som er på jakt etter arbeid og som ikke har fullført videregående skole.

Hun mener at voksenopplæringen hun skal jobbe for, er svært viktig, og sier at hun også vil vise at det er mulig å begynne i arbeid igjen uansett alder. Selv er hun 66 år.

Brigitte Macron går tilbake i jobb samtidig som franske arbeidere er i harnisk over president Emmanuel Macrons pensjonsreform, som blant annet innebærer en kraftig heving av pensjonsalderen til 64 år for alle, uansett yrke. ©NTB

Diagnosen **stopper** Tryms skolegang

Etter ungdomsskolen fikk ikke Trym Eide Aunevik (17) et videre skoletilbud på Svalbard.

TEKST Merete Sillesen

FOTO Marianne Otterdahl-Jensen

Trym Eide Aunevik (17) står bak disken i kaffebaren Fruene i Longyearbyen. Klokken er 10, og kaffebaren har nettopp åpnet, men Trym og mamma Tove Beate Eide har vært på jobb i to timer allerede. Hun og Tryms far, Terje Aunevik, eier kafeen.

Ute er det strålende sol, men iskald vind. En mann i blå boblejakke kommer hutrende inn. Brillene hans dugger i møte med den lune varmen.

– Vil du ha en kanelsnurr, spør Trym, og legger en nybakt fristelse på en tallerken når mannen nikker.

Annet regelverk enn på fastlandet

Mens de andre 17-åringene i Longyearbyen går på skolen, jobber Trym med mamma på kafeen hver dag. Etter at han var ferdig på ungdomsskolen, fikk han ikke fortsette i videregående skole. Trym har Downs syndrom, og på Svalbard er reglene annerledes enn på fastlandet.

Lokalstyret i Longyearbyen, som er det lokale folkevalgte organet og som har ansvaret for skoletilbudet, er ikke forpliktet til å drive videregående opplæring.

Det betyr at selv om de har valgt å tilby videregående skole, gjelder ikke bestemmelsene for spesialundervisning. Elever som Trym, med enkeltvedtak om spesialundervisning, får dermed ikke et tilbud i videregående skole på Svalbard.

Likevel håpet Tove og Terje i det lengste at de

Under kyndig veiledning av mamma Tove Beate Eide jobber Trym på Fruene noen timer hver formiddag. Konstrasjon må til, særlig når det gjelder serveringen, og Trym er en lærevillig kar.

skulle få til en løsning med skolen, slik at Trym hadde hatt et pedagogisk tilbud.

For dem er det ikke et alternativ å sende eldste-sønnen alene til fastlandet. Hele familien stortrives i det lille lokalsamfunnet, der foreldrene driver egne firmaer og de to yngste barna, Vår (16) og Storm (11) har gode skoletilbud.

– Samtidig tenker vi jo på om Trym hadde hatt godt av å være sammen med andre med Downs eller annen psykisk utviklingshemming. Og hva med omsorgsbolig etter hvert? spør Tove.

Forelskelse på Svalbard

Terje var hundekjører og snekker på Svalbard, og han driver nå sitt eget firma innen logistikk og skipsagentur. Da Tove var gjest i en vennin-

Trym er godt kjent i Longyearbyen. Det er en trygghet for mor og far at alle vet hvem sønnen deres er.

– Kan ikke gjøre enkelt-unntak

Elever med enkeltvedtak om spesialundervisning får ikke et tilbud i videregående skole på Svalbard, forteller rektor Frode Westby Thorstad ved Longyearbyen skole.

TEKST Merete Sillesen

– **Vi kan ikke uttale oss** om denne saken spesielt. Men på generelt grunnlag forholder Longyearbyen lokalstyre seg til rammene i den overordna Svalbard-politikken og regelverket i opplæringsloven for dem som har spesielle behov i undervisningen, skriver Thorstad i en e-post.

Han forklarer at det må vurderes i hvert tilfelle om eleven har mulighet til å gå på videregående avdeling og få et forsvarlig og godt tilbud, uten bruk av spesialundervisning.

– Tilpasset undervisning foregår allerede i grunnskolen og i videregående opplæring. Det stilles krav til skolen om å tilrettelegge for alle elever, men vi bruker begrepet spesialundervisning når tilrettelegging innen det ordinære tilbudet ikke er nok, skriver Thorstad.

– For disse elevene er det nødvendig med enkeltvedtak om spesialundervisning. Disse elevene får ikke et tilbud på videregående avdeling ved Longyearbyen skole. Vi kan ikke gjøre unntak fra dette, selv om familier ønsker det for sine ungdommer.

Det er generelt et begrenset studietilbud i videregående skole på Svalbard, med kun studiespesialiserende og ett yrkesfag. Mange ungdommer kan derfor ikke ta videregående skole her.

– Derfor flytter mange familier ned til fastlandet før videregående, skriver Thorstad.

nes bryllup i Longyearbyen for mange år siden, forelsket hun seg i øya. Da hun møtte den kjekke hundekjører, forelsket Tove seg i ham også. Kafebaren Fruene ble startet i 2003 og er et sosialt samlingssted for lokalbefolkningen.

Tove og Terje har travle og aktive dager. Det er ikke tilrettelagt for fødsler på Svalbard, derfor reiste de til fastlandet tre uker før de ventet sitt første

barn. Trym ble født i Tromsø, og lykken var enorm.

– Jeg husker jeg sa han hadde så skjeve øyne, men jordmoren svarte med at han var en nydelig baby. Og det var han, sier Tove.

– Så undersøkte hun ham litt nærmere. Da merket hun at det var noe med muskeltonusen hos Trym.

Etter noen dager kom beskjeden fra legen:

– Sønneren deres har Downs syndrom.

Tove forteller ærlig at tusen tanker suste gjennom hodet hennes. Følelsene var heftige, merkelige og ikke bare gode. Det gikk vel ikke an å bo på Svalbard med et barn med denne diagnosen?

I tillegg var de spente på folks reaksjoner.

– Jeg bekymret meg for hva folk ville si når de tittet ned i barnevognen, sier Tove. >

Svømming er Tryms idrettsgren, og han har til og med deltatt i OL. Ekstra stas er det når lillesøster Vår trener sammen med ham.

Trym har måttet øve mye for å få skiteknikken på plass. Her deltar han på et lokalt skirenn i 2015.

FOTO TERJE AUNEVIK

– Skulle jeg late som om han var en helt vanlig baby, eller skulle jeg fortelle om diagnosen med en gang?

Omtanke fra lokalsamfunnet

Tove og Terje kom fort frem til at åpenhet var det eneste riktige, og de ble møtt med en støtte og omtanke de ikke hadde drømt om. Det lille samfunnet slo ring om Trym. Det gjør de fortsatt. Alle vet hvem han er, og foreldrene kan være trygge på at han får hjelp og veiledning hvis han skulle trenge det.

– At Trym så tidlig kunne bevege seg utendørs alene, gjorde både hans og vårt liv mye enklere. Han har riktignok ingen jevnaldrende som er i samme situasjon som ham her, men han er blitt akseptert og inkludert av både ung og gammel hele veien. Nå bor det også en yngre gutt med Downs syndrom her, forteller Tove.

– Jeg tror Trym har vært og er en berikelse og en ressurs for lokalsamfunnet, der vi er vant til at alle er like, både fysisk og psykisk. Trym bidrar, bare ved å være seg selv, på en helt unik måte. Det har ikke bare gjort oss to til bedre mennesker og foreldre, det har også påvirket venner, lærere, trenere og ikke minst søsken.

Terje er rørt når han forteller hvordan alle favner om Trym. Han er en populær gutt, og en god storebror for Storm og Vår. Lillesøster er Tryms største pådriver i idrett. Hun er nesten som en personlig trener i svømmehallen.

– Kom igjen Trym, dette fikser du, heier Vår, når Trym av og til har hodet over vannet.

Det hjelper når storebror blir litt lei.

– Jeg må trene styrke også, sier Trym, og viser frem veltrente armer.

– Det er jeg som løfter stolene opp på bordene når gulvet på Fruene skal vaskes, fordi jeg er så sterk. Men det er mest gøy å svømme. Det gjør jeg nesten hver dag.

Det var en stor opplevelse for foreldre og søsken å se hvor godt Trym klarte seg, både sportslig og sosialt under Special Olympics i Abu Dhabi i mars i år. Da han ble tatt imot med flaggborg og heiarop på Longyearbyen flyplass ved hjemkomsten, satt tårene løst hos mor og far.

– Vi er stolte av alle barna våre, men akkurat da fikk Trym all oppmerksomheten. Forberedelser og deltakelse i Special Olympics gir definitivt motivasjon til å fortsette den viktige treningen, sier Terje.

Streng og tålmodige foreldre

Tove og Terje leste og lærte alt de kunne om diagnosen til Trym. De forsto at mye var opp til dem selv, og at det var viktig med fysisk trening, sunt kosthold og god oppdragelse. Derfor har de både vært strenge og tålmodige i sin kjærlighet til sønnen. Fysisk trening har vært svært viktig. Da Trym var liten, måtte han gå trillebår til køya si hver kveld for å trene styrke. Slik har det vært med mange ting. Der søsknene trenger fem repetisjoner, må kanskje Trym ha 300.

I Kullungen barnehage i sentrum av Longyearbyen fortsatte oppfølgingen av eldstesønnen. Trym fikk egen assistent, Lisbeth, som han fremdeles gjerne møter til en kopp kaffe.

– Vi spiller sjakk sammen, forteller han.

Da Trym skulle begynne på skolen, fikk Lisbeth

følge ham videre, helt til han gikk ut av tiende klasse.

Lenge trodde foreldrene også på en løsning for Trym i videregående skole. Det var sårt å fortelle ham at han ikke fikk fortsette på skolen sammen med klassekameratene.

– Men det betyr ikke at tidligere skolekamerater glemmer Trym, sier Terje.

– De inkluderer ham fremdeles. Det imponerer meg. De laget til og med surpriseparty til ham da han fylte 17 år. At det har gjort noe med denne fine gjengen å ha Trym i klassen, er vi derfor ganske sikre på.

Gir aldri opp

– Det viktigste for oss er å gi Trym de beste mulighetene ut fra det utgangspunktet han har, sier Tove: – Det gjør godt å føle at man bidrar i samfunnet. Og det gjør Trym.

Etter jobben på Fruene går 17-åringen til biblioteket.

– Jeg liker å spille, sier Trym, og smiler til bibliotekaren, som er vant til at Trym kommer alle hverdager. Uteblir han en dag, er det noe som mangler.

Foreldrene har, i samarbeid med Troms fylkeskommune, fått godkjent Tryms jobb på Fruene som en lærekandidatordning. Det er positivt. Neste trinn er en dialog med pedagogisk-psykologisk tjeneste. Tove og Terje vil ikke gi opp håpet. De fortsetter å bruke tid og krefter på kampen for at også Trym skal få et pedagogisk tilbud på Svalbard.

Pappa Terje Aunevik, Trym og mamma Tove Beate Eide i kaffebaren Fruene, der alle stamgjestene er vant til å se Tryms blide ansikt.

Longyearbyen skole

Longyearbyen skole på Svalbard er en grunn-skole med skolefritids-ordning og en avdeling for videregående opplæring. Her tilbyr de studiespesialisering og bygg- og anleggsslag. Skolen har 48 ansatte og 215 elever. I tillegg tilbyr skolen undervisning i norsk med samfunnskunnskap for fremmedspråklige.

Ansaret for skolen ble fra 1. januar 2007 overført fra staten til Longyearbyen lokalstyre (LL). Det videregående tilbudet på Svalbard er ikke en lovpålagt tjeneste.

Vurderer Svalbards skoletilbud

I ett år sto Ivano (9) uten skoletilbud på Svalbard. Nå går Kunnskapsdepartementet gjennom hvilke deler av opplæringsloven som skal gjelde for øysamfunnet.

TEKST Kaja Mejlbo, redaktør
|kaja@utdanningsnytt.no

Regjeringens politikk for Svalbard er beskrevet i Stortingsmelding 32, sist revidert i 2015–2016. Der slås det fast at lovgivningen på fastlandet i hovedsak også skal gjelde på Svalbard, men at det kan være behov for unntak eller tilpasninger. Hvilke bestemmelser som passer for øysamfunnet, er det Kunnskapsdepartementet som bestemmer.

Etter saken til Ivano (9), som sto uten skoleplass ett år, går departementet på nytt gjennom lovanvendelsen.

Ivano (9), som er autist og har behov for spesialundervisning, flyttet til Longyearbyen med sin mor og storesøster i august 2018. Allerede den våren hadde stefaren hans, Zeljka Novokmet, søkt om skoleplass for barna. I juni fikk Ivano imidlertid avslag.

I februar i år skrev Svalbardposten

første gang om saken. Longyearbyen lokalstyre, som har ansvaret for skoletilbudet på Svalbard, har på sin side ment at tilbudet Ivano trenger, er i strid med Stortingsmelding 32 og hvilke opplæringstilbud som skal gis på Svalbard. Men Fylkesmannen i Troms og Finnmark konkluderte med at lokalstyrets vedtak var brudd på opplæringsloven, og begrunnet sitt vedtak blant annet i barnekonvensjonen. Først i juni i år fikk Ivano vite at han har rett til grunnskoleopplæring så lenge han bor på Svalbard. Denne høsten startet han på skolen i Longyearbyen.

Kan få etterspill

Hilde Kristin Røsvik, redaktør i Svalbardposten, har fulgt saken tett. Hun er spent på etterspillet av Ivano-saken: – Det handler om hvor stort og hvor omfattende tjenestetilbudet på Svalbard skal være, sier hun.

Både administrasjonssjefen i Longyearbyen, Hege Walør Fagertun og lokalstyreleder Arild Olsen (Ap) mener Fylkesmannens vedtak utfordrer dagens Svalbard-politikk.

– Konsekvensene av vedtaket fra Fyl-

kesmannen utgjør et paradigmeskifte i nasjonal Svalbard-politikk. Longyearbyen lokalstyre etterlyser konkrete tilbakemeldinger fra regjeringen for hvordan den nye situasjonen skal håndteres og finansieres, sier Olsen til Svalbardposten.

Hos Kunnskapsdepartementet er de imidlertid foreløpig ordknappe. I en e-post til Utdanning skriver statssekretær Tom Erlend Skaug, at de er i ferd med å se på opplæringslovens anvendelse på Svalbard:

– I forskriften om grunnskoleopplæring og videregående opplæring på Svalbard (18. januar 2007 nr. 76) heter det at reglene i opplæringsloven gjelder så langt de etter forholdene passer. Det er Kunnskapsdepartementet som avgjør hvilke bestemmelser som passer. Det arbeidet vi nå er i gang med, går ut på å gå systematisk gjennom loven for å klargjøre hvilke deler av opplæringsloven som passer på Svalbard. Det er for tidlig å si noe om innholdet i arbeidet. Når vi har kommet så langt at vi har konkrete forslag til presiseringer, vil forslagene sendes på høring på vanlig måte, skriver Skaug.

Unge og eldre lærer av h

Det begynte som et forsøk. Nå besøker 7.-klassingene beboerne på bo- og omsorgssenteret flere ganger i måneden.

TEKST Merete Sillesen

FOTO Marianne Otterdahl-Jensen

Beboerne er i ferd med å sette seg rundt bordene i aktivitetsstua i annen etasje på Flosta bo- og omsorgssenter (BOS), mellom Arendal og Tvedestrand. Flere ansatte er til stede, og miljøvert Torunn Brottveit ser til at alle finner seg godt til rette. Hun var den som dro i gang opplegget, sammen med barne- og ungdomsarbeider ved Flosta skole, Line Stiansen.

I dag er det Heidi Torp som representerer lærerne. Hennes klasse var på BOS én gang i måneden i fjor.

Samme opplegg hver gang gir trygghet

Torunn Brottveit leder samlingen, som varer cirka én time. Elevene har navneskilt på, og de fordeler seg rundt i stuen der beboerne sitter. I samarbeid med skolen har Torunn forberedt et tema, og i dag er det «Ferie og fritid – før og nå». Elevene har med seg selvlagde spørsmål og leser dem opp etter tur. Både elevene og beboerne blir ivrige.

Etter den organiserte delen fortsetter praten mellom eldre og unge, og spørsmålene er mange.

– Hva gjorde dere når dere ikke hadde mobiltelefon?

– Reiste dere aldri til Syden?

– Gikk dere virkelig på skolen på lørdager?

Sjenert i begynnelsen

Seks elever fra 7. trinn er på besøk i dag. Maja Dalen Gundersen, Eline Høiås Evensen, Alice Pixie Linn Josefsson, Marius Tobias Haave Kroshøl, Philip Gustavsen og Emilia Bråten har besøkt beboerne mange ganger som sjetteklassinger, men de er ikke sikre på om de eldre kjenner dem igjen. Det gjør ikke noe, for beboerne smiler og prater, og det er lett å se at de setter pris på besøk av ungdommene. Skoleelevene sier at de trives med de eldre.

– Jeg var ganske sjenert i begynnelsen. Da turte jeg ikke å si så mye, men nå har jeg mange gode samtaler med flere av dem som bor her, sier Eline.

Hun snakker med Astrid Karine Halvorsen (88). Astrid forteller at hun og skolekameratene hadde en form for høstferie, men at de da måtte plukke poteter, uten å få betaling. Grethe Stornes (88) legger til at hun ofte måtte passe på småbarna, for

det var et vann rett i nærheten. At hun ikke alltid hadde lyst, spilte ingen rolle.

Om penger og plikter

Mellom Maja og Signe Harriet Johnsen (92) går praten lystig. De snakker også om penger og plikter. Maja kan ikke forestille seg at man kunne kjøpe godteri for fem øre i gamle dager.

– Jeg har plikter hjemme. Blant annet bretter jeg tøy og tar ut av oppvaskmaskinen. Jeg sparer ukelønnen jeg får, så jeg kan kjøpe bolig når jeg blir eldre, sier Maja.

Dette imponerer Signe, som forteller at hun har et oldebarn som gjør det samme.

Når samlingen er slutt, hjelper elevene beboerne tilbake til rommene deres. De lærer hvordan de eldre kan få holde i armen, de kjører rullestol og heis.

– Vellykket forsøksprosjekt

– Dette begynte med en gruppe på tre–fem elever som trengte en alternativ læringsarena, forteller lærer Heidi Torp: – Prosjektet var så vellykket at vi ønsket å la flere elever få ta del i denne positive opplevelsen. Torunn kom på skolen og snakket med oss, rektor satte tommelen opp og dermed var vi i gang.

Torunn Brottveit forteller at fra høsten 2020 skal sjetteklassingene delta i prosjektet hele skoleåret, ikke bare fra etter jul, som de har gjort til nå. Målet er å gjøre noe på tvers av generasjonene, der kulturformidling er sentralt.

– Mange elever får vist helt andre sider ved seg selv enn de gjør på skolen. De tøffeste gutta kan være de mest omsorgsfulle mot beboerne. De sørger for at saftglassene er fulle og spør ivrig om hvordan

verandre

Praten går lett mellom Maja Dalen Gundersen og Signe H. Johnsen. Begge setter pris på den gode samtalen.

Phillip Gustavsen skjenker saft til Grethe Stornes. I bakgrunnen ser vi Signe H. Johnsen og Astrid K. Halvorsen. Elevene bidrar til å skape hygge, noe beboerne setter stor pris på.

Kulturutveksling mellom Ellen Johanne Grandum, Alice Pixie Linn Josefsson og lærer Heidi Torp. De er like engasjerte alle tre.

det var å vokse opp i gamle dager, sier Heidi.

– Mange har ikke eldre mennesker rundt seg til vanlig. Det er hyggelig å se hvordan elevene blir mindre og mindre reserverte når de blir kjent på BOS. Noen har også sagt at de ønsker å jobbe i helsesektoren, etter å ha deltatt i prosjektet vårt.

Implementerer mange fag

– Man tenker kanskje først og fremst på historie og samfunnsfag, som elevene får mye av. Men måten vi jobber på, gjør at vi får med oss mange fag, sier Heidi Torp.

– Vi snakker på forhånd om det fastsatte temaet og oppfordrer elevene til å skrive ned det de lurer på. Ofte er det helt enkle og hverdagslige ting, andre ganger kan det for eksempel handle om krig. Når interessen er vakt, hender det ofte at elev-

ene googler og søker mer informasjon om emnet.

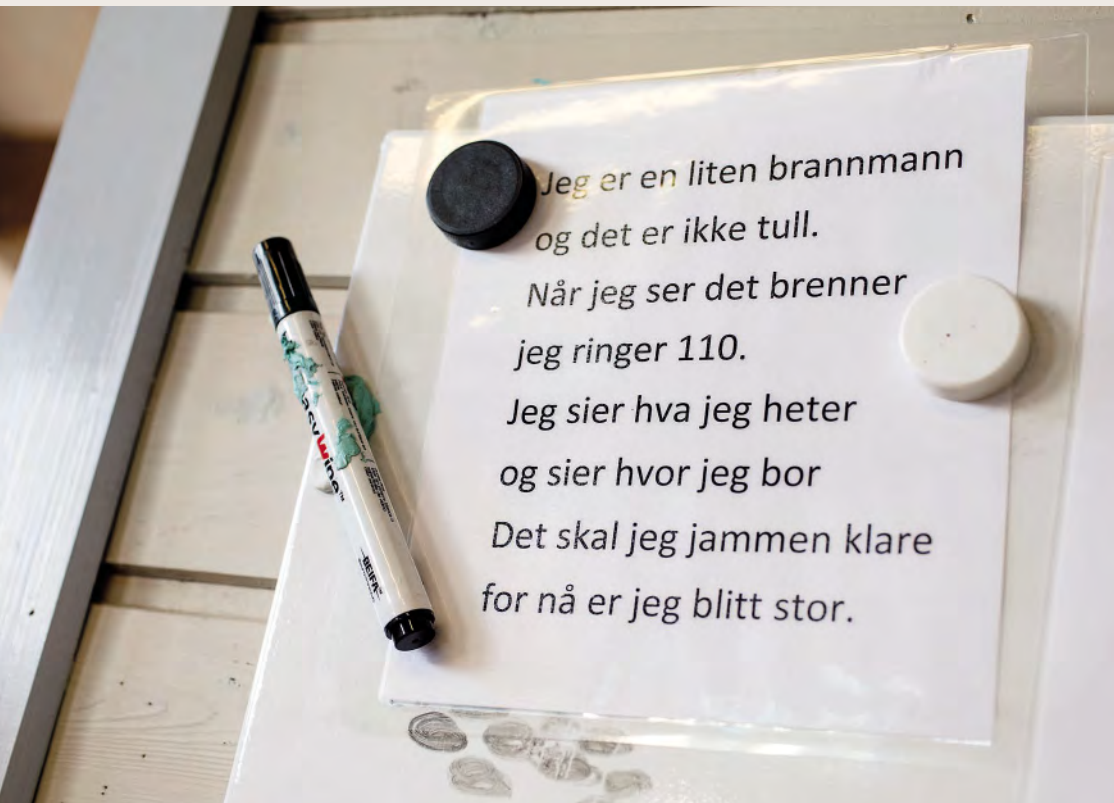
Heidi Torp forteller at de også jobber med stoffet i etterkant, og at skriveoppgavene hører til i norskfaget. Når elevene forstår at dårligere hørsel og syn, kognitiv svikt og kroppslige plager er vanlige når man blir eldre, har de fått god innføring i helselære. De har også opplevd at noen av de eldre har gått bort i løpet av året, noe som gir en fin anledning til å snakke om døden. En av beboerne har vokst opp i Sør-Afrika, her kommer geografien inn. Og ikke minst etikk og respekt for alle mennesker, uansett alder og utfordringer. Kunst og håndverk kommer inn ved at elevene tegner og lager bilder som uttrykker noe av det de har opplevd på Flosta BOS.

– Det er viktig at både elevene og beboerne skal kjenne på mestring når de er sammen, sier Torunn, og fortsetter:

– Vi kan ikke være så nøye. Selv om vi har et fast opplegg, må det også være rom for å lese situasjonene etter hvert som de dukker opp. Når elevene på forhånd har fått vite litt om hva som kan skje når man blir eldre, er de forberedt på at noen kan si noe som vil oppfattes litt rart. Vi ler mye sammen, og det er også med på å bryte ned fordommer. Da blir det ikke kleint for noen.

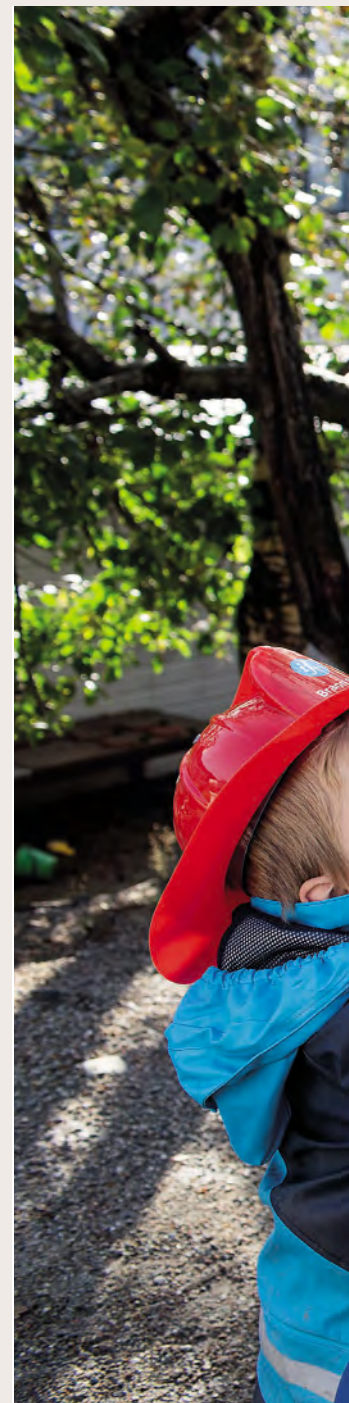
«Mange elever får vist helt andre sider ved seg selv enn de gjør på skolen.»

Lærer Heidi Torp

Sang

« ... Jeg sier hva jeg heter, og sier hvor jeg bor. Det skal jeg jammen klare, for nå er jeg blitt stor.»

Klar–Ferdig–Utrykning!

Barna i Kidsa Brøndalen leker seg til kunnskap om brannvern.

TEKST OG FOTO Silje Katrine Robinson

Oppslukte

På avdelingen Blåmann er sofaen forvandlet til brannbil. Mia, Oliver og Jacub har tatt plass i forsetet. Pedagog Silje Larsen Helland leser fra boken «Brannbil rykker ut».

Med fylte vannflasker og kledd i regntøy fra topp til tå, er treåringene i Kidsa Brøndalen i Bergen klare for det meste. Dagen i dag skal handle om brannslukking i lekehuset, redning av kamerater som sitter fast i trær og utallige utrykninger. Bæbuu, bæbuu, gjaller det over hele området.

– Det begynte som en brannvernuke. Nå er det mer en brannvern måned, sier Toril Kalsås, pedagogisk leder ved avdelingen Blåmann i Kidsa Brøndalen.

– Vi synes det er viktig at barna blir kjent med hva brannvern innebærer. En uke ble litt for kort tid til det, sier hun.

Det er fortsatt tidlig formiddag, men ungene fra Blåmann er allerede i gang med brannslukning. Barberskum med oransje farge er blitt flammer,

og store laminerte flammeplakater ligger plassert rundt omkring.

- Pass opp, du brenner, Toril, roper Andrea (3) og spruter på regntøyet til Toril.

De andre ler.

- Nå brenner det på rutsjebanen, roper Benjamin (4) og løper forbi.

- I løpet av denne måneden tilrettelegger vi for lek innenfor temaet. Vi leker at vi ringer til brannvesenet, forteller hva vi heter, hvor vi er og hva som er problemet. Kanskje er det en brann, eller et kosedyr som sitter fast i et tre, forteller Toril Kalsås.

Fra en liten høyde på uteområdet står en kar i rød hjelm utenfor et lite lekehus.

- Hjelp meg opp på taket, roper Edwin Elias til

kameratene sine.

- Det brenner der oppe, vi må komme oss opp og slukke flammene.

- Leken er barnas måte å bearbeide og lære om verden rundt seg, sier Kalsås.

- Barna må leke seg til kunnskap om brann og brannvern. Det er viktig at de forstår hva dette er, sier hun.

Ikke alle synes brannvarslingen er spennende. Noen synes lyden fra apparatet i taket er skummel.

- Målet er at alle skal være trygge og at ingen skal løpe og gjemme seg når de hører alarmen. Når alle vet hva som skal skje hvis alarmen går, blir barna tryggere og bedre forberedt dersom de skulle oppleve en brann eller en ulykke en gang, sier Kalsås.

På jobb

Edwin Elias jobber med å slukke flammene som står ut gjennom taket på lekehuset.

- Røyk! Det brenner inne i huset også! Jeg skal bli brannmann når jeg blir stor, forteller han når brannen er under kontroll.

Flammer

Barna har selv malt og tegnet flammer til leken. Tobias er fanget i et hus som står i full fyr. Jenny Sofie og Andrea jobber på spreng for å slukke brannen.

Øredøvende

Ingen tvil om at brannvarsleren fungerer. Ungene skal bli kjent med lyden og vite hva de skal gjøre når de hører den.

Vannlek

Jenny Sofie (t.h) og Andrea hyler begeistret da vannslangen dukker opp.

Alvor

Pedagogisk leder Toril Kalsås snakker med rolig og alvorlig stemme. Hun forteller at dersom det brenner på ekte, skal ingen barn slukke brannen. Da skal alle gå ut av huset og samle seg til felles opprop i sandkassen.

Ekte flamme

Ute i skuret gjennomfører Toril Kalsås et eksperiment. Hun setter et glass over et lite, tent lys. – Uten luft, eller oksygen, kveler vi flammen. Da får ikke flammen noe energi, og slik kan vi slukke den, forklarer hun.

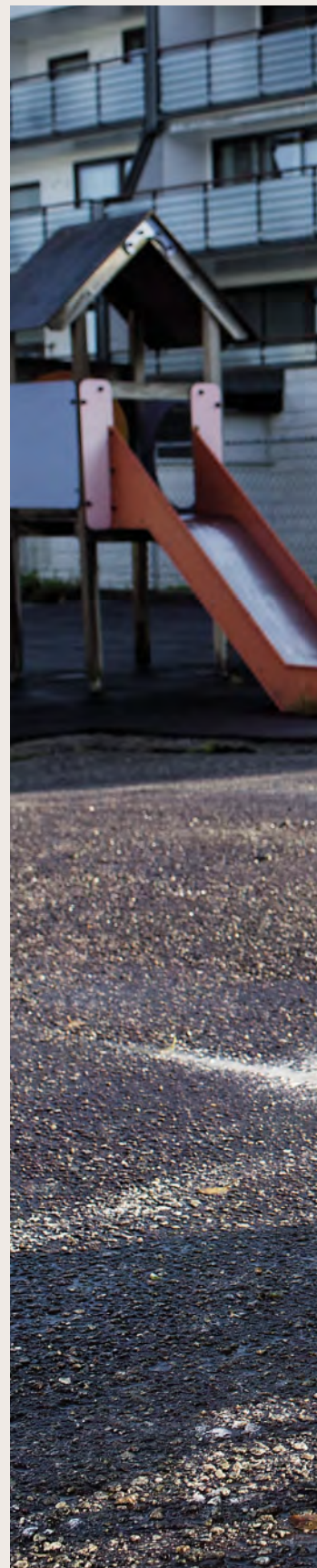
Hatten først

Oliver gjør seg klar til å gå ut og leke, og han får hjelp av Toril Kalsås til å ta på seg regntøyet. Brannhatten greier han selv. Edwin Elias (bak) skal også være med.

Freser rundt

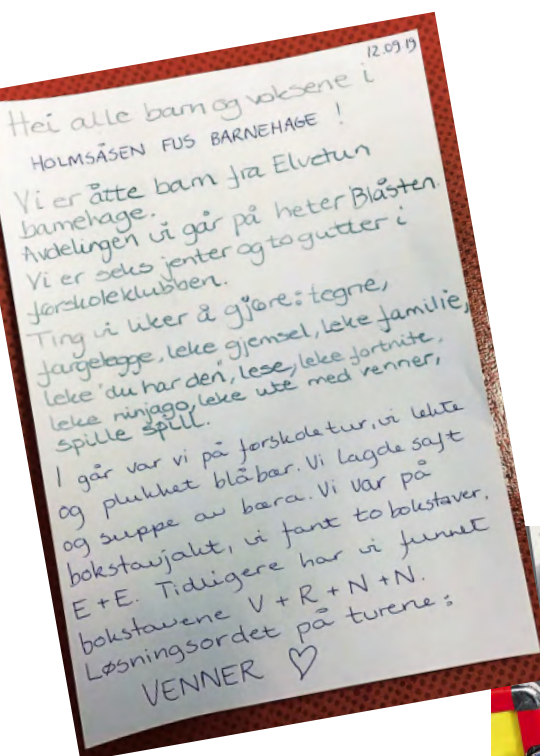
– Kjenner dere brannmann Sam? Ingen er så kjekk som han, synger Benjamin mens han freser rundt på trehjulingen i uteområdet i barnehagen.

Hardt arbeid

Det tar tid å slukke brannen helt. Andrea (t.v.), Linnea og Jenny Sofie jobber med vannflaskene sine. Pedagogisk leder Toril Kalsås har brukt barberskum med oransje maling for å lage flammer.

I det første brevet til Holmsåsen Fus barnehage i Oslo har barna på Blåsten avdeling skrevet om hva de liker å gjøre i barnehagen.

FOTO PRIVAT

Helen (til venstre) og Thalia skriver brev.

Torstein har tegnet en datamaskin og skriver bokstaver og tall.

Brevet er på vei til Oslo.

Barna løfter Torstein opp så han får sjekket om det er kommet svarbrev.

Barna må nok smøre seg med tålmodighet.

I Elvetun barnehage venter barna spent på **brev** i posten

Barnehager landet rundt sto nærmest i kø da Elvetun barnehage i Hammerfest søkte etter brevvenner.

TEKST Kaja Mejlbo | kaja@utdanningsnytt.no

– Vi har en førskolegruppe i år som er veldig interessert i bokstaver, lek og ord. Derfor kom ideen med brevvenner opp da vi diskuterte forslag til aktiviteter, forteller Jeanette Sætereng, pedagogisk leder i Elvetun barnehage i Hammerfest.

I hennes avdeling, Blåsten, er det åtte førskolebarn dette året.

– Både min kollega og jeg husket hvor stas vi syntes det var å ha brevvenner da vi var små. Først tenkte jeg å ta kontakt med en barnehage i Oslo, hvor jeg selv har arbeidet tidligere. Men så fant

vi ut at vi kunne sjekke interessen via Facebook først, forteller hun.

Den var det ingenting å si på. Brevvenn-frieriet på Facebook-gruppen Idébroen for barn har per i dag over 200 kommentarer og nesten like mange tommer opp.

– Jeg fikk haugevis av meldinger i innboksen min, forteller Sætereng.

– Jeg rakk ikke svare alle en gang, må hun innrømme.

Tegner og dikterer

De bestemte seg for én barnehage på Vestlandet og én i Oslo. Nå er de i gang med brevskrivningen.

– Alle barna har tegnet hver sin tegning, skrevet navnet sitt og hvor gamle de er. I tillegg har de fått diktere innholdet i det første brevet. Der forteller de om hva de liker å gjøre hjemme, og i barnehagen, og om alle aktivitetene våre, forteller Sætereng.

Den pedagogiske lederen mener det kan ligge

mye god læring i brevvenn-prosjektet.

– Vi har snakket om hvordan post og brev vandrer gjennom landet. Vi har skrevet adresser, vist og forklart, og i morgen skal brevet postes. Da én av gutta lurte på om vi ikke kunne besøke barnehagen, ble det en fin måte å snakke litt om Norge, avstander og geografi også, sier hun.

Venter i spenning

Planen er at de barna som vil, kan få prøve å skrive selv etter hvert.

Alle foresatte er bedt om tillatelse til å sende av gårde noen bilder også.

– Så er det jo dette med ventingen. Det er noe fint med den spenningen, mener Sætereng.

Nå håper hun andre barnehager som meldte sin interesse i kommentarfeltet på facebook-posten, finner hverandre.

– Det var i alle fall nok av interesse der ute, sier Sætereng.

MASTER I UTDANNINGSLEDELSE

Har du høye ambisjoner på vegne av kollegaene og elevene dine?

Hvorfor bli student hos oss:

- Du utvikler kompetanse til å forstå, analysere, utvikle og lede utdanningsvirksomheter
- Studiet gir deg godt grunnlag for egenutvikling og kvalifiserer for videre doktorgradsstudier
- Masterprogrammet er erfarings- og forskningsbasert
- Vårt mål er å styrke din lederkompetanse og gjøre deg tryggere i jobben som leder
- Du vil møte flere anerkjente forskere innenfor utdanningsledelse som dine forelesere

Programmet skårer høyt på studiebarometeret, særlig på grunn av tett oppfølging med veiledning. Som student vil du bli involvert i et fagmiljø med noen av de fremste forskerne på feltet.

Du kan søke om innpass for rektorutdanningen og veilederutdanning i masterstudiet.

Søknadsfrist: 15. oktober

Mer informasjon: tinyurl.com/utdanningsledelse-master

VEILEDERUTDANNING

Veiledning og mentoring i lærerprofesjonen

Er du lærer eller skoleleder og ønsker å utvikle deg som veileder?

Våren 2020 tilbyr ILS følgende videreutdanningsemner i veiledning

- *VEIL4005 Veiledning i skolen 5 studiepoeng*
Innføringsemne. Undervisning 23-24 januar
- *VEIL4015 Veiledning og mentoring i lærerprofesjonen 1*
10 studiepoeng. Fordypningsemne. Undervisning feb. – mai.
- *VEIL4020 Veiledning og mentoring i lærerprofesjonen 2*
15 studiepoeng. Fordypningsemne. Undervisning er feb. – mai.

Temaer i studiet

- Veiledning i skolen: etikk og makt, roller, funksjoner, ansvar
- Kunnskaper om og ferdigheter i veiledning, undervisningsvurdering, observasjon, analyse, veiledningsmetoder
- Profesjonskunnskap, individuelle og kollektive læringsprosesser
- FoU-arbeid i didaktisk perspektiv

Studiet gir formell kompetanse i veiledning av lærerstudenter, nyutdannede lærere og andre kolleger. Studenter som har fullført veilederutdanningen på ILS kan nå søke opptak direkte til andre året av Masterprogrammet i utdanningsledelse.

Søknadsfrist: 1. november

Mer informasjon: tinyurl.com/veilederutdanningen

Vi minner om vår faste, halvårlige veiledersamling

Onsdag den 6. november fra

16:15-20:30, Sophus Bugges hus, Aud 3

For påmelding, se vår nettside.

Petit

Jarle Tufta

Tilbakeblikk

For 50 år siden

Fem dagers skoleuke, en utfordring til skole og samfunn

5-dagers uke må i det hele tatt ikke fastlåses til et bestemt opplegg. En kan vente at mange kommuner nå går inn for 30 uketimer ut fra sparehensyn. De som stiller med kommunens finanser, vil fort finne ut at her kan en spare på lærerlønn og skyssutgifter. Her må skolene gardere seg ved å få fastsatt en viss sum pr. år pr. elev, uansett skoleordning. (Fra et leserinnlegg av Jens H. Jæger).

Den Høgre Skolen
nr. 16/1969

For 25 år siden

Polen tørster etter kunnskap og demokrati

Øst-Europa ... vi? Det unge Polen definerer seg ikke som noen del av øst. Mange unge polakker ønsker å vite mer om de gamle demokratier og har stort behov for å lære blant annet om engelsk. Men de får liten trening i dagligdags bruk av engelsk språk, og har aldri hørt «My Bonnie is over the Ocean» eller «When the Saints go marching in». Norsk Skoleblad har intervjuet Guri Haaland, leder for Gudbrandsdal Lærerlag, som nylig var i Polen som engelsklærer på et UNESCO-kurs.

Norsk Skoleblad
nr. 29/1993

ILL.FOTO ISTOCK

For nokre tiår sidan, då eg var gutunge, kom skipsforlisa til oss gjennom radioen. Frå sending til sending, fire gonger dagleg, levde vi med, frå meldinga kom om den sakna båten med åtte, ti, tolv fiskarar om bord. Vi som berre hadde sett foten vår i ein båt på ein og annan tur til byen og på skuleturane med skøyta til Hauglan'en, vi følgde med, tenkte på familiar og ungar, kanskje på vår alder, som gjekk i uvisse og redsle, korleis det måtte vera å leggja seg ein mørk, stormande haustkveld med ein far sakna ute på havet. Ein dag eller to seinare skreiv avisa om det og viste bilete av båten. Var han ikkje større? Kunne det enno finnast von? Etter nokre dagar var vona ofte ute og dei åtte eller tolv og det heimsøkte fiskeværet og alle tankane vi hadde hatt, kunne siga ned i det kollektive minnet og vissa om at havet gjev og havet tek. Iblant blei det samla inn pengar til dei som stod att.

Langt borte var det. Gjennom trådlause meldingar kom det inn i stovene til oss, og gjennom bilete og nokre ord i avisa. Dei vaksne veksle ord om det. Vi skjøna det tyngde dei, sjølv om det var sjøen og langt borte.

● **Jarle Tufta**
pensjonist, tidlegare lærar
i vidaregåande skule og i
høgskulesystemet

FOTO PRIVAT

I dag er alt avgjort mest med det same. Før eit døgn har gått, er alt grafsa ferdig, dissekert og servert med fråtsande nærbilde, i titals vinklar, for open scene, så voldsomt at det stengjer for vegen inn til medvitet fordi du må verja deg. Etter tredje ekstrasending kjenner du berre trong til å skruva av, stengja det ute, for du får aldri ein sjanse til å leva deg inn i det, ta det inn til deg på dine vilkår.

I stilla framfor den svarte skjermen, kan eg endeleg nerma meg det ufattelege som har skjedd. Orda valnar i det fåfengte. Einaste som no er meining i, er å sitja her still eller vera der tett attmed.

Med fleire kanalar og biletmedia som kappast om å vera først, og mest av alt få tårene til dei råka av ulukker og uhende på skjermen i stovene våre, verkar det som om vegen til innleving og medkjensle berre har blitt lengre. Kva som driv fram dette tårejaget, veit eg ikkje, men eg kan ikkje sjå noko respekt i dette jaget korkje for offer eller oss som gjerne vil leva med i det som hender andre menneske. For vi er vel ikkje blitt så avstumpet at medkjensla vår er avhengig av tårevåte nærbilde på tv-skjermen?

Eg minnest enno godt det nøgde smilet som glei over andletet til kameramannen etter at han fotfølgjande hadde skaffa nærbilde av det gråtande paret på veg bort frå ferjekaien etter at all von var borte. Det handla om Estonia-forliset i 1994, der meir enn 1000 var om bord, og berre 149 blei berga.

«Du får aldri ein sjanse til å leva deg inn i det, ta det inn til deg på dine vilkår.»

Fotografiske
tilbakeblikk
fra skole og
barnehage.

Presisjonsarbeid med nål og tråd

1950: Elevar ved husstell- og handarbeidskurset ved Fylkesyrkesskulen på Dovre får opplæring i saum av handarbeidslærarinne Bertha Reed. Dei høyrde til det første elevkullet etter at skulen vart offisielt opna hausten 1949.

Ifølgje boka «Fylkesyrkesskulen på Dovre / Hjerleid vidaregåande skule 50 år» av Sigurd Rykhus vart Fylkesyrkesskulen «administrativt samordna» med Hjerleid husflidsskule i 1959.

I 1977 vart denne skulen til Hjerleid vidaregåande skule. Med Reform 94 vart saum og fleire andre liner ved skulen på Dovre lagt ned, opplyser Helle Hundevadt, som byrja som lærar ved skulen i 1989. No er ho rektor ved det som i dag er Handverksskulen, ein friskule på Dovre som tilbyr undervisning i fag som legg vekt på tradisjonelle materialar og teknikkar.

FOTO SCHRØDER / SVERRESBORG TRØNDELAG FOLKEMUSEUM **TEKST** HARALD F. WOLLEBÆK

Bøker

 Aktuell bok OMTALT AV Ylva Törngren | yt@utdanningsnytt.no

Metaforer i massevis

Metaforer. Hva, hvor og hvorfor?

Av Magdalena W.
Agdestein og Norunn
Askeland
Universitetsforlaget

Dette er en bok for alle som er opptatt av metaforer, av hvordan orda påvirker oss, og hvordan vi påvirker med ordene vi velger.

Metaforer er overalt i språket, de gjør det abstrakte konkret. Forfatterne kaller dem et «grunnleggende fenomen i menneskers tankeprosess». En forsker nevnt i boka beskriver metaforer som superlim i hjernen.

Allerede på første side i kapittel én forteller forfatterne om et forsøk som illustrerer boka tema: I forsøket fikk to grupper presentert nøyaktig samme kriminalitetsstatistikk, men pakket inn i forskjellig språk. For den første gruppen ble kriminalitet omtalt som et villdyr, for den andre gruppen som et virus. Gruppene skulle så foreslå hvordan man kan redusere kriminaliteten. Den første gruppen foreslo fengsling og strengere straffer, den andre foreslo kamp mot fattigdom og investering i utdanning. Eksemplet viser forfatternes mål: Å vise hva metaforer er, hvor de kommer fra og hvordan de virker.

Forfatterne tar for seg metaforer og kultur, politikk, pedagogikk, medisin, psykiatri, reklame, fagspråk og dagligspråk. Kapitlene avsluttes alltid med et avsnitt om forslag til videre lesning. Helt til slutt får leseren det mest teoritunge kapittelet «Diskursbasert metaforanalyse», inklusive råd og eksempel til den/de som vil gjøre en metaforanalyse.

Forfatterne gjør fortløpende rede for vitenskapelige begreper i forskning på metaforer og standpunkter innen denne, men man kan ha stor glede av boka uten å være metafor-forsker.

Forfatterne introduserer og bruker særlig fire begreper. For eksempel er «eldrebølgen» et *metaforisk uttrykk*, mens den *underliggende metaforen* er «stigende antall eldre er en naturkatastrofe». «Bølge» i eksemplet over er *kildedomene*, «de eldre» er *måldomene*.

De skriver tankevekkende blant annet om hvordan kroppslige erfaringer spiller en viktig rolle

for metafordannelsen: Hvorfor er metaforer der «mer» er positivt og «mindre» er negativt, eller «oppe» positivt og «nede» negativt, så utbredt? Jo, fordi vi som barn har vært stolte av å vokse og bli større.

Metaforens funksjon er å forklare særlig abstrakte eller lite konkrete begreper. Metaforen framhever, men den skjuler også. I eksempelet med eldrebølgen viser forfatterne til at ordet skjuler positive sider ved eldre, og at «en alternativ tankeramme for omtale av et stigende antall endre kan være å peke på verdien av alt det frivillige arbeidet som utføres av eldre på mange områder i samfunnet», en verdi som i 2016 var på 25 milliarder kroner.

Noe som nok kan overraske dem som tror at fiksjon har høyest andel metafor-relaterte ord, er at akademiske tekster toppe med 17,5 prosent, mens samtaler hadde 6,8 prosent, avistekster 15,3 og fiksjon 10,9, ifølge en undersøkelse fra 2010.

Metaforer kan også endre seg. Tidligere var det

I boka kan vi blant annet lese om familietераpeut og komiker Dora Thorhallsdottir, som har foreslått *familiebusk* eller *familiekraft* som en mer passende metafor enn *slektstre* for dagens familier.

FOTO REGALSHAVE, PIXABAY

for eksempel vanligere å omtale flerkulturelle samfunn som «smeltedigel», i dag er «mosaikk» mer utbredt.

Hele tankerammer etableres med hjelp av metaforer. Lærere og tillitsvalgte som har kjent på virkningene av New Public Management, vil nok nikke gjenkjennende til metaforen «skole / barnehage er en bedrift» og tankerammene den metaforen skaper. Hva gjør for eksempel metaforen *slektstre* med hvordan vi oppfatter moderne familier, med bonusbarn, -foreldre, -søsken og såkalte halvsøsken? I boka kan vi blant annet lese om familieterapeut og komiker Dora Thorhallsdottir, som har foreslått *familiebusk* eller *familiekratt* som en mer passende metafor enn *slektstre* for dagens familier.

Forfatterne bekjenner seg til et vitenskapssyn der man legger vekt på at kunnskapen vitenskapen kommer fram til, er språklig konstruert. Et eksempel er atompartikler, som har blitt forklart som et solsystem i miniatyr, altså med en metafor.

Forfatterne er innom forskning om hvilke metaforer som skaper problemer for minoritets elever. Ifølge forfatterne er det ellers mye som tyder på at

elever på mellomtrinnet møter fagspråk for tidlig. Generelle råd fra forfatterne om metaforer i undervisning er å bruke tydelige metaforer, vekke døde metaforer til live og markere metaforer der man kan. (En død metafor er for eksempel biologiens «celle», opprinnelig hentet fra klostercelle.) For eksempel er det problematisk å sammenligne hjertet med en pumpe. Da metaforen oppsto, fantes pumper ved brønner, der vannet kom støtvis ut, som blodet fra hjertet ut i blodårene. Men dagens barn forstår nok helst pumpe som sykkel-pumpe, og kan tro at hjertet pumper ut luft som dytter blodet rundt.

Forlaget anbefaler boka blant annet til studenter på lærerutdanningen, men jeg tror også ferdigutdannede lærere vil ha glede og bli inspirert av denne boka.

30 ÅR HOS SAMME ARBEIDSGIVER
– et kvalitetsbevis
 MEDALJEN FOR LANG OG TRO TJENESTE

Har du en medarbeider som fortjener heder?

NORGESVEL
 medaljen.no

Flerkulturelle barnehager

Når minoritet er majoritet i barnehagen

● **Lise Ones**
bydelsleder
Utdanningsforbundet
Oslo, Søndre Nordstrand
FOTO PRIVAT

Hun er fire år. Ny i Norge. Ny i barnehagen. Ny i familiesituasjonen. Flukten fra det vonde og kampen for en bedre hverdag i Norge har tatt på og ført til at mamma og pappa har flyttet fra hverandre.

Vi får en god relasjon. Hun ble trygg på meg. Heldigvis. Hun snakker arabisk til meg. Forteller mye, men med lite kroppsspråk. Jeg kan ikke arabisk. Bare norsk. Hun kan ikke norsk. Bare arabisk.

Hun holder hånden min – så ofte det er mulig. Hun er utslitt. Fullstendig utslitt og forvirret. Det er vondt å se. Plutselig løper hun. Hun vet ikke hvor hun skal løpe. Det topper seg for fireåringen. Det synes på hele henne. Både personlig og profesjonelt kjemper jeg imot en begynnende klump i halsen, og viten om at jeg må rette opp ryggen. Jeg må hjelpe henne.

Jeg får til slutt armene rundt henne. Hun kaster seg rundt halsen min og gråter, uten en lyd. Så sovnet hun. Etter to timer i barnehagen.

I barnehager der majoriteten har minoritetsbakgrunn og er flerspråklige, kan vi ikke dekke alle de viktige behovene barn som dette har. Vi får ikke tid til å gjøre foreldrene kjente eller trygge nok. Det er ikke mulig for oss å strekke til. Det er ca. 17 barn til på avdelingen. Vi har samme bemanningsnorm som alle andre. Vi har lik bemanningsnorm som barnehager der alle er etnisk norske. Der ingen skal lære seg norsk.

Når barna snakker til meg på morsmålet sitt, blir jeg fort sliten. Jeg konsentrerer meg for at barnet

skal føle seg forstått. Men jeg forstår ikke ett ord.

Jeg er voksen. Jeg har forståelse for hva det er som skjer. Jeg vet at det vil bli bedre. Jeg har studert dette i fem år, jeg skriver masteroppgave om nettopp dette. Jeg har ansvaret for at barnet også snart vil forstå.

Det er en sammensatt oppgave med stort behov for riktige tilpasninger. Vi må ha kunnskap om flerspråklighet. Vi må vite hvor slitsomt det er å kun høre et språk man ikke forstår. Vi må være klar over at det er krevende å stå med ett ben i to kulturer. Vi må vite at det er utfordrende å stå med ett ben i to ulike barnesyn og oppdragelsesmåter. Vi må tilpasse de forskjeller barnet og foreldrene forvirres av, med å anerkjenne, respektere og skaffe oss kunnskap om deres verden. Det er en viktig del av den flerkulturelle pedagogikken. Det er dette som gjør barn og foreldre kjent med- og trygge på den norske barnehagen.

Eksempler på god flerkulturell pedagogikk er der de ansatte i den ene barnehagen som drar på hjemmebesøk før barnet starter. Med dette oppnår de en tryggere tilvenningsperiode. De har vært hjemme hos barnet, blitt kjent og har noe «felles» når barnet starter. Foreldrene har utelukkende takket ja til besøk, og blitt tryggere på barnehagen og de som jobber der. Hvorfor? Økt forståelse for hverandre. Den aktuelle barnehagen har også foreldretreff med viktige temaer som hjelp til å søke redusert betaling. For å hjelpe familier med lav inntekt arrangerer barnehagen «bytte klær»-dager. Der samler de klær, sko og lignende som er for små til sine egne barn og forsyner seg med det de trenger – gratis.

I barnehagen skal vi lære bort norsk via gode og tilrettelagte aktiviteter. Hvert enkelt barn som skal lære seg norsk trenger tid med voksne som snakker norsk med dem, i mange ulike situasjoner. Ordet «eple» læres ved å smake, skjære, dele ut eple. Ordene «jakke», «lue», «sko» og «kle på» læres i garderoben – sammen med voksne som snakker norsk og får barnet til å ville prøve. På veien må de få nok tolkningsstøtte – helst via morsmål i tillegg til norsk. For mainstreaming og språkdrukning er ikke veien å gå for god utvikling – mainstreaming og språkdrukning er ikke inkludering og flerkulturell pedagogikk.

Dagens bemanningsnorm gjør at vi ikke oppnår den kvaliteten vi bør. Vi oppnår ikke målet om et inkluderende fellesskap.

Når vi på samfunnsnivå feiler i integrering og inkludering, står vi igjen med to motparter som har manglende kunnskap om hverandre, om mangfoldet. Tillit og forståelse uteblir og rykter og egne inntrykk rår hos begge parter. Vi kommer dit hvor vi tror at vi vet. På begge kanter. Dømmer vi ut fra det, er vi fordomsfulle. For vi dømmer uten kunnskap.

Barnehagen er det første møtet med det norske verdisynet. Et verdisyn som er forankret i flere lover. Det er i barnehagen vi deler en hverdag med ulike kulturer, mye tettere enn på skolen. Den første arenaen å lære fra, det er barnehagen. Hvor god og utviklende tiden i barnehagen blir, vil påvirke både skolegang og fremtid.

Å være kjent med, vant med og å kunne akseptere forskjeller er en berikelse. Det er utviklende. Men det vil ikke synes før vi lykkes i inkluderingsarbeidet, som er en prosess og en ferskvare. For mangfold er forskjeller og oppleves som skummelt hvis man mangler kunnskap. En søker det kjente, det en kan og vet – som kan forenes med det vi er vant til.

Derfor må vi tenke tidlig innsats for å kvalifisere befolkningen innen ulike kulturer og kulturforskjeller. For å gjøre denne jobben må vi på inkluderings- og integreringsarenaer få mer ressurser, vi har en jobb å gjøre som vi ikke får gjort bra nok nå.

Vær så snill – rop heia for lokaltilpasset bemanningsnorm.

Til arbeidsgivere og bemanningsansvarlige
i barnehage, grunnskole, høyskole/universitet,
voksenopplæring og ansatte i pedagogisk støttesystem

Lærerjobb.no er nettstedet for ledige stillinger i utdanningssektoren, og leveres og driftes av bladet Utdanning / utdanningsnytt.no som utgis av Utdanningsforbundet.

Din stillingsannonse blir eksponert i følgende kanaler:

- Stillingsutlysning på Lærerjobb.no i 30 dager
- Stillingskarusellen på utdanningsnytt.no
- På Lærerjobb sin Facebook-side
- Lenke i nyhetsbrevet fra Utdanningsnytt

Kun 7.500 kroner per stilling.

KONTAKTINFORMASJON

Mona Jørgensrud, salgssjef, HS Media AS
Tlf. 62 94 10 32 Mobil 911 73 473
epost: mj@hsmedia.no

Stillingspakke PRINT/DIGITAL

1/4 side annonse i Utdanning
+ Stillingsutlysning
på Lærerjobb.no
kun 14.500 kroner
ord. pris 17.500 kr
Spar 3.000 kr

Du kan også annonsere hovedutlysninger for nytt skoleår
i bladet Utdanning og på Lærerjobb.no

HOVEDUTLYSNING FOR NYTT SKOLEÅR

Pris per hovedutlysning på Lærerjobb.no, kun 10.000 kroner.

HOVEDUTLYSNING - PAKKETILBUD

1/4 side annonse i Utdanning + Stillingsutlysning på Lærerjobb.no,
kun 17.000 kroner (ord. pris 20.000 kr) - **Spar 3.000.**

FOR FELLESUTLYSNING AV STILLINGER

Ved fellesutlysninger kan bannerannonsering benyttes.

Ta kontakt for informasjon om våre muligheter og pakkeløsninger.

Foto: fizkes / Adobe Stock

Kvalitet i utdanningen:

Utdanningskvalitet – enkel og salgbar, eller k

● **Steffen Handal**
leder i Udannings-
forbundet
FOTO MARIANNE RUUD

Hvis vi tror forskningen kan gi oss entydige og klare svar på hva som er god praksis, blir vi skuffet.

Forskning blir stadig viktigere for politikkutforming og for hvordan lærere gjør jobben sin. Derfor er det viktig å orientere seg i jungelen av små og store forskningsprosjekter på vårt felt. Men hvis vi tror at forskningen kan gi oss entydige og klare svar på hva som er god praksis, blir vi skuffet. I denne artikkelen vil jeg løfte fram noen refleksjoner over forskningens plass i diskusjonen om hva som er kvalitet i utdanning.

Som forskningsbruker har jeg et inntrykk av at det i dag er to faglige «leire» som har fundamentalt forskjellige syn på kvalitet. Disse beskriver god utdanning med forskjellig språk og retorikk, og har tilsynelatende ulik grunnholdning til hva barnehage og skole er og bør være. Begge ble synlige under Arendalsukas debatter om skole og barnehage.

Utdanning som risiko

Å være lærer er å utøve risikosport, sa Øystein Gilje ved oppstarten av den store skoledebatten i Arendal. Lærergjeringen medfører risiko og fører til noe uforutsigbart. Han refererte til utdanningsforsker og forfatter Gert Biesta, som har kalt en av sine bøker for «Utdannings vidunderlige risiko» (norsk utgave 2014).

Biesta hevder at skolen må ha minst tre viktige funksjoner, som alle er viktige og som delvis virker sammen: Sosialisering, subjektivering og sertifisering. Utdanningen skal forberede for samfunnsliv og arbeidsliv, men også bidra til at mennesker danner sin identitet og opplever tilhørighet til kultur og samfunn. Dette er komplekse prosesser som ikke kan predikeres og måles.

Utdanning er ikke et teknisk maskineri, men et møte mellom mennesker, sa Gilje. Den iboende usikkerheten betyr at lærere alltid må være på alerten, de må alltid bruke sine kunnskaper i fortolkning av situasjonen til den enkelte elev, og hva denne krever. Lærergjeringen forutsetter bruk av profesjonelt skjønn.

Gilje er tidligere lærer, og nå forsker i programmet FIKS (Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen) ved Universitetet i Oslo. Han tilhører en tradisjon som bruker pedagogikk, filosofi, sosiologi og humanistiske fag som inngang til sin forståelse av hva utdanning er. Disse forskerne

snakker ofte om barnehage og skole som en arena for kulturoverlevering, kulturskaping og danning, så vel som en arena for kvalifisering og tilegnelse av målbar kunnskap eller kompetanse. Begge aspekt er viktige, ingen av dem kan løftes ut av helheten.

Utdanningskvalitet som smilefjes

– Når vi velger restaurant, ser vi kvaliteten ved et smilefjes i vinduet. Hvis barnehagene gjør det samme, kan foreldre velge barnehage ut fra kvalitet, sier professor emeritus og tidligere direktør i Folkehelseinstituttet, Arne Holte. I et intervju med Utdanning har han ingen betenkeligheter med å hevde at man kan felle en tydelig kvalitetsdom over hver enkelt barnehage, og plassere dem i tre kvalitetsgrupper: Smilefjes, nøytralt fjes og surt fjes. Her er det lite rom for usikkerhet.

Holte tilhører gruppen av fagfolk som hevder at kvalitet i utdanning ikke bør være noe uforutsigbart, men et fenomen som kan operasjonaliseres og måles. Kvalitet er det som fører til en ønsket og identifiserbar kompetanse. Kvaliteten kan beskrives gjennom detaljerte og universelle indikatorer. Gjennom registrering og analyse av statistikk og resultater kan barnehagens eller skolens kvalitet beskrives med relativt stor presisjon. Det synes som om det oftest er økonomer, psykologer og helsefaglige forskere som har dette synet på kvalitet.

Utdanningslotteriet

På bakgrunn av disse forskjellene er det ikke vanskelig å forstå hvorfor bildene de ulike gruppene tegner av skolen, er så forskjellige. For sistnevnte gruppe er troen på presisjon i kvalitetsmålingen stor. Ved hjelp av matematiske modeller kan man sammenlikne testresultater og elevenes bakgrunn, og analysere seg fram til hvor mye et barn har vunnet på å være elev i en god skole, eller tapt på å gå på en dårlig skole. Dette beskrives som «skolebidragsindikatorer». Og det samme fenomenet gjør seg gjeldende i barnehagen:

– Jeg vet at det ikke er lik kvalitet på alle barnehager. Det er i dag et lotteri om barnet ditt kommer i en god barnehage, sier Ratib Lekhal, som er forsker ved Bedriftsøkonomisk institutt. Lotteri-

«Hvis man utelukkende skulle velge politisk retning ut fra forskningsresultater, hadde man ikke trengt politikere. En slik jobb kan byråkratene gjøre.»

komplisert og uforutsigbar

bildet bringer fram usikkerhet og utrygghet hos både foreldre og politikere.

Hva er så forskjellen på «utdanning som risiko-sport» og «utdanning som lotteri»? Begge metaforer peker på en usikkerhet. Den første gruppen peker på usikkerheten som noe en lærer alltid må leve med, som aldri kan oppheves, fordi det er et uendelig antall faktorer som spiller sammen i barns læring og dannelse. Men det ligger også noe positivt i denne fortolkningen. Det kan alltid komme helt ny kunnskap i møtet mellom individ, gruppe og utdanning. Kompetanse er ikke en bestemt masse som kan reproduseres, vi ønsker hele tiden nye forståelser. Nye generasjoner bruker og kombinerer «gammel» kunnskap på nye måter.

Den andre gruppen legger til grunn at forskjellene både kan og bør elimineres. Gjerne gjennom å måle enda mer, og dermed kunne sammenlikne enda flere data om den enkelte, slik Stoltenberg-utvalget har foreslått. Alternativt kan man standardisere læreres undervisning, gjennom såkalte «forskningsevaluerte» programmer. Det finnes et rikt utvalg av slike programmer, og de hviler gjerne på forskning som indikerer at de skal virke. Resultatet av disse programmene forutsettes å være forutsigbare og like.

Hva kan politikere bruke?

For politikere er retoriske bilder og figurer verdifulle. Når de beskriver partiets visjoner og tiltak, brukes ofte metaforer som støtte. Utdanning som «lotteri» er et bilde som appellerer til mange politikere. Alle forstår det urimelige i at det skal være et lotteri som avgjør om barn får god utdanning. Slik tilfeldighet må bekjempes med enhetlige planer og standardisert praksis.

Lotteriet passer inn i en kommunikasjonsstrategi som går ut på å etablere et tydelig problem før man lanserer løsningen. I disse dager bruker Høyre skolebidragsindikatorerne for å etablere problemet: Den store forskjellen i kvalitet mellom skoler og mellom kommuner. Høyres tiltak presenteres som løsningen på hvordan man kan fjerne forskjellene og erstatte lotteriet med plan og system.

Et visst omfang av undersøkelser og statistikker som måler det kvantifiserbare, er nødvendige for å overvåke utdanningsfeltet. Problemet er at utdanningsstatistikk blir tøyd og dratt i av ulike interessenter, for å understreke egne politiske poeng. Trine Eilertsen i Aftenposten gir et

glitrende eksempel på slik bruk av statistikk, når hun ved skolestart beskriver det som er skjedd i skolen etter Kristin Clemets innføring av læreplanreformen «Kunnskapsløftet», som et «mirakel».

Hun ramser opp statistikk som viser at dagens skole på flere parametere skårer bedre enn den gang Clemet overtok ministerposten. Og hun unnlater behendig å nevne noen av de som kunne tyde på noe annet. Og tro meg – disse finnes også, både i nasjonale og internasjonale undersøkelser. For eksempel sier hun at norsk skole i 2016 for første gang scoret over gjennomsnittet på PISA i matematikk og naturfag, og unnlater å fortelle at Norge skåret som ved forrige måling, men at det internasjonale snittet var lavere.

Andre bidrar med sin vinkling. Peder Haug, som ledet forskningen etter den såkalte Reform -97, da skolestart ble senket med ett år, hevder at de aller fleste resultater viser liten forskjell mellom 1997 og 2017. Det har vært noen bevegelser opp og ned i denne perioden, men i sum hevder han at barna lærer omtrent det samme på ti år, som de tidligere lærte på ni. Denne oppsummeringen ble brukt som bakteppe da KrF og Senterpartiet fremmet forslag om en evaluering av seksårsreformen.

Heldigvis har stadig flere politikere et mer nøkternt forhold til statistikk. Marit Arnstad kom med følgende kraftsalve i utdanningsdebatten i Arendal: Hvert år når de nasjonale prøvene kommer, inviterer Høyre oss til debatt for å snakke om de gode og dårlige skolene, gode og dårlige fylkene. Den debatten er veldig unødvendig, veldig smal og veldig uheldig – jeg vil faktisk si at den er for-dummende. Arnstad har et poeng, og jeg vil håpe at både hun og andre vil la innsikten prege sin egen bruk av statistikk, ikke bare forvente at de politiske motstanderne gjør det.

Demokratiet som utviklingskraft

Men hva er alternativet, eller supplementet til den statistiske kunnskapen? Det kan se ut som om samfunnsfaglige og humanistiske fagfeltet i mindre grad vil levere entydige og udiskutable kvalitetsbeskrivelser. Pedagogene holder fast ved at kvalitet i sterk grad er et subjektivt begrep, og at det som er godt for noen kan være mindre bra for andre. Men dette betyr ikke at forskere i dette feltet ikke anerkjenner kunnskap, eller kan vurdere at noen former for undervisning har høyere kvalitet enn annen undervisning. Men vurderingene av kvalitet og kunnskap utelukker ikke tvil eller diskusjon. Jeg tror vi skal være glade for at mange forskere

holder på denne posisjonen. For parallelt med forskningens betydning for politikutviklingen, har vi også sett en økende vilje til å «overselge» forskningsresultater.

Hvis man utelukkende skulle velge politisk retning ut fra forskningsresultater, hadde man ikke trengt politikere. En slik jobb kan byråkrattene gjøre. Men politikk handler om verdier, om ideologi og om interessenmotsetninger. Det er ingen grunn til å skjule politikens vesen bak en fasade av forskning. Politikkområdet utdanning rommer motsetninger mellom ulike faglige innganger, og mellom ulike grupper i samfunnet. Vi må ta i bruk demokratiets arenaer for å vise fram faglige uenigheter og interessenmotsetninger.

Professor i statsvitenskap Erik Oddvar Erikssen skrev i 2001 en bok om spenningen mellom fag og politikk i velferdsstaten. Der peker han på den tiltagende troen på at vitenskapen kan frambringe objektiv kunnskap som grunnlag for rasjonell profesjonsutøvelse. Også i felt som for eksempel omsorg og utdanning. Gjennom stadig større mengder fakta, søker staten å skape trygghet og forutsigbarhet for borgerne. Ironisk nok bidrar denne strategien imidlertid like gjerne til det motsatte av trygghet. Verken elever eller foreldre blir med nødvendighet tryggere av at stadig flere målbare resultater presenteres i rankinglister.

Siden 2001, da Eriksen skrev sin bok, har det i skolen vært en formidabel satsing på utvikling gjennom et tilsynelatende objektivt kunnskapsgrunnlag. Stadig mer statistikk er gjort tilgjengelig. Kunnskapsministeren anklager politiske opposenter, som ønsker å tone ned offentliggjøring og sammenlikning av skoler og kommuner, for å ville «slå av lyset» i skolen. Jeg syns det er et dårlig bilde. Den målbare kunnskapen som offentliggjøres og sammenliknes, representerer på ingen måte en generell belysning av skolen. I beste fall gir den smal spotbelysning på enkelte felt. Resten forblir i skyggen. Og i denne skyggen beveger det seg tusenvis av elever og lærere som ikke finner igjen sitt prosjekt.

Kunstig intelligens:

Skal elevene møte kunstig intelligente lærere?

● **Tormod Korpås**
leder av sentralt lederråd
og medlem av sentralstyret
i Utdanningsforbundet

FOTO TORE BRØYN

Kunstig intelligens (KI) er det neste store steget i digitaliseringen av samfunnet. Det har potensial til å revolusjonere undervisning og læring, men kan også bli en Pandoras eske av dimensjoner.

Regjeringen utarbeider nå en nasjonal strategi. Jeg mener lærerprofesjonen raskt må involveres i en strategi om bruk av KI i skolen. Feltet er for viktig til å overlates til IKT-bransjen alene.

Forestill deg en skole i nærmiljøet ditt noen få år fra nå. Det er inngått avtale med et stort teknologiselskap om at skolene i kommunen skal ta i bruk et KI-basert læringsprogram – en Lærerassistent, og på vår skole har den første læreren fått opplæring og er sertifisert til å bruke den i klasserommet. KI-en på sin side er lært opp på et datasett fra 8 millioner kinesiske elever og har tilgang til alle læreplanene i OECD-landene. Algoritmene gjør den i stand til å støtte læreren i forberedelsene til undervisningen. Den samler og bearbeider materiale til et læringsmål og foreslår varierte presentasjonsformer bestående av tekst, video og virtuell virkelighet som læreren kan velge blant.

KI er lærenem og er derfor gitt tilgang til en rekke data om læreren for å lette menneske-maskin-samarbeidet. Den analyserer lærerens utdanning og foretrukne metoder, og høster data fra lærerens nettaktivitet. Læreren som tidligere har brukt mye av sin tid på retting av oppgaver, vurdering av elevarbeid og å skrive læringsfremmende tilbakemeldinger til elevene, føler seg etter hvert trygget på KI-en og benytter den til flere av disse oppga-

vene. Det frigjør dyrebar tid som læreren bruker sammen med elevene. For læreren skal tilpasse opplæringen til alle elevene i klassen, og tiden hun har til rådighet for å følge opp hver enkelt, er knapp.

En viktig grunn til at kommunen valgte å åpne for KI-assistenter i skolene, var prisen. For kommunens budsjett var stramt, og læringsplattformen som KI er del av, var gratis. Dessuten ble det lovet gode elevresultater. Den eneste motytelsen data-selskapet skulle ha, var tilgang til elev- og skoledata. Teknologiselskapet driver nemlig også en stor søkemotor og et verdensomspennende sosialt nettverk, og kan nå koble elevdata sammen med private data for å identifisere elevenes læringsforutsetninger. Så gir den læreren anbefalinger om hvordan læringssituasjonen kan tilrettelegges optimalt for hver enkelt elev. Dette bidrar til høyere motivasjon, raskere progresjon og bedre læringsutbytte, og det reises snart krav om at alle lærere i kommunen skal ta i bruk KI-assistenter. De få kritiske stemmene blir stilnet av gode elevresultater og lave kostnader.

Dette er ikke utopi. Men la oss forlate eksemplet og returnere til nåtid. I dag gir vi villig fra oss data om vanene våre for å få tilgang til gratis tjenester som Google-søk og Facebook. Dette skjer også i skolen. Stramme budsjetter kombinert med høye forventninger til bruk av IKT har åpnet for at eksempelvis Facebook og kraftige læringsverktøy som Google Classroom brukes tilsynelatende kostnadsfritt i norske skoler. Valutaen er elevdata som maskinlæringsalgoritmer bruker til å produsere informasjon som kan selges til tredjeparter.

Dette begrenser lærernes valgfrihet og utfordrer elevenes datasikkerhet.

Er det verdt risikoen å betale for teknologi med elevenes data? Ukritisk bruk av KI og uregulert tilgang til elevdata kan få store utilsiktede konsekvenser. En KI med målsetting om å tilpasse læringsstrategier til hver elev vil ikke nøye seg med kartleggingsprøver, elevsamtaler og lærerobservasjoner. Elevenes læringsforutsetninger påvirkes jo også av elevenes helse, bostedsadresse og foreldrenes utdanning. Videre er elevenes søkehistorikk på nettet, bruk av sosiale medier, likes, venne-krets og forbruksmønster eksempler på

datakilder som kan høstes og kobles for å lage en læringsprofil. Dette reiser en rekke vanskelige problemstillinger, ikke bare om personvern og eierskap til data, men også for samfunnsutviklingen. Cambridge Analytica høstet i sin tid persondata fra Facebook for å påvirke demokratiske prosesser som presidentvalget og Brexit gjennom målrettet påvirkningsarbeid. Liknende kan skje i Norge. Det må derfor fastsettes etiske prinsipper og reguleringer som sikrer at bruk av KI i skolen både er til elevenes og samfunnets beste.

Etter hvert som KI blir bedre og tas i bruk innen læring, virker det sannsynlig at både KI og menneskelige lærere trengs for å gi elevene best mulig, motiverende og tilpasset opplæring. Men skolen er mer enn fag, og med sterkere læringsverktøy blir den menneskelige læreren som ser og kjenner barna og som kan ta hensyn til om barnet er trist, opplever mestring, er bekymret eller opprømt desto viktigere. For barnas trivsel og sosiale tilhørighet er både et mål i seg selv og en forutsetning for god læring. Skal KI fungere som et støttesystem til beste for elevene, mener jeg derfor KI i fremtiden må underordnes menneskelige lærere.

Det bør også stilles minst like høye krav til dokumentasjon for en KI-assistent som til en menneskelig lærer. Lærere blir intervjuet, og det kreves politiattest og formell kompetanse før tilsetting. På samme måte må det gis innsyn i algoritmene og datahåndteringen som utgjør en KI. Skoleledere må kunne støtte seg til et regelverk for å forsikre seg om at datahåndteringen er forsvarlig, og lærerne må ha kompetanse som profesjonelt gjør dem i stand til å utfordre KI-ens råd. Men slik kompetanse finnes ikke i skolene i dag, og lovverket er mangelfullt.

Jeg mener at det haster å få på plass en strategi som trekker opp rammer for hva vi ønsker å oppnå med KI i skolen, hvilke løsninger vi tillater og hvilke vi sier nei til. Den må inneholde prioriteringer og krav til kompetanse hos skoleledere og lærere. For at en slik strategi skal virke etter hensikten, må lærerprofesjonen involveres i et samarbeid med IKT-bransjen og myndighetene. KI representerer både muligheter og risiko, og en viktig del av profesjonens arbeid må være å vise hva som kan gjøres for å redusere risikoen.

Falske nyheter:

La ungdommene selv avgjøre om de er blitt lurt

● **Gunnulv Hellesylt**
medielærer ved Lillestrøm
videregående skole

FOTO STIAN GREEN

Jeg har jobbet som medielærer ved Lillestrøm videregående skole gjennom 20 år, og jeg tror jeg aldri har sett ungdommene så engasjerte og motiverte for læring som nå.

Jeg er medielærer ved Lillestrøm videregående skole i Akershus, skolen der Folkeopplysningen og NRK prøvde å påvirke skolevalget blant annet gjennom falske nyheter. Jeg har sett elevenes engasjement, lederskribentenes og ministernes fordømming og de mange innleggene elever har skrevet i media. De har i hovedsak vurdert prosjektet positivt. Selv har jeg har jobbet som medielærer ved skolen gjennom 20 år, og jeg tror jeg aldri har sett ungdommene så engasjerte og motiverte for læring som nå. Medienes påvirkningskraft, falske nyheter og kildekritikk er blitt spennende.

NRK og Folkeopplysningen har operert i et etisk grenseland, man har villet teste om det er mulig å påvirke et valg, i dette tilfellet et skolevalg. Min skole, Lillestrøm videregående, valgte å ta del i prosjektet. Ifølge Aftenpostens nettavis 9. september ble det gjort flere juridiske vurderinger i forkant av prosjektet som pekte i ulike retninger. Det var under tvil at Akershus fylkeskommune og skolen valgte å si ja til å delta.

Min arbeidsgiver ser i hvert fall at saken har flere sider. Men har maktmenneskene i media og politikken gjort det? Mange av de største mediene har fordømt NRK og Folkeopplysningen. Bergens Tidende mener til og med at kringkastingssjefen bør vurdere sin stilling. Også statsministeren har fordømt prosjektet. Men la oss erkjenne at vi står overfor en virkelighet vi ikke før har sett, nemlig den massive makten sosiale medier og andre påvirkningskanaler kan utgjøre. Kanskje det er bedre å bli lurt av noen som vil deg og demokratiet vel, enn av noen som ikke vil deg og demokratiet vel?

I dag er ungdommenes kilder til nyheter langt på vei andre enn hva som er tilfelle for min generasjon. 17-åringene kilde til nyheter er i liten grad VG, NRK, TV2, Aftenposten eller Bergens Tidende.

Det blir påstått at elevene er blitt lurt, latterlig-

gjort og bør være fornærmet. Men hvorfor ikke la ungdommene selv avgjøre om de er blitt lurt, latterliggjort eller bør være fornærmet? Når de er 17-18 år gamle, er de faktisk voksne nok til det.

NRK og Folkeopplysningen blir beskyldt for løgn. Ja, man har publisert falske nyheter, men her gjelder det likevel å skille snørr og barter. Folkeopplysningen har publisert falske nyheter på sosiale plattformer som en del av en prosess, ikke som et vitenskapelig eksperiment, men likevel som en form for eksperiment. Men NRK har ikke publisert usannheter gjennom sine egne plattformer, tvert om har man nå vært ærlig med hensyn til at man har manipulert via sosiale kanaler med ett konkret formål.

Stuntet til NRK og Folkeopplysningen kan ha påvirket kommunevalget gjennom elevers forhåndsstemming. Kanskje Senterpartiet har fått en eller to forhåndsstemmer ved kommunevalget som partiet ellers ikke ville ha fått? Men sannsynligvis har en regnskur på Lillestrøm langt større betydning for valgresultatet i Skedsmo kommune, enkelte unnlater jo da å møte på valglokalet. Eller hva med de mange politiske sakene i pressen der man i hovedsak operer med hemmelige kilder, pålitelige eller ikke-pålitelige, vanskelig for oss andre å avgjøre? Kan dette påvirke folks stemmegivning? Kanskje bør VG og andre medier operere med en litt større grad av ydmykhet?

Som medielærer ved Lillestrøm med bakgrunn som journalist, opplever jeg at jeg sjelden har hatt så engasjerte elever som nå. Det skal bli spennende å jobbe sammen med ungdommene framover rundt temaer som falske nyheter, kildekritikk, presseetikk, ytringsfrihet og media og demokrati. Hvordan media går i flokk, er jo også en side ved dette.

> Dette innlegget ble opprinnelig publisert i Medier24.

«Kanskje det er bedre å bli lurt av noen som vil deg og demokratiet vel, enn av noen som ikke vil deg og demokratiet vel?»

● Alderspensjon for uføre

Vi aksepterer ikke kutt i alderspensjonen for uføre!

Regjeringens forslag om å fjerne skjermingstillegget for uføre vil ramme våre medlemmer hardt økonomisk. Det aksepterer vi ikke, skriver Utdanningsforbundet Trøndelag.

FOTO WIKIMEDIA COMMONS

Levealdersjusteringen i folketrygden har som konsekvens at arbeidstakerne må arbeide stadig lenger for å oppnå samme nivå på alderspensjonen sammenlignet med dem som er eldre.

Uførepensjonister blir alderspensjonister automatisk ved fylte 67 år og har derfor ikke mulighet til å kompensere for levealdersjusteringen.

For å kompensere for dette har de uføre fått utbetalt et skjermingstillegg for å bøte på noe av dette tapet.

Nå ønsker regjeringen å fjerne dette tillegget. Bakgrunnen er at uføre som følge av dette tillegget får, ifølge Arbeids- og sosialdepartementets beregninger, mer utbetalt i alderspensjon enn de som går av når de er tidlig i 60-årene.

Utdanningsforbundet Trøndelag advarer sterkt mot at skjermingstillegget fjernes. Med forslaget setter regjeringen to utsatte grupper opp mot hverandre, de uføre og de som tvinges til å gå av med alderspensjon tidlig.

Svært mange av våre medlemmer er eller kommer til å havne i én av de to gruppene. Utdanningsforbundet Trøndelag er av den klare oppfatning at uførhet ikke er et personlig valg, men en løsning en av medisinske eller andre helsemessige grunner blir tvunget til. Muligheten til en anstendig tidligpensjon er allerede fjernet etter pensjonsreformen og avtalen om ny offentlig tjenestepensjon. Regjeringens forslag vil ramme våre medlemmer hardt økonomisk. Det kan ikke vi akseptere!

Vi vil oppfordre regjeringen til å legge vekk forslaget. I stedet vil vi applaudere et initiativ der staten som arbeidsgiverlokomotiv i offentlig sektor får på plass en tidligpensjonsordning som gir reelle muligheter til en anstendig pensjonstilværelse. Våre medlemmer er velferdsstatens frontsoldater, og de fortjener bedre!

For fylkesstyret i Utdanningsforbundet Trøndelag
Geir Røsvoll, fylkesleder

● Barnehage

Tenk på de yngste barn

22. august fikk alle barnehager i Sandefjord beskjed om at det ikke lenger kan søkes om tilleggsressurser til barn som har ekstra behov i barnehagen. I tillegg vil barn som får sakkyndige vurderinger, ikke lenger få den ekstra assistenten i hverdagen som de så sårt har behov for.

Dette innebærer at de kommunale barnehagene må bruke midler innenfor de gitte budsjett-rammer for å kunne opprettholde tilbudet til de barna som trenger ekstra støtte og omsorg. Med de budsjettene som kommunale barnehager har, er det overhodet ikke rom for å ha flere ansatte på jobb, særlig ikke når det begynner nye barn med spesielle behov.

For de private barnehagene innebærer dette at barnehageeier gjøres ansvarlig for å ansette nok ressurser for å kunne følge opp barn som trenger det.

Dersom det ikke gis mer midler til kommunale barnehager som gjør dem i stand til å ivareta den sårbare gruppen med barn vi her snakker om, vil heller ikke de private settes i stand til å gi barn som trenger det den hjelpen de har behov for, fordi tilskuddet ikke vil øke.

Vi vet at det er større mulighet for å hjelpe barn tidlig i livet. Settes det inn nok bemanning og gode nok tiltak, kan barnehagene bidra til å dempe behovet for videre spesialoppfølging. Selv om vi har en plastisk hjerne, er det en langt bedre investering å sørge for nok ansatte og gode tiltak i småbarnsalder. Hjernen er et organ som danner viktige forbindelser i tidlig barnealder. Etter hvert som barna blir eldre, avtar også antallet hjerneceller som skal bidra til utvikling og ny læring.

Beslutningen om å kaste mer av ansvaret over på kommunale og private barnehageeiere, med allerede trange budsjetter, er rett og slett en skandale når det gjelder muligheten for å følge opp de mest sårbare barna og familiene deres.

I Sandefjord hører vi stadig at vi skal tenke stort. På oppvekstområdet hører jeg mer om rapporter og utredninger og planer enn om konkret handling og økt innsats. I en kommune som stadig viser til lav score på levekårsundersøkelser, må politikere vise ansvarlighet for de yngste, de som skal overta etter oss. Da trenger de den nødvendige innsatsen nå!

Mangel på tilleggsressurser bør føre til at foreldre og foresatte reagerer, for eksempel ved å

Barna – de er våre barn

klage på manglende oppfølging til Fylkesmannen og/eller be om møte med politikere eller finne andre reaksjonsformer.

Jeg ønsker at alle politikere i Sandefjord får opplæring i barns utvikling, blir orientert om verdien av tidlig innsats, blir satt inn i de behovene som finnes, og med det som grunnlag kan finne rom for å sette barnehagene i stand til å oppfylle sine forpliktelser overfor de barna som trenger det mest.

Rune Hoff Johannessen

styrer i Solvang barnehage, Sandefjord

Resolusjoner

Bemanning og seniortiltak i barnehagene

Ved opprettelsen av lokallaget Utdanningsforbundet i nye Narvik, ble det vedtatt resolusjoner om bemanning i barnehagen og seniortiltak i barnehagene:

Bemanning i barnehagene

Årsmøtet i Utdanningsforbundet i Narvik mener at bemanningsnormen jf. lov om barnehager paragraf 18 må gjelde i hele barnehagens åpningstid.

I dag er det i gjennomsnitt bare tre timer pr. dag bemanningsnormen er innfridd, det vil si at det er tre ansatte på jobb samtidig på en avdeling med 18 plasser.

Innenfor denne tiden skal også møter avvikles, noe som medfører at det i realiteten er mindre enn tre timer med innfridd bemanningsnorm.

Barnehagene er i stadig utvikling, og kvaliteten på tilbudet er i fokus. Dette fører til at krav til kompetanse, planlegging og dokumentasjon er stadig økende, og krever tid. Mye av dette stjeler tid fra barna.

For å innfri dagens bemanningsnorm, det vil si tre ansatte på 18 plasser i hele barnehagens åpningstid, må det ansettes flere pedagoger/fag-

arbeidere i barnehagene. Tre timer pr. dag er, etter vår mening, ikke å innfri normen.

Seniortiltak i barnehagene

Årsmøtet mener at det bør jobbes for et livsfaseregulert arbeidsliv (seniortiltak) for barnehagelærere.

En Fafo-rapport publisert i 2016 viser en lavere forventet pensjonsalder når det gjelder barnehagelærere enn for lærergruppene i skolen. I 2015 var forventet pensjonsalder 59 år, to år tidligere var den 60 år for barnehagelærerne.

Barnehagene har vært i stadig utvikling over år, og de fleste barn er i barnehagen som en del av sitt utdanningsløp. Kvaliteten på tilbudet er i fokus. Barnehagen er en kompleks og krevende arbeidsplass både fysisk og psykisk. Det er tøffe å klare tempo og kompleksitet når man nærmer seg pensjonsalder.

Årsmøtet mener at det må jobbes for ordninger som kan gjøre det lettere å stå i jobben lengre, på lik linje med redusert undervisningstid for lærere.

Årsmøtet i Utdanningsforbundet Narvik

UTDANNING

Utgivelser 2019

	Annonsefrist	Utgivelse
12	09. oktober	25. oktober
13	30. oktober	15. november
14	20. november	06. desember

Spørsmål angående annonsering? Ta kontakt med:
Mona Jørgensrud, salgssjef, HS Media, mj@hsmedia.no

Selv om vi har en plastisk hjerne, er det en langt bedre investering å sørge for nok ansatte og gode tiltak i småbarnsalder, skriver Rune Hoff Johannessen.

FOTO: MAREK BERNAT, FREEIMAGES

● Lærere med minoritetsbakgrunn

Det er for få lærere med minoritetsbakgrunn i norsk skole

Ifølge Statistisk sentralbyrå er det bare 6,1 prosent lærere med minoritetsbakgrunn som underviser i norske grunnskoler, samtidig som andelen minoritets elever øker.

Ifølge Utdanningsnytt finnes det programmer med kompletterende lærerutdanning som kvalifiserer innvandrere og flyktninger med lærerbakgrunn til å undervise i Norge. Men ved Oslo Met, som tilbyr dette studietilbudet, er det på to år bare 12 studenter som er blitt uteksaminert. Sverige har også et lignende program. Og siden 2016 er omtrent 1250 studenter uteksaminert derfra. Jeg tror det må legges politiske føringer som gjør at den norske ordningen når de rette personene. Her er det viktig at Kunnskapsdepartementet bruker Sverige-modellen,

slik at vi får flere lærere med minoritetsbakgrunn i den norske skolen.

Samfunnet vårt blir mer og mer mangfoldig, og vi trenger flere lærere med bedre kulturkompetanse. Behovet er størst i de store byene og på skoler/utdanningsløp der det er mange elever med minoritetsbakgrunn. Skal vi lykkes, er det viktig at regjeringen får ordningen med kompletterende lærerutdanning til å fungere. Innvandrere som har lærerutdanning fra tidligere, bør få dette tilbudet allerede i introduksjonsprogrammet. Språkkompetanse er veldig viktig når man skal undervise i norsk skole. Derfor mener jeg introduksjonssentrene landet rundt må effektivisere språkopplæringen, slik at flyktninger med grunnleggende fagkompe-

tanse lærer språket fort og kan ta mer høyere utdanning.

I Oslo-skolen har nesten 30 prosent av elevene minoritetsbakgrunn. Ved enkelte skoler i hovedstaden er de majoriteten. Og ved disse skolene er et større mangfold blant lærerne og i skoleledelsen ekstra viktig. Voksne med minoritetsbakgrunn, som har tatt en utdanning og er i arbeid, er forbilder for disse elevene. Dette opplever jeg selv som lærer. Jeg ser at disse ungdommene lytter når jeg snakker til dem, er takknemlige for at jeg er der, og opplever meg som en de kan se opp til.

Asad Qasim

Voksne med minoritetsbakgrunn, som har tatt en utdanning og er i arbeid, er forbilder for elever med minoritetsbakgrunn, skriver Asad Qasim.

ILL. FOTO BO MATHISEN

Har du noko på hjartet?

Dine meiningar er viktige for oss. Send debattinnlegg, innspel og kronikkar til debattansvarleg Ståle Johnsen på debatt@utdanningsnytt.no. Debattinnlegg kan vere på maks 2000 teikn, inklusive mellomrom. For innlegg på innspelsplass er lengda 2000-8000 teikn, og kronikkar kan ha ei lengd på mellom 8000 og 12.000 teikn. Vi ber alle oppgi fullt namn, adresse og telefonnummer. Redaksjonen set retten til å kutte og redigere i innlegga som vilkår. Innlegg kan òg bli publiserte på Utdanningsnytt.no.

● Innsyn i private barnehagers regnskap

Hvorfor vil Sanner nekte kommuner innsyn i private barnehagers regnskap?

Kunnskapsminister Jan Tore Sanner oppretter et nytt statlig barneha- getilsyn, i Molde. Samtidig fjerner han kommunenes mulighet til å kontrollere pengebruken i private barnehager. Hvorfor er det nødven- dig å nekte kommunene innsyn for å opprette et nytt statlig tilsyn?

Regjeringen har lagt frem forslag til endringer av barneha- getilsyn. Det er riktig som kunnskapsministeren påpeker i forslaget, at det er behov for økt finanskunnskap hos tilsyns- myndighetene for å kunne kontrol- lere barnehagekonsern. Men det er ingen nødvendighet å fjerne kommu- nenes tilsynsrett for å opprette et spesialisert miljø som kontrollerer kjedebarnhager.

Det er lite trolig at det nye stat- lige tilsynskontoret i Molde kan kontrollere regnskapene i over 3000 barnehager, og følge opp alle ulike varslingsaker, salg og oppkjøp. Derfor bør et nytt statlig tilsyn opp- rettes som supplement til dagens tilsynsordning, slik at kontrollen forsterkes.

Regjeringens forslag fratar derimot kommunene som har opp- arbeidet seg tilsynskompetanse muligheten til å fortsette sitt arbeid. Kunnskapsministeren stopper med lovforslaget alle fremtidige kommu- nale tilsynssaker som for eksempel ved Månestråle og Økernly i Oslo, Akasia-kjeden i Bergen og Gnist Trøa i Trondheim.

Det er ikke slik at det tilsvarende statlige tilsynet med privatskolene fungerer spesielt godt. Riksrevisjo- nen har kritisert Utdanningsdirek- toratet for manglende oppfølging, og påpekt at det er kritisk at nær «80 prosent av alle skoler hvor

det er identifisert høy risiko for at statstilskudd og skolepenger dispo- neres i strid med friskoleloven» ikke undersøkes.

Vi frykter Kunnskapsdepartemen- tet har sett seg blind på utfordrin- gen det er å føre tilsyn med de store kommersielle barnehagekonsernene og glemt at det er viktig å følge opp også mindre lovbrudd.

Med regjeringens forslag vil ikke lenger foreldre som ønsker vite om foreldrebetalning, matpenger eller dugnadskasse er brukt riktig, kunne få hjelp av kommunen. Ønsker kommunen å kontrollere bruken av kommunale tilskudd, må den håpe at den statlige etaten har tid til å sjekke. Det er en merkelig logikk. Kommunene får ellers lov til dele ut barneha- getilskudd og føre tilsyn med alle andre forhold enn økonomi, men nektes altså innsyn i private barnehagers regnskap.

Argumentet kan ikke være at det er for komplisert for kommunen å føre tilsyn med konsern og kjeder, for den oppgaven kan jo nå håndte- res av det statlige tilsynet. Dersom argumentet er at tilsyn i seg selv er for tidkrevende og komplisert, bør i så fall kunnskapsministeren ta for seg et problem: at lovverket i utgangspunktet tillater forret- ningsdrift som vanskelig lar seg kontrollere.

Anders og Elin Skrede
foreldrepar engasjert i barnehage- politikk, Asker

** Dette innlegget sto på trykk i Dagens Næringsliv 5. september.*

Hvorfor er det nødvendig å nekte kommunene innsyn i private barnehagers drift for å opprette et nytt statlig tilsyn, spør Elin og Anders Skrede.

ARKIVFOTO JØRGEN JELSTAD

YORKCOURSE IN ENGLISH

Engelsk på 200-nivå ved University of York

En unik anledning til å studere engelsk i Storbritannia uten høye studieavgifter!

University of York og Det Norske Studiesenteret i Storbritannia tilbyr to ett-semesters kurs (30 stp) i engelsk, ett i høstsemesteret (studiestart i september) og ett i vårsemesteret (studiestart i januar). Det er mulig å ta 60 stp samlet i York. Du kan skrive bacheloroppgave som del av studiet. Lærere kan benytte det nye tilbudet 'YORKCOURSE with School Experience'.

YORKCOURSE kan også tas på 300/master-nivå.

For opptakskrav og mer informasjon, se Studiesenterets hjemmeside www.york.ac.uk/nsc/.

Lån og stipend fra Lånekassen. Ingen studieavgift.

Søknadsfrist: **1. november 2019**

Mer informasjon om tilbudet og om hvordan du søker:

- Engelskmiljøene og internasjonalt kontor ved universitetene/høgskolene www.york.ac.uk/nsc/
- E-post til daglig leder: nsc-director@york.ac.uk

Krigshistorie

Bombing i Shanghai sentrum 14.august 1937.

FOTO UKJENT FOTOGRAF, WIKIMEDIA COMMONS

Slaget om Shanghai – starten på 2. verdenskrig

Den danske Asia-korrespondenten Peter Harmsen, som blant annet har skrevet boken «Døden ved Yangtze-floden – slaget om Shanghai, 1937», hevder at det er noe vilkårlig at forskerne tradisjonelt har valgt 1. september 1939 som startskuddet for 2. verdenskrig. Kina og Japan hadde allerede da kjempet mot hverandre i en krig som i omfang og voldsomhet fullt var på høyde med de innledende kamphandlingene i Europa. Store deler av byen ble forvandlet til en ruinhaug og tusenvis av sivile ble drept.

Japanerne møtte hard motstand. Kineserne var tallmessig overlegne, mens japanerne hadde et stort teknologisk forsprang både når det gjaldt antall fly, stridsvogner og marinefartøy. De kinesiske tapstal-

lene var store, over 187.200 mot japanernes 18.800. En japansk knipetangmanøver fra 23. august til 26. november avgjorde slaget.

Et pakkehus hvor en side lå inntil den internasjonale bydelen, ble under kampene omdannet av de kinesiske forsvarerne til en festning. Her holdt 451 soldater stand og fikk tilnavnet «Den fortapte bataljon». Evakuerte sårede soldater herfra fikk beskjed om å fortelle at antallet var 800 mann, og slik oppstod legenden om «De 800 heltene fra Shanghai». Ved et mirakel unnslopp 355 soldater i ly av nattet mørket den 30. oktober, færre enn 100 soldater døde i pakkehuset. Den kinesiske filmen Ba Bai (De åtte hundre) handler om disse heltene. Det har tatt ti år å lage filmen, men den vil neppe på en stund

bli vist på kinesiske kinoer. For heltene i Ba Bai var nemlig soldater fra det kinesiske nasjonalistpartiet under ledelse av Chiang Kai-shek og ikke Maos kommunistparti. Dette er tydeligvis et problem i dagens Folkerepublikk. Det kan selvsagt heller ikke tolereres at Republikken Kinas flagg, som i dag brukes på Taiwan, blir vist. Krigsfilmen kostet det 680 millioner å lage.

Kilder: Aftenposten 28.06.2019, Historiebladet nr. 7/2019.

Nils Tore Gjerde

Les mer debatt på Utdanningsnytt.no

● Dikt

Lærere er snille folk

Men ikke jeg.
Ikke nå lenger.
Jeg er drit lei.
Og jeg gidder ikke være diplomatisk
Alle dere som skal hjelpe barn
Barn som har et skoletilbud
Vær så snill, tro at en lærer vet noe om barn.
Vær så snill å tro at de vet noe om barn
som en del av en gruppe
Noe som du kanskje ikke vet
Vær så snill og lytt
Lytt før du sier hva skolen skal gjøre
Lytt før du sier hva skolen har gjort feil
For læreren har lyttet til eleven,
For læreren har lyttet til foreldre,
For læreren har lyttet til deg
Og jeg vet at læreren har noe å si.
Til barnet
Om barnet
For barnet
Vær så snill.
Lytt.

Guttorm Helgøy, rektor Gangstø ressurscenter, Fjell i Hordaland.

FOTO PRIVAT

Rett på sak

● Pensjonistenes rolle i Utdanningsforbundet

Landsmøtet 2019

● Anne-Margrete Benæs

leder for sentralt pensjonistråd

FOTO PRIVAT

Det nærmer seg årets store og viktige begivenhet for vår fagforening.

Fra en pensjonists ståsted blir det spennende dager. Pensjonistene har tre delegater til landsmøtet, med tale og forslagsrett.

Pensjonister er fullverdige medlemmer og kan velges som delegater med alle rettigheter. Det er et trangt nåløye å bli nominert og valgt som delegat fra et fylke, for pensjonister særlig trangt. Forståelig at det er slik. Men det bør ikke være umulig! Delegater må ikke være yrkesaktive! Med over 37000 pensjonistmedlemmer burde grått hår synes i landsmøtesalen i større grad enn hittil. Ikke utenkelig at arbeidstid og lønnsvilkår for våre yrkesaktive kollegaer og forbundets utdanningspolitikk er av interesse, ikke bare pensjonistsaker! Og hva er nå pensjonistsaker?

Tre viktige saker skal behandles: Vedtektsendringer, Profesjonsetisk råd og Vi utdanner Norge. Når det gjelder vedtektsendringer, ble innsendte forslag fra fylkeslagene som omhandlet pensjonister og pensjon, unntatt ett, avvist av sentralstyret.

Det gjenstår å se om 18 fylkeslag som foreslo gjennomgående representasjon, vil fremme saken på Landsmøtet og stemme for den. Om dette vinner fram, betyr det at leder av sentralt pensjonistråd innkalles til sentralstyremøtene med tale og forslagsrett på lik linje med pedagogstudentene.

På Landsmøtet 2015 ble det vedtatt å opprette pensjonistråd i alle fylker, også i

lokallag om mulig. Det vedtaket har betydd mye. Pensjonistene er fornøyd med samarbeid, medvirkning og deltaking på møtene, og interessen for forbundets arbeid har spredd seg blant pensjonistene. I møte med pensjonistrådslederne fra alle fylker 13. september ble dette bekreftet, og deltakelsen fra pensjonistene blir verdsatt.

Utdanningsforbundet er en arbeidstakerorganisasjon, med en stor gruppe pensjonister som medlemmer. Hva vil Utdanningsforbundet med pensjonistene? Er tida inne til å sette pensjonistarbeid på lista over saker som bør diskuteres sentralt? Motstanden mot gjennomgående representasjon er forunderlig, begrunnelsen for avslag likeså.

Vi ønsker å delta, bli tatt på alvor, bli hørt og verdsatt for arbeidet vi gjør. Er det slik at pensjonistene skal være takknemlige for å få være med og dra opp medlemstallet, og for øvrig ikke synes i vesentlig grad sentralt i organisasjonen?

Lykke til med landsmøtet 2019 til delegater, medlemmer og forbundet vårt!

Hva innebærer egentlig normalitet for barn og ansatte i barnehagen?

● **Liv Mette Strømme**
dr.phil./spesialist i klinisk
pedagogikk
FOTO PRIVAT

Det å være et rasjonelt barn med god kroppslig og følelsesmessig kontroll synes å være en høyt prioritert ferdighet for å mestre skolens og framtidens krav og forventninger til «det normale mennesket».

ILLUSTRASJON Tone Lileng | post@tonelileng.no

Hva forbinder barn og ansatte i barnehagen med et normalt barn? Og hvordan ser egentlig denne «normaliteten» ut? Dette er spørsmål jeg ønsket å få svar på i undersøkelsen min om normalitet i barnehagen. Utgangspunktet mitt var en idé om at man legger den samme mening i normalitet, og at dette kan være noe som tas for gitt. Dersom dette holdt stikk, hvilken betydning kan en slik tatt-for-gitt-holdning i så fall ha, både for barn og for ansatte?

Disse spørsmålene var med på å danne utgangspunkt for studien min om normalitet i barnehagen. Studien er en kvalitativ undersøkelse med mål om å utforske fenomenet normalitet slik det leves av barn og voksne i barnehagen. Teoretisk plattform for studien er livsverdenontologi (Merleau-Ponty, 1962, 1994) med fokus på livsverden og den levde kroppen. Metodene (observasjon og intervju) har basis i et fenomenologisk hermeneutisk perspektiv og utgjør totalt 15 timer med filmsekvenser fordelt på 168 videoobservasjoner over en periode på fire måneder, hvor barns og barns og voksnes interaksjoner er i fokus. Videre er det utført intervjuer med samtlige ansatte ved studiens avdeling. Studien ble utført i en avdeling ved en mellomstor barnehage på Vestlandet, hvor barna var i alderen tre til fem år.

Barnehagers mandat når det gjelder barns utvikling

Sirnes (2006) peker på at det er få begreper som er så vanskelige som normalitet, og at det er sterk uenighet om hvordan begrepet skal forstås og brukes. Han understreker også betydningen av at mennesker får bekreftet sin normalitet – nærmest som noe livsnødvendig, og at det står mye på spill når det settes spørsmålsteget ved noens norma-

litet. Dette tenker jeg understreker viktigheten av forskning og et kontinuerlig fokus på hvordan normalitet forstås. Det å vurdere et barns normalitet utgjør en så omfattende og vidtrekkende betydning for barnet, at forskning også bør søke å tydeliggjøre hvilke intenderte og ikke-intenderte implikasjoner normalitetsforståelser kan ha.

En av oppgavene barnehagen har, er å understøtte barns «normalutvikling». Barnehagen skal fange opp barn som strever og handle tidlig når barn viser avvik fra en antatt normal måte å være barn på. Dersom normalitet eksisterer som et tatt-for-gitt fenomen i barnehagen, kan det stilles spørsmål til i hvilken grad barnehagen reflekterer over og aktivt tar stilling til hva som legges til grunn for tenkning og praksis når normalitet og avvik hos barn vurderes? Videre var det av interesse for studien min hvordan normalitet forventes forstått sett i relasjon til ansattes verdier, og sett i sammenheng med opplevelse av faglig integritet.

Hvordan vet man at et barn er «normalt»?

I studien min fant jeg at barnehagen benytter barnehagekonsepter som sier noe om hvordan et normalt barn skal være, hvilken metodikk som bør benyttes, og hvordan tidlig innsats skal vektlegges. Når alle barna kartlegges, sammenlignes den enkeltes resultater med et «standardbarn», det vil si et gjennomsnittsbarn som viser hvilke forventninger som stilles til hvert enkelt aldersnivå. Barn som ikke svarer til forventningene, faller utenfor normalitetsområdet. Slik så jeg at det fokuseres på én gitt normalitet. Observasjonene viste at ansatte i praksis forholdt seg til institusjonelle forventninger om barns normalitet. Samtidig understreker ansatte gjennom intervjuene betydningen av at barn ikke skal «settes i bås», og at «mye er normalt også». Jeg tolker dette som mulige spenningsforhold hvor ansattes faglige integritet kan tenkes å være under press og i fare for å krenkes.

Det normale barnet er rasjonelt

Resultatene av studien viser at barn og voksne uttrykker forventninger som normer og verdier som sier noe om det «ønskerverdige barnet» – hvordan barn bør være og forholde seg i fellesskapet med andre. Hovedresultatet er at «det normale barnet» er et rasjonelt barn som tenker fornuftig, >

«Barnehagen skal fange opp barn som strever og handle tidlig når barn viser avvik fra en antatt normal måte å være barn på.»

«Ansatte synes å akseptere enkelte uttrykk for følelser mer enn andre, og det som dempes er sinne og sterk gråt.»

og som kontrollerer følelser og kroppen sin ved å lytte til en indre fornuftsstemme. Normalitetsperspektivet knyttes nært til selvkontroll og hvilke følelser det gis rom for. Begrepet selvregulering knyttes i studien i hovedsak til det å kunne regulere og kontrollere sine følelser. Samtidig framsto det å beherske kroppen som et viktig mål for utvikling av normalitet, og kroppslig lek og aktivitet og høye stemmer reguleres konsekvent av ansatte. Det syntes viktig for ansatte i undersøkelsen at barn lærer seg å tenke og reflektere over sine handlinger som et ledd i utvikling av selvregulering. Jeg tolket det slik at ansatte ser verdien av og søker å skape rasjonelle sammenhenger i barns livsverdener, inntrykk og erfaringer. Samtidig skaper dette perspektivet også begrensninger for barns ulike, varierte uttrykk.

En gitt normalitet får konsekvenser for praksis

Det rasjonelle barnet i studien min skal altså, ved hjelp av veiledning fra de voksne lære å bruke fornuft og logisk forståelse, med sin indre fornuftsstemme som redskap for å regulere sine følelser. Resultatene mine viser at barn møter forventninger i de fleste situasjoner om å kontrollere kropp og følelser. Ansatte synes å akseptere enkelte uttrykk for følelser mer enn andre, og det som dempes er sinne og sterk gråt. Motstand inngår som en uønsket atferd, og strukturen og reglene i barnehagen framholdes og avvikes ikke fra når barn protesterer mot å avslutte lek, begynne å rydde, og så videre. Jeg undersøkte ikke barns medvirkning, men kan med basis i resultatene stille spørsmål ved hvorvidt barns stemmer høres, og da tenker jeg utover talestemmen som er den stemmen som får prioritet i mitt materiale. Sider ved barns liv i barnehagen som handler om vitalitet, spontanitet, impulsivitet og emosjonalitet får trange rom i den normalitetsforståelsen som viste seg i studien min. Samtidig framkommer det eksempler på at barna gjemmer seg litt bort fra de ansattes blikk og skaper sin egen normalitet hvor det å uttrykke følelser, spontanitet og lydlig vitalitet får større rom.

Likhet, til forskjell fra annerledeshet, synes gjennomgående som en rød tråd i forventningene om normalitet. Og når barn tilpasser seg disse forventningene, kan de være en del av fellesskapet og unngå ekskludering. Jeg ser det nemlig slik at ansatte opplever et stort ansvar for at barn utvikler normalitet i tråd med det som forventes. Ansattes mål rettes mot ferdigheter og kunnskap som framtiden antas å kreve av barna. Det å være et rasjonelt

barn med god kroppslig og følelsesmessig kontroll synes å være en høyt prioritert ferdighet for å møte skolens og framtidens krav og forventninger til «det normale mennesket». I sin streben mot disse målene kan det samtidig tenkes at barnehageansatte skaper trangere rom for barns normalitet, og at mål om mangfold ikke skaper flere muligheter for flere normaliteter, men rettes mot størst mulig likhet i barns liv og utvikling. Resultatene viser også forventninger til hvordan ansatte bør være og forholde seg, og slik berøres både voksne og barn av normalitetsforventninger i barnehagen.

Mulige implikasjoner for fagfeltet og praksis i barnehagen

Studien min viser betydningen av at normalitet tematiseres og problematiseres i faglige refleksjoner og det pedagogiske arbeidet. En viktig utfordring for ansatte kan da være å få øye på sine tatt-for-githeter om normalitet og diskutere dette sammen. Da kan det eksempelvis stilles spørsmål ved hva som tas for gitt når det gjelder normalitet, og hvilke antakelser om normalitet som virksomheten bygger på. Spørsmål bør stilles til hvilke barn som skapes i barnehagen, og på hvilken måte dette gagnar barn. Ved at ansatte gis tid og anledning, kan ansatte i barnehagen få syn på hvilke tatt-for-githeter som finnes i egen praksis, og anledning til å høre om og forholde seg til ny kunnskap som viser hva nåtiden, samfunnet, barnehager og ansatte tar for gitt når det gjelder normalitet. Studien min kan bidra til dette og gi anledning til å reflektere over om det kan finnes utfordringer ved barnehagens ønsker og intensjoner sett i relasjon til hvilke siktemål arbeidet har, og hvordan det praktiske arbeidet utføres. Slik kan egne (ansattes) og barnas mulige dilemma identifiseres, slik jeg ser det. Det vil samtidig være slik at det er komplisert og vanskelig å få øye på hvordan normalitet gjøres og bygges i barnehagen. Men om man tar utgangspunkt i å analysere og vurdere hvilke normalitetsforventninger som institusjonen legger til grunn, kan det bli enklere å få øye på hvilke normaliteter som arbeidet konsentreres om, og hvilke intenderte – men også uintenderte – følger normalitetsforståelser kan få. Og skal vi kunne snakke om flere normaliteter som går ut over standardbarnets, impliserer dette, slik jeg ser det, behov og nødvendighet av å se og erfare barnet som helhetlig kroppslig subjekt med flere stemmer som viser oss hvem barnet er.

Kilder:

- Merleau-Ponty, M.** (1962/2014). *Phenomenology of Perception*. New York: Routledge.
- Merleau-Ponty, M.** (1994). *Kroppens fenomenologi*. Oslo: Pax.
- Sirnes, T.** (2006). *Den gode normaliteten. I: Normalitet*. Universitetsforlaget 2006.

Minneord

● Ossi Aud Gubberud

17. juli 2019 ble Ossi Aud Gubberud bisatt i Nesodden kirke. Hun ble 93 år. I kirken var det familie, venner og tidligere elever. Hun var ansatt ved Grorud skole i Oslo fra 1949 til 1959. Hun flyttet da til Nesodden og arbeidet som lærer ved blant annet Berger skole. Hun hadde et års avbrekk her, da hun underviste og studerte ved Stord Lærarhøgskule. Siste del av sin lærerkarriere hadde hun ved Bjørnebekk avrusingsinstitusjon i Ås, denne ble seinere en underavdeling av Follo-klinikken. Her underviste hun i de fleste fag, samt ABC for førerprøven. Hun ble på Bjørnebekk i 10–12 år og fortsatte noe etter pensjonsalderen.

Ossi Gubberud var vår lærerinne på Grorud folkeskole fra 1952 til 1959. Hun fortalte oss privat seinere hvordan hun måtte kjempe for å fortsette med oss etter 4. klasse. Den gang var det vanlig at de mannlige lærerne overtok klassene. Hun underviste oss i alle fag unntatt skolekjøkken, håndarbeid og engelsk.

Vi opplevde også lærerstreiken i Oslo i 1954. Hun fortalte oss seinere at hun hadde jobbet på trikken og som kontordame for å støtte streikekassa og overleve. Streiken handlet om at alle lærerne i Norge skulle ha samme lønn, men det medførte at Oslo-lærerne ville gå ned i lønn. Dette godtok de ikke, så de streiket og vant: De fikk konferansetillegg og gikk ikke ned i lønn.

Ossi Gubberud var idealist og hadde en sterk tro på kristendommen. Hun var blant annet med i MRA – Moralsk opprustning, en kristen vekelsesbevegelse som tidligere var kjent som Oxfordbevegelsen. Flere av lederne kjempet også for menneskerettighetene. Det var mange solidaritetsorganisasjoner hun støttet økonomisk og moralsk. I klassen hadde vi alltid en sparebøsse til Unicef, og vi ble tidlig undervist i internasjonal solidaritet.

Noe av det vi husker best, er alle klasseturene hun tok oss med på. I begynnelsen kunne vi være 32 jenter i klassen. Mange av oss var arbeiderklassebarn med få eller ingen bøker i hjemmet. Hun lærte oss å lese og formidlet kultur. Hun fikk meg

aldri til å si Oslo med tynn s – det forble Oschlo på meg og mange andre.

Den første klasseturen var båttur i Oslofjorden. Neste år bar det til Hedmark og Ingeborg Refling Hagens Wergeland-fest. Her lærte vi å bli interessert i teater og litteratur på en unik måte. I Nordmarka overnattet vi på Kobberhaughytta og fikk minner for livet. Et år reiste vi med Tertittbånen i Høland, for så å fortsette ned slusene med båt til Halden. På alle disse turene var hun alene om å ha ansvaret for nesten 30 viltre jentunger. I 7. klasse gikk turen til Lillehammer og Maihaugen. Vi lå på ungdomsherberget og dro videre til Røros og Trondheim. For første gang fikk vi oppleve Nidarosdomen. Denne gangen hadde Ossi fått med seg en assistentlærer. Vi kan ikke huske at det var konflikter av noen art på disse turene. Hun ledet oss med bestemt og streng kultur, men var også raus og rettferdig. Hun var en meget dyktig pedagog, men noen syntes hun trakk den kristne formålsparagrafen inn i alle fag og situasjoner.

Til jul og sommeravslutninger var det alltid skuespill og underholdning fra klassen. Både Haugtussa av Arne Garborg og Peer Gynt av Henrik Ibsen ble dramatisert.

Mange av oss hadde kontakt med Ossi i de kommende 60 år. Vi hadde klassefester hvert 10. og seinere hvert 5. år, de siste 25 år også med gutteklassen. Senest i juni i år stilte hun opp på klassefesten. Hun deklamerte dikt hun var glad i og spredde en egen feststemning. Det blir rart med klassefest uten Ossi Gubberud. Vi takker henne for alt hun lærte oss og var for oss.

Tone M. Buberg

På vegne av jentene hennes
fra Grorud skole 1952–1959

FOTO PRIVAT

Høst-

kryssord

Innsending

Løsningen sendes Utdanning,
Postboks 9191 Grønland,
0134 Oslo, innen 19. oktober
(send hele siden).

Merk konvolutten «Høstkryssord».

Siden med løsningen kan også sendes på e-post:
redaksjonen@utdanningsnytt.no

To vinnere får boksjekk.

Navn

Adresse

FOTO KRISTIAN RIDDER-NIELSEN

Bjørn Saugstad | Advokat i Utdanningsforbundet

FOTO ERIK M. SUNDT

Lov
og
rett

Endringer i varslingsreglene i arbeidsmiljøloven

Med virkning fra 1. januar 2020 er det vedtatt endringer av varslingsreglene i arbeidsmiljøloven (aml).

Endringene følger av forslag framsatt av Varslingsutvalgets innstilling NOU 2018:6.

Utgangspunktet for endringene er ønsket om å presisere gjeldende lovverk, blant annet ved at enkelte brukte begreper presiseres. Siktemålet med dette er å gjøre det lettere å forstå hvilke forhold varslingsreglene gjelder for, hvordan en skal gå fram ved varslings og hva som ligger i gjengjeldelsesforbudet.

Loven gir rett til å varsle om «kritikkverdige forhold». Definisjonen av hva dette er, tas nå inn i lovteksten. I ny aml paragraf 2 A-1 er følgende nå vedtatt:

«Med kritikkverdige forhold menes forhold som er i strid med rettsregler, skriftlige etiske retningslinjer i virksomheten eller etiske normer som det er bred tilslutning til i samfunnet, for eksempel forhold som kan innebære

- a) fare for liv eller helse
- b) fare for klima eller miljø
- c) korrupsjon eller annen økonomisk kriminalitet
- d) myndighetsmisbruk
- e) uforsvarlig arbeidsmiljø
- f) brudd på personopplysningsikkerheten»

For nærmere å definere hva som ligger i begrepet «kritikkverdige forhold», avgrenses varslingsreglene mot yringer som kun gjelder arbeidstakers eget arbeidsforhold. Dette vil innebære at varslingsreglene normalt ikke vil gjelde for personalkonflikter og gjennomføring av arbeidsavtalen.

Hva som er «gjengjeldelse», er nå nærmere definert i aml paragraf 2 A-4.

Varsling er nå vedtatt tatt inn i arbeidsmiljølovens formålsbestemmelse i aml paragraf 1-1 bokstav e, der det nå vil framgå at lovens målsetting blant annet er å: «legge til rette for et godt yringsklima i virksomheten».

Virkeområdet for varslingsbestemmelsene utvides til også å

gjelde for elever, verne- og tjenestepliktige, personer under opplæring og deltakere i arbeidsmarkedstiltak.

Det er videre vedtatt nye regler om pliktene arbeidsgiver har når de mottar et varsel.

Arbeidsgiver plikter å sørge for at varselet blir undersøkt innen rimelig tid og får en særlig plikt til å påse at den som har varslet, har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Dette kalles arbeidsgivers «omsorgsplikt». Arbeidsgiver pålegges dessuten å ta inn i varslingsrutinene en beskrivelse av arbeidsgivers saksbehandling av et varsel. Det er vedtatt en egen bestemmelse i aml paragraf 2 A-6 som oppstiller en plikt for arbeidsgiver til å utarbeide rutiner for den interne varslings. Dette skal skje i samarbeid med arbeidstakerne og deres tillitsvalgte.

Videre innføres det et objektivt erstatningsansvar for økonomisk tap ved brudd på forbudet mot gjengjeldelse.

Det etableres dessuten et «lavterskeltilbud» for saker om brudd på gjengjeldelsesforbudet ved varslings. Det ble foreslått at dette enten vil bli Tvisteløsningsnemnda etter arbeidsmiljøloven, eller Diskrimineringsnemnda.

Varslingsutvalgets flertall foreslo at det skulle etableres et varslingsombud med oppgave å gi veiledning og bistand i varslingsaker. Dette ble ikke vedtatt. I stedet har en valgt å tillegge Arbeidstilsynet disse oppgavene.

Vi får nå en egen bestemmelse i aml paragraf 2a-2 som beskriver framgangsmåten ved varslings. Her slås det fast at arbeidstaker alltid kan varsle internt, og det angis i så fall hvem som kan kontaktes. Skal det derimot varsles eksternt, må det enten skje til en offentlig tilsynsmyndighet, eller til media eller til offentligheten for øvrig der:

- a) arbeidstaker er i aktsom god tro om innholdet i varselet
- b) varselet gjelder kritikkverdige forhold som har allmenn interesse
- c) arbeidstaker først har varslet internt, eller har grunn til å tro at intern varslings ikke vil være hensiktsmessige.

Arbeidsgiver er gitt bevisbyrden for at varselet har skjedd i strid med reglene om hva som er «kritikkverdige forhold» i aml paragraf 2 A-1 og «framgangsmåten ved varslings» i aml paragraf 2 A-2.

«Arbeidsgiver får en særlig plikt til å påse at den som har varslet, har et fullt forsvarlig arbeidsmiljø.»

Fra forbundet

● Utdanningsforbundet

Hege Valås | nestleder

FOTO TOM-EGIL JENSEN

Barnegruppa er viktigst i barnehagens pedagogikk

Klassekampen har skrevet om den skjeve fordelingen av barn med flerkulturell erfaring i barnehagene i Oslo. Avisa har pekt på en rapport fra Statistisk sentralbyrå og viser at barnehager i samme nabolag kan ha svært forskjellig sammensetning. Et eksempel i Alna bydel er en kommunal barnehage med 82 prosent tospråklige barn, som ligger under 500 meter fra en privat barnehage som bare har 19 prosent tospråklige. Fenomenet skyldes i noen grad foreldres egne valg, men dette er ikke en tilstrekkelig forklaring.

I gode barnehager er barna utgangspunktet for alt arbeid. Derfor er det problematisk at mange barnehager har en ensidig sammensetning av barn. Noen barn går glipp av det rike erfaringsgrunnlaget en flerkulturell barnegruppe gir, og andre mister et norskspråklig leke- og læringsmiljø. Derfor bør vi sørge for at kommunene kan ta et helhetlig ansvar for opptaket til alle barnehager i kommunen.

Det er viktig å understreke at en barnehage med mange barn med flerkulturell erfaring ikke er en dårligere barnehage enn en med færre barn med slik erfaring. Det aller viktigste for barns læring og utvikling er meningsfull og morsom samhandling med andre barn. Og denne samhandlingen blir rikere når barna har mange og varierte erfaringer. I lek og samhandling lærer barna språk, de lærer å tolke hverandre, de lærer å justere sin egen adferd og sine egne uttrykksmåter, og de lærer å forstå ulike kulturelle symboler. I tillegg lærer de om forskjellige familieformer og om samfunnet. Verken programmer, verktøy eller tester kan erstatte det potensialet som ligger i en variert barnegruppe, preget av positivt samspill og aktivitet. Derfor bør politikere som er opptatt av gode barnehager, legge til rette for at noen har et overordna ansvar for å sette sammen gode barnegrupper.

For barna i barnehagen er læringsutbyttet av leken komplett uinteressant. Barn kommer til barnehagen for å leke og være sammen med venner. Flere forskere har snakket med barn om hva som gir trivsel og hva som gjør dem glade. Det finnes overbevisende dokumentasjon på at lek og samvær med andre barn er det aller viktigste for barna. Når alle barn er innlemmet i slik samhandling, kan barnehagen gi helse, livsmestring og gode læringsmuligheter.

Et godt lekemiljø kommer ikke av seg selv, men forutsetter systematisk innsats fra gode barnehagelærere. Og selv om mangfold er en berikelse, må det også finnes felles erfaringer og felles språk i en barnegruppe. I Norge kan det felles språket bare være norsk. Språk læres både gjennom å bruke språket i meningsfull samhandling, og gjennom å lytte til andres samtaler. Derfor er det viktig at det også finnes mange nok av barna som har norsk som sitt første språk.

Utdanningsforbundet har i diskusjonen om kommersielle, ideelle og kommunale barnehager vært opptatt av at kommunene må ha et større ansvar for helheten av barnehagetilbudet. Barnehagen er et offentlig velferdstilbud, uavhengig av eierform. Alle barn og foreldre er borgere i en kommune som har ansvaret for at barna får oppfylt sin rett til barnehageplass. Kommunen har også ansvar for å følge med på at alle barnehager arbeider i tråd med barnehagelov og rammeplan, og bør ha et overordna ansvar for at opptaket i barnehagene foregår på måter som sikrer best mulige leke- og læringsmiljøer i alle barnehager. Derfor trenger vi en gjennomgang av det lov- og regelverket som regulerer opptaket til barnehagen.

«Noen barn går glipp av det rike erfaringsgrunnlaget en flerkulturell barnegruppe gir, og andre mister et norskspråklig leke- og læringsmiljø.»

Mener lærere i voksenopplæringa skal ha lærerutdanning

– Alle i voksenopplæringa fortjener å bli undervist av en kvalifisert lærer. Vi er positive til at regjeringen nå vil innføre krav til norsklærere, sier Tormod Korpås.

Korpås, som er i Utdanningsforbundets sentralstyre, roser regjeringen for å ha slått sammen integrering og kunnskap til samme departement og minister, og mener dette er viktig for å kunne se voksenopplæringa og integrering i sammenheng.

Gode intensjoner fra regjeringen

Kunnskapsdepartementet sendte tidligere i år et forslag til lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) på høring. Høringsfristen er i november.

– Vår vurdering så langt er at forslaget til integreringsloven har mange gode intensjoner som kan bidra til å fremme integreringen. Spesielt at det skal bli enklere for mange å ta formell utdanning som en del av introduksjonspro-

grammet, sier Korpås, som også er leder sentralt lederråd i Utdanningsforbundet og dessuten er talsperson for våre medlemmer i voksenopplæringa.

Borghild Drejer er en av disse medlemmene, og er mangeårig rektor ved Molde Voksenopplæring.

– Rammevilkårene innen voksenopplæringen er veldig forskjellig fra kommune til kommune. Jeg mener det er alt for mye variasjon fra kommune til kommune i hvordan opplæring for voksne er organisert. Dette skaper uforutsigbarhet og stor variasjon i kvalitet for både ansatte og elever. For å lage gode og kompetente fagmiljø trenger vi langsiktighet, mener hun.

Vi ikke ha krav om språkferdigheter

Forslaget om å heve kravet til kunn-

Kunnskapsdepartementet sendte tidligere i år et forslag til lov om integrering (integreringsloven) og forslag til endringer i lov om norsk statsborgerskap (statsborgerloven) på høring. FOTO TOM-EGIL JENSEN

skaper i norsk muntlig fra nivå A2 til nivå B1 for å få rett til statsborgerskap fra har fått mye oppmerksomhet i media.

– Vi er generelt imot å stille krav til språkferdigheter for å få innvilget statsborgerskap. Hvis det er politisk flertall for et slik krav, er uansett B1 et høyt og urimelig krav. Vi skal følge opp denne saken nøye, sier Korpås.

Alle bør ha en kvalifisert lærer

Regjeringen ønsker å innføre krav om at personer som underviser i norsk etter introduksjonsloven, skal ha formell pedagogisk utdanning og minimum 30 studiepoeng i faget norsk som andrespråk.

– Dette er et positivt forslag. Vi mener at alle skal ha rett til å bli undervist av en kvalifisert lærer med godkjent lærerutdanning. Dette er spesielt viktig med tanke

på det store mangfoldet blant deltakerne i introduksjonsprogrammet. Denne gruppen har et sterkt behov for å bli møtt av kvalifiserte lærere som kan gi dem den faglige og pedagogiske undervisningen de trenger, påpeker Korpås.

Drejer mener krav til formell kompetanse er helt avgjørende for kvaliteten på opplæringen.

– I dette bør det derfor også ligge bedre muligheter for videreutdanning for lærerne. For å kunne rekruttere lærere til voksenopplæringa i framtida er det viktig at det gir større anseelse å jobbe der, og at den blir anerkjent som en fullverdig skole, sier hun.

Høringsforslaget er sendt ut til alle våre fylkeslag, og skal behandles i sentralstyret i løpet av høsten. Vårt hørings svar blir lagt ut på våre nettsider.

Hør på Lærerrommet!

Podkasten Lærerrommet gir innsikt i ulike tema innen utdanningsfeltet, og er for alle som er engasjerte i barnehage, skole eller innen høyere utdanning. Gjestene er forskere, lærere, barnehagelærere, elever, ledere, politikere – eller andre. Dette er tre av de siste episodene:

- #31: Hvordan skape et godt miljø i klassen? #30: Hva er det med gutta? #29: Hva er god spesialundervisning?

Lærerrommet er på iTunes, Acast, SoundCloud, Spotify eller via udf.no.

Disse sidene er utarbeidet av kommunikasjonsavdelingen i Utdanningsforbundet.

Landsmøtesakene

No er landsmøtesakene klare, og du finn dei på landsmøtenettsidene.

Utdanningsforbundet held landsmøte på Lillestrøm i haust frå 4.-7. november. Du finn landsmøtesakene på heimesida vår: udf.no/lm19

«Vi utdanner Norge»

«Vi utdanner Norge» er det store politikk-dokumentet som det skal arbeidast med fram til og på sjølve landsmøtet. Dokumentet har allereie vore revidert og handsama av lokal- og fylkeslaga i Utdanningsforbundet.

Målet med «Vi utdanner Norge» er å samle Utdanningsforbundet sin overordna politikk i eitt dokument på eit lett tilgjengeleg vis. Politikk-dokumentet skal gjere tillitsvalde og medlemmar trygge på kva Utdanningsforbundet står for, og skal fungere som ein god arbeidsreiskap for tillitsvalde på alle nivå. I tillegg skal «Vi utdanner Norge» gje retning for heile organisasjonen sitt arbeid.

Råd eller ikkje råd?

Ei anna viktig sak landsmøtet skal avgjere, er om og eventuelt korleis lærarprofesjonen sitt etiske råd skal vidareførast. Landsmøtesaka bygger på evalueringsrapporten frå Senter for profesjonsstudiar ved Oslo Met og innspel frå lokal- og fylkeslagsårsmøta.

Andre saker

Du finn òg sak om Konstituering, Melding, Rekneskap og Organisasjon på nettsidene.

Saka om Val kjem i veke 41 når valkomiteen legg fram innstillinga si til kven som skal ha dei ulike verva i Utdanningsforbundet. Aktuell sak kjem og nærare sjølve landsmøtet. Alle desse sakene skal det røystast over på landsmøtet.

● Kva er landsmøtet?

- Landsmøtet er Utdanningsforbundet sitt høgaste organ og finn stad på hausten kvart fjerde år.
- Møtet vel mellom anna leiarane og sentralstyret til Utdanningsforbundet. Her vel ein òg retning og politiske føringar for heile organisasjonen.
- Landsmøtet finn alltid stad same kalenderår som fylkeslaga gjennomfører sine fylkesårsmøte. Siste landsmøte var i 2015.
- Utdanningsforbundet held 4.-7. november sitt 6. ordinære landsmøte på Thon Hotel Arena på Lillestrøm.

No kan du lese sakene som kjem på landsmøtet i november. Her frå røystinga på landsmøtet i 2015.

FOTO TOM-EGIL JENSEN

Vi treng deg til å leie IA-bransjeprogram barnehage

IA-avtalen og «Bransjeprogram i barnehager» rettar fokus mot utfordringane i barnehagen. Korleis få ned sjukefråværet og korleis få folk til å jobbe lenger?

Styringsgruppa for dette programmet vil gjerne komme i kontakt med personar som har god prosjektkompetanse, kunnskap om

partssamarbeid, arbeidsmiljø/sjukefråvær og barnehage.

Høyrest dette spennande ut?

Sjå annonsen på finn.no:

www.finn.no/job/fulltime/ad.html?finnkode=158074026

Merk deg at søknadsfristen er 7. oktober.

Fortsatt mulig å søke ph.d. for lærere

Forskningsrådet lyste i mars 2019 ut ti nye ph.d.-prosjekter øremerket lærere i skolen. Prosjektene tildeles universiteter og høyskoler i hele landet. Det er fortsatt midler igjen, og lærere oppfordres til å søke! Forskningsrådet har justert utlysningen, og tar imot søknader løpende.

Se forskningsraadet.no.

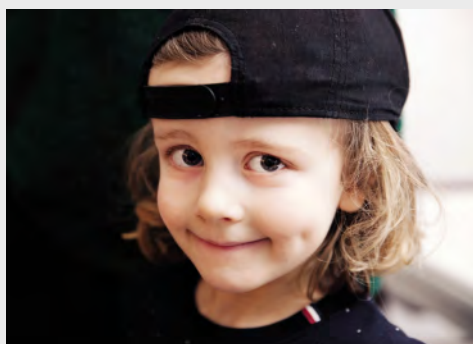
er ute

Alle kan bestille vår barneforsikring

Som medlem i Utdanningsforbundet kan du bestille så mange barneforsikringer du ønsker, til egne barn, nieser, nevøer eller barnebarn. Vår forsikring dekker barnet ut kalenderåret de fyller 26 år.

Forsikringen dekker 11 ulike sykdommer/skader, og inkluderer dekning for arbeidsuførhet på 1 000 000 kroner. Det gis utbetaling for medisinsk invaliditet ved både sykdom og ulykke. Barneforsikringen gir støtte til ombygging av hjem, tekniske hjelpemidler og dagpenger ved sykehusopphold.

Trygghet: Barneforsikring gir økonomisk trygghet til barn og voksne. FOTO ANNA-JULIA GRANBERG

Les mer og bestill barneforsikring på udf.no/barneforsikring

Kurs

Hvordan møte elever med bekymringsfullt skolefravær?

8. oktober inviterer vi til kurs på Radisson BLU hotel i Tromsø. Kurset vil ta for seg både det teoretiske og det praktiske aspektet ved skolefravær, men med hovedtyngde på det praktiske arbeidet. Deltakere vil få tilgang til en rekke konkrete arbeidsverktøy til bruk i praksisfeltet. Kurset passer for deg som jobber direkte med eleven, og som ønsker innsikt i fremgangsmåter og tiltak som har gitt gode resultater i fastlåste fraværssaker. Kursholder er Silje Hrafa Tjersland.

Fagfornyelsen - konsekvenser for matematikk

16. oktober er det kurs i Lærenes hus i Oslo for matematikklærere. Dybdelæring og økt fokus på utvikling av forståelse i matematikk er sentrale punkter i fagfornyelsen. Det kommer en tydelig presisering av arbeidsmåter, metoder og tenkemåter i matematikk, uttrykt gjennom kjerneelementene i faget. Kurset fokuserer på begrepet dybdelæring og hva det innebærer at elevene oppnår en dyp forståelse av kunnskap i matematikk. Kursholder er Mona Røsseland.

Å skape kontakt i krevende situasjoner

Dette kurset arrangeres 18. oktober i Oslo og 23. oktober i Bergen. I dagens barnehage og skole er det flere relasjoner det kan være krevende å forholde seg til. På kurset lærer du hvordan tolke non-verbale signaler: Hva er et positivt og åpent kroppsspråk? Du vil få kunnskap om non-verbal kommunikasjon, om hvordan du kan skape kontakt og respekt og få andre til å føle seg vel sammen med deg. Kursholder er Åge Boman Homleid.

Norskopplæring i det flerspråklige klasserommet

18. oktober blir det et praksisnært kurs i Lærenes hus i Oslo, for lærere som ønsker gode verktøy til bruk i det flerspråklige klasserommet. Du får faglig påfyll, praktiske undervisningstips, inspirasjon og tilgang til faglige ressurser du kan ta med til din egen undervisning. Kurset passer for norsklærere i grunnskole og voksenopplæring. Kursholder er Tone Evensen.

Les mer på www.udf.no/kurs

Disse sidene er utarbeidet av seksjon for medlemstilbud i Utdanningsforbundet.

DINE FORSIKRINGSTILBUD

Som medlem av Utdanningsforbundet har du tilgang til unike forsikringsordninger for deg og dine til en god pris.

KOLLEKTIVE FORSIKRINGER

INNBOFORSIKRING

Dekker tap og skade på privat innbo og løsøre med inntil 2 millioner per skadetilfelle.
Pris fra kr 972 til kr 1476 pr år, avhengig av hvor i landet du bor.

UFØREFORSIKRING

En uføreforsikring gjør deg bedre rustet økonomisk dersom du skulle være så uheldig å bli ufør.
Pris baseres på alder og valgt forsikringssum.

REISEFORSIKRING

Ingen egenandel og hele 90 dagers reisevarighet.
Pris fra kr 756 til kr 1944 pr år, avhengig av om den skal gjelde for en eller for familie, og om du er over eller under 70 år.

LIVSFORSIKRING

Forsikringen gir en engangsutbetaling til etterlatte ved forsikredes død, uansett om dødsfallet skyldes sykdom eller ulykke.
Pris baseres på alder og valgt forsikringssum.

GRUNNFORSIKRING

Forsikringen består av tre deler: livsforsikring for medlemmet, ulykkesforsikring for familie og begravelsesstøtte ved død i nær familie.
Pris kr 888 per år.

STUDENTFORSIKRING

Forsikringen består av innbo-, reise-, ulykkes- og uføreforsikring samlet i en pakke, spesialtilpasset studenter.
Pris kr 996 per år.

BARNEFORSIKRING

Forsikringen gjelder barn og barnebarn fra 3 måneder til utgangen av det året de fyller 26 år.
Pris per barn 1308 per år.

UTDANNINGSFORBUNDETS 70+

Forsikringspakke for deg som er godt voksen. Pakken inneholder reise-, innbo- og ulykkesforsikring. Døgnåpen helsetelefon er også inkludert.
Pris for familie kr 3000 per år. En person kr 2400 per år.

UTDANNINGSFORBUNDETS HUS- OG BILFORSIKRING

UTDANNINGSFORBUNDETS HUSFORSIKRING

Husforsikring ekstra har unike vilkår og gode priser.
Vi tilbyr to varianter, hus ekstra og hus.
Sjekk din pris på udf.no/medlemstilbud

UTDANNINGSFORBUNDETS BILFORSIKRING

Bilforsikringen ekstra og delkasko har 75% bonus, unike vilkår og gode priser. Bonusen gjelder også ved forsikring av din første bil.
Sjekk din pris på udf.no/medlemstilbud

RABATT HOS TRYG

RABATT HOS TRYG

Som medlem i Utdanningsforbundet får du rabatt på private forsikringer hos Tryg. Ordningen gir deg rabatt på alt fra hytte- til båtforsikring.
Alle medlemmer får 35 prosent uavhengig av antall produkter.

TRYG PLUSS

Har du privat forsikring i Tryg, får du som medlem i Utdanningsforbundet tilgang til fordelsprogrammet Tryg Pluss. Det gir fordeler som psykologhjelp ved personlig krise, råd fra fagpersoner om vedlikehold og påbygg av bolig, og hjelp ved ID-tyveri og misbruk på sosiale medier.

Les mer på udf.no/medlemstilbud

Utdanningsforbundets Barneforsikring

Barna er det kjæreste vi har. Barneforsikring gir økonomisk trygghet dersom noe uforutsett skulle skje. Vår forsikring gjelder hele familiens barn og kan kjøpes av både foreldre og besteforeldre.

Bestill på udf.no/medlemstilbud

Georgia og Armenia

Stor
utfluktpakke

- **Bo sentralt i de to hovedstadene Jerevan og Tbilisi**
- **Majestetiske Kaukasus**
- **Fabelaktig mat – georgisk vin og armensk cognac**
- **Et eldorado for kulturinteresserte**
- **Innholdsrik og inkludert utfluktpakke**

Georgia og Armenia byr på prektige landskaper, spennende gastronomi, gjestfrihet og oldtidsbyer spekket med kirker og klostre. Møt en uberørt verden, som ennå ikke er preget av masseturismen.

AVREISE 3., 10. OG 24. APRIL OG 1., 15. OG 29. MAI 2020

11 DAGER FRA KUN KR 15.995

ALT DETTE ER INKLUDERT:

- Fly Oslo-Tbilisi t/r
- Alle skatter og avgifter
- Transfer flyplass-hotell t/r
- 1. stopp i Tbilisi: 4 netter på Hotel Oriental***
- 3 netter i Jerevan på Ani Plaza Hotel ****
- 2. stopp i Tbilisi: 2 netter på Hotel Gureli ***
- 9 x frokost
- 6 x lunsj
- 3 x middag
- Norsk talende reiseleder